BORDO SİYAH

DÜNYA KLASİKLERİ - ROMAN

BİR NOEL ŞARKISI
(A CHRISTMAS CAROL)

Türkçe - İngilizce İki Dilli Baskı
(The Turkish - English Bilingual Edition)

CHARLES DICKENS

ÇEVİREN: MERAL CAMCI

BİR NOEL ŞARKISI
(A CHRISTMAS CAROL)

CHARLES DICKENS

Türkçe - İngilizce iki dilli basım

(The Turkish - English bilingual edition)

ÇEVİREN:

MERAL CAMCI

DÜNYA KLASİKLERİ

ROMAN

BORDO SİYAH YAYINLARI

BİR NOEL ŞARKISI

(A CHRISTMAS CAROL)

CHARLES DICKENS
Editör: Veysel Atayman
Dizi Editörü: Güneş Ayas
Çeviren: Meral Camcı
Redaksiyon: Veysel Atayman
Türkçe Redaksiyon: Filiz Göver
Tashih: Esen Güray
Bordo Siyah Yayınları

DÜNYA KLASİKLERİ

BİR NOEL ŞARKISI

CHARLES DICKENS (1812-1870): VICTORIA DÖNEMİNİN EN BÜYÜK YAZARI KABUL EDİLEN İN ROMANCI. AİLESİNİN 1824'TE GEÇİRDİĞİ MALİ ÇÖKÜNTÜ, YAZARIN SANATININ VE KİŞİLİ ŞEKİLLENMESİNDE ÖNEMLİ ROL OYNADI. BU DÖNEMDE, İŞÇİ SINIFININ HAYATINI YAKINDAN TA FIRSATI BULDU. SANAYİ DEVRİMİ SIRASINDA GENİŞ KİTLELERİN ÇEKTİĞİ ACILARI VE YOKSU GERÇEKÇİ BİR DİLLE ANLATTIĞI ROMANLARINDA, YOZLAŞAN TOPLUMSAL KURUMLARI ELEŞTİRDİ YÜZYIL İNGİLİZ ROMANININ UNUTULMAZ TİPLERİNİ YARATTI. ROMANCILIĞIN YANI SIRA GAZETECİ YAPTI, POLİTİKA VE TİYATROYLA İLGİLENDİ. ÖNEMLİ ESERLERİNDEN BAZILARI *OLIVER TWIST, ANTİKA DÜKKÂNI, BİR NOEL ŞARKISI, DAVID COPPERFIELD VE BÜYÜK UMUTLAR'DIR.*

EDİTÖR

VEYSEL ATAYMAN: 1941'DE İSTANBUL'DA DOĞDU. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ'NDE ALMAN DİL EDEBİYATI VE FELSEFE ÖĞRENİMİ GÖRDÜ. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ MÜTERCİM TERCÜM BÖLÜMÜNDE UZUN YILLAR DERS VERDİ. HALEN AYNI BÖLÜMDE YÜKSEK LİSANS DERSLERİNE Gİ DEVAM ETMEKTEDİR. FELSEFE, SİNEMA VE EDEBİYAT ALANINDA ÇOK SAYIDA MAKALE, DERLEM TELİF KİTABI YAYINLANDI.ÖZELLİKLE SİNEMA HAKKINDAKİ ÖNCÜ DEĞERLENDİRMELERİ NEDE HATIRI SAYILIR BİR HAYRAN KİTLESİNE SAHİP OLAN ATAYMAN, ÇEŞİTLİ YERLERDE VE SEMİNERLERLE OKURLARIYLA TEMASINI HEP SICAK TUTTU. BORDO SİYAH YAYINLARI'NIN D KLASİKLERİ EDİTÖRLÜĞÜ GÖREVİNİ YÜRÜTTÜĞÜ SIRADA ÇOK SAYIDA DÜNYA KLASİĞİNE EDE SOSYOLOJİSİ ÇERÇEVESİNDE ÖNSÖZLER VE NOTLAR YAZDI. YÜZE YAKIN ÇEVİRİSİ YAYINLANDI YILINDA DİL DERNEĞİ TARAFINDAN TÜRKİYE'NİN EN PRESTİJLİ ÇEVİRİ ÖDÜLLERİNDEN BİRİ OLAN ASIM AKSOY ÖDÜLÜ'NE LAYIK GÖRÜLDÜ.

DİZİ EDİTÖRÜ

GÜNEŞ AYAS: 1981 EDİRNE DOĞUMLUDUR. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ ULUSLARASI İLİŞKİLER BÖLÜ BİTİRDİ. YÜKSEK LİSANSI'NA AYNI ÜNİVERSİTENİN SOSYOLOJİ BÖLÜMÜNDE DEVAM ETMEKTEDİ YILINDAN İTİBAREN ÇEŞİTLİ YAYINEVLERİNDE ÇEVİRMEN, EDİTÖR VE YAYIN YÖNETMENİ OL ÇALIŞTI. GRAHAM ALLISON'IN *NÜKLEER TERÖRİZM*, AREND LIJPHART'IN *DEMOKRASİ MOTİFLERİ*, MİGUEL ASİN PALACİOS'UN *DANTE VE İSLAM* GİBİ ESERLERİNİ ÇEVİRDİ. ÇOK SAYIDA ÇEVİRİ, TELİF VE DERL ESERİ VARDIR. AİMÉ CÉSAİRE'İN TEMEL METİNLERİNİ ÇEVİREREK KENDİ MAKALELERİNDEN VE HAK YAZILANLARDAN OLUŞAN BİR SEÇKİYİ UZUN BİR GİRİŞ YAZISIYLA *BARBAR BATI* İSMİYLE YAYINA HAZIRLADI. 2009-2010'DA TARİHÇİ KEMAL KARPAT'IN YAYINLANMAMIŞ MAKALELERİNİ DERLEY TÜRKÇEYE ÇEVİRDİ VE DÖRT KİTAP HALİNDE YAYINA HAZIRLADI.

ÇEVİREN

MERAL CAMCI: İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ AMERİKAN KÜLTÜRÜ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜNDE Lİ ÇEVİRİBİLİM BÖLÜMÜNDE YÜKSEK LİSANS VE DOKTORASINI TAMAMLADI. OKAN ÜNİVERSİTESİ İNG MÜTERCİM TERCÜMANLIK BÖLÜMÜNDE ÖĞRETİM GÖREVLİSİ OLARAK ÇALIŞTI. MERAL CAMCI BEYKENT ÜNİVERSİTESİ İNGİLİZCE MÜTERCİM TERCÜMANLIK BÖLÜMÜNDE ARAŞTIRMA GÖR OLARAK ÇALIŞMAKTADIR.

REDAKSİYON

VEYSEL ATAYMAN: BKZ. SAYFA 1 EDİTÖR

TÜRKÇE REDAKSİYON

FİLİZ GÖVER: 1947'DE İSTANBUL'DA DOĞDU. REMZİ VE YENİ ALAN YAYINEVLERİ İÇİN UZUN YI REDAKSİYON VE DÜZELTİ YAPTI.

TASHİH

ESEN GÜRAY: 1961'DE İSTANBUL'DA DOĞDU. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ ESKİ TÜRK DİLİ VE EDEB BÖLÜMÜNDEN MEZUN OLDU. 1978 YILINDAN BERİ YAYINCILIK SEKTÖRÜNDE DÜZELTMEN OL ÇALIŞMAKTADIR. GELİŞİM YAYINLARI, SABAH KİTAPLARI VE TURGUT YAYINCILIK'TA UZUN YILAR ÇALIŞTI.

BORDO SİYAH DIŞINDA İŞ-KÜLTÜR YAYINLARI VE CUMHURİYET KİTAPLARINA DA DIŞAR DÜZELTMENLİK YAPMAKTADIR.

BİR NOEL ŞARKISI

1. DÖRTLÜK

MARLEY'İN HAYALETİ

Her şeyden önce, Marley bir ölüydü. Bu konuda en ufak bir şüphe bile yoktu. Ölüm kayıtlarında rahip, cenaze memuru levazımatçı ve yas tutanların en önde geleninin imzası vardı: Scrooge imzalamıştı. Scrooge adı da, altına imza atma lütfunda bulunduğu herhangi bir belgenin değerini artırırdı.

Yani bizim Marley, bir kapı çivisi ne kadar ölüyse o kadar ölüydü.

Haşa! Yanlış anlaşılmasın, kendi deneyimlerime dayanarak, bir kapı çivisinde neyin özellikle ölü olduğunu bildiğim iddiasında değilim. Hatta bana kalsa, bir tabut çivisi demir piyasasında olabilecek en ölü parçadır diyebilirim. Fakat atalarımızın bilgeliği benzetmelerde saklıdır; bunları değiştirmek de benim haddim değil, yoksa ülkenin sonu olur bu. O yüzden tekrar etmeme izin verin: Marley, bir kapı çivisi kadar ölüydü.

Peki, Scrooge, Marley'in ölü olduğunu biliyor muydu? Elbette biliyordu. Başka türlü nasıl olabilirdi ki? O ve Scrooge bilmem kaç yıldır ortaktılar. Scrooge, Marley'in vasiyetini yerine getirecek tek yetkili kişi, tek hak sahibi, onun tek yasal varisi, tek dostu ve tek yas tutanıydı. Ancak Scrooge bile mükemmel bir tüccar olarak daha cenaze günü bu işi kazançlı bir şekilde tamamına erdirmesi bir yana bu üzücü olay karşısında o kadar sarsılmamıştı.

Marley'in cenazesinden söz etmek beni başlangıç noktama götürdü. Marley'in ölü olduğuna şüphe yoktu. Bunun kesinlikle ayrımına varılmazsa, anlatacağım öykünün olağanüstü hiçbir yanı kalmayacaktır. Hamlet'in babasının, oyun başlamadan önce öldüğünden kesinlikle emin olmasaydık, adamın, doğudan esen rüzgârlarla birlikte, kendi kalesinin burçlarında dolaşmasında ilgi çekici hiçbir yan kalmaz, bu, sadece, herhangi orta yaşlı bir adamın, karanlık bastıktan sonra esintili bir yerde, sözgelimi St. Paul Kilisesi'nin mezarlığında, kendi oğlunun yarım aklını başından almak için düşüncesizce ansızın karşısına çıkması gibi bir durum olurdu.

Scrooge, Marley'in adını tabeladan hiç silmedi. Deponun kapısının üstünde, yıllarca öylece asılı durdu: "Scrooge ve Marley". Şirket, Scrooge ve Marley olarak bilinirdi. İlk kez gelenler, onu bazen Scrooge, bazen de Marley diye çağırdılar ama o, iki isme de yanıt verdi. Onun için hiçbir şey fark etmiyordu.

Ama nihayetinde değirmen taşının başındaki eli sıkı kimseydi o, yılların eskitemediği cimri Scrooge! Öğütücü, tuttuğunu koparan, havada kapan, açgözlü, yakaladığını bırakmayan, suyunu sıkan yaşlı günahkâr. Ona çarpan hiçbir çeliğin çıkartamayacağı kadar güçlü kıvılcımlar saçan sert ve keskin bir çakmak taşı gibiydi; ayrıca sırlarla dolu, kendine yeterli ve bir istiridye kadar yalnızdı. İçinin soğukluğu yaşlı yüz hatlarını katılaştırmış, sivri burnunun ucunu dondurup düşürmüş, yanaklarını büzmüş, yürüyüşünü kasıp dikleştirmiş, gözlerini kan çanağına çevirmiş, ince dudaklarını morartmış gibiydi ve gıcırdayan sesiyle tiz perdeden konuşurdu. Başında, kaşlarında ve sakalları seyrelmiş çenesinde donmuş çiy tanecikleri vardı sanki. Gittiği her yere kendi ayazını da beraberinde götürür, sıcak havalarda bile yazıhanesinde buz keserdi. Noel'de bile bir nebze olsun buzlar çözülmezdi.

Dışarıdan gelen sıcak ya da soğuk Scrooge'u çok az etkilerdi. Hiçbir sıcak onu ısıtamaz, hiçbir kış soğuğu donduramazdı. Hiçbir rüzgâr ondan daha keskin esemez, hiçbir kar hedefini öfkeyle gözüne kestirerek onun kadar kasıtlı yağamaz, hiçbir sağanak ondan daha duyarsız olamazdı. Kötü hava onun karşısında aciz kalırdı. En şiddetli yağmur, kar, tipi ve don yalnızca bir açıdan daha ağır basıyorlardı ona: Arada bir efendice "dindikleri" oluyordu, ama Scrooge asla dinmezdi.

Onu yolda durdurup da, memnun bakışlarla, "Sevgili Scrooge, nasılsın? Ne zaman beni görmeye geleceksin?" diyen asla olmazdı. Hiçbir dilenci ondan sadaka dilenmez, hiçbir çocuk ona saatin kaç olduğunu sormazdı; ne bir kadın ne de bir erkek o güne kadar ondan yolu öğrenmek istemişti. Körlerin köpekleri bile onu tanıyorlarmışçasına, onun geldiğini görünce sahiplerini kapı önlerine, avlulara doğru çeker ve sonra da, "Kör göz, kem gözden iyidir, karanlıklardaki efendim," dercesine kuyruk sallarlardı.

Bütün bunlar Scrooge'un umurunda mıydı sanki? Aksine, tam da istediği şeydi bu: Hayatın kalabalık sokaklarında bir kenardan ilerlemek, insan sevgisi namına ne varsa kendinden uzak tutmak. Varsın "deli" desinlerdi, umurunda bile değildi.

Günlerden bir gün –yılın tüm iyi günlerinin en iyisi Noel gününde– ihtiyar Scrooge tefeci dükkânında işinin başına çökmüştü. Dışarıda dondurucu, insanı adeta ısıran bir soğuk vardı; üstelik hava pusluydu. Scrooge, dışarıda bir aşağı bir yukarı koşuşturup duran, ellerini koltuklarının altına sokmuş, ayaklarını ısıtmak için taşlar üzerinde zıplayan insanların seslerini duyabiliyordu. Şehirdeki saatler henüz üçü vurmuş, ama hava çoktan kararmıştı –gün boyu doğru dürüst aydınlanmamıştı zaten– ve mahalledeki işyerlerinin pencerelerinde yanan mumların titrek ışıkları, elle tutulurcasına yoğun ve koyu kahverengi havada kızıl lekeler gibi titreşiyorlardı. Sis bütün çatlaklardan, anahtar deliklerinden içerilere kadar sızıyordu ve o kadar yoğundu ki, avlu çok dar olduğu halde, karşıdaki evler birer hayalet gibi duruyordu. Kirli bulutların çöküşünü ve her şeyi

kararttığını gören insan, Tabiat Ana'nın yakınlarda bir yerde yaşadığını ve kötü bir şeyler yapmaya hazırlandığını sanabilirdi.

Scrooge, bir sarnıca benzeyen küçük kasvetli bir hücrede mektupları temize çeken kâtibini göz hapsinde tutmak için odasının kapısını açık bırakmıştı. Scrooge'un sobasında çok az bir ateş vardı, ama kâtibin ateşi o kadar azdı ki, tek bir kömürden ibaret gibiydi. Gelgelelim adam ateşini besleyemiyordu; çünkü Scrooge, kömür kovasını kendi odasında tutuyordu ve kâtip, elinde kürekle Scrooge'un odasına ne zaman girecek olsa patronu onu peşinen uyarıp böyle giderse yollarını ayırmak zorunda kalacaklarını söylüyordu. Bunun üzerine kâtip beyaz atkısına sarınıp, mum ışığında ısınmaya çalışıyor, fakat hayal gücü zayıf bir adam olduğundan başarıya ulaşamıyordu.

"Mutlu Noeller Dayı! Tanrı sizi korusun!" dedi neşeli bir ses. Scrooge'un yeğeninin sesiydi bu ve içeri girişi öylesine hızlı olmuştu ki, Scrooge onu neredeyse sesiyle birlikte yeni algılayabilmişti.

"Peh!" dedi Scrooge. "Saçmalık!"

Sisli ve soğuk havada yaptığı hızlı yürüyüş onu öylesine ısıtmıştı ki, yakışıklı yüzü al al, gözleri pırıl pırıldı ve nefes alıp verdikçe ağzından dumanlar çıkmaktaydı. "Hiç Noel saçma olur mu dayı!" dedi Scrooge'un yeğeni. "Herhalde böyle demek istemediniz, değil mi?"

"İstedim! Mutlu Noellermiş! Mutlu olmaya ne hakkın var senin? Mutlu olmak için bir nedenin var mı? Yeterince yoksulsun zaten!"

"Pekâlâ," diye karşılık verdi yeğen aynı neşeyle. "Peki, öyleyse sizin mutsuz olmaya ne hakkınız var? Neden bu kadar karamsarsınız? Yeterince zenginsiniz!"

Bu söze o an için verilecek iyi bir yanıt bulamayan Scrooge, "Peh!" dedi, sonra "Saçmalık!" diye ekledi.

"Sinirlenmeyin dayı."

"Bunca aptalla dolu bir dünyada yaşarken..." dedi dayısı, "başka ne yapabilirim. Mutlu Noellermiş! Noelleri batsın! Cebinde paran olmadığı halde sana fatura ödeten bir gün olmasının dışında nedir ki Noel senin için? Kendini bir yıl daha yaşlanmış bulup da hayatını bir saat bile zenginleştiremediğin; hesap defterlerini dengelemeye çalışırken, giderlerinin her geçen ay arttığı gerçeğiyle yüzleştiğin bir zaman olmanın dışında? Bana kalırsa..." diye kızgınlıkla sürdürdü: "Ağzından Mutlu Noeller dileği çıkan her aptalı, kendi Noel aşında kaynatıp, kalbine saplanmış kutsal bir kazıkla gömmeli. İşte o kadar!"

"Dayı!" diye yalvardı yeğen.

"Yeğen!" diyerek haşin bir sesle karşılık verdi dayı. "Sen istediğin gibi kutla Noel'ini ve bırak ben de istediğim gibi kutlayayım."

"Kutlamak mı! Ama siz Noel'i kutlamıyorsunuz ki."

"Bırak da bunu ben düşüneyim. Noel sana iyilikler getirsin!" dedi Scrooge. "Sanki bugüne kadar bir hayrını gördün de!"

"Bugüne kadar hayrını görebileceğim halde değerlendiremediğim çok şey olduğunu söyleyebilirim," diye cevap verdi yeğen, "Noel de bunlardan biri. Fakat Noel'i –kökenindeki kutsallıktan kaynaklanan saygınlığından bağımsız olarak– mutlu bir gün, iyi, cömert, merhametli bir gün olarak düşündüğümü kesinlikle söyleyebilirim. Koskoca yıl boyunca kadınıyla erkeğiyle herkesin, kimseye açmadıkları kalplerini özgürce açmaya gönüllü oldukları, kendilerinden yoksul olanları bile ebedi yolculuğun yoldaşı olarak benimsedikleri ve onları farklı ırkların, farklı yolların yolcuları olarak görmedikleri tek gündür Noel. İşte bu yüzden dayı, bugüne kadar cebime ne bir altın ne de bir gümüş lira koymamış olduğu halde, bana iyilik getirdiğine ve getirmeye de devam edeceğine inanıyorum. Ve Tanrı bu günü kutsasın diyorum!"

Hücredeki kâtip çekinerek alkışladı bu konuşmayı. Ancak durumun yakışıksızlığını son anda fark ederek ateşi karıştırdı ve böylece son kor parçasını da sonsuza kadar söndürmüş oldu.

Kâtibe, "Çıt çıkardığınızı duymayayım," dedi Scrooge, "Yoksa Noel'i bir işsiz olarak kutlarsınız! Oldukça iyi bir konuşmacısınız bayım," diye ekledi sonra yeğenine dönerek. "Neden parlamentoya girmiyorsunuz, merak ettim."

"Sinirlenmeyin dayı. Hadi! Gelin yarın akşam bizimle yemek yiyin."

Scrooge, ona, hangi koşullarda gelebileceğini söyledi. Evet, gerçekten de söyledi. Onu ille de görecekse, bu korkunç yerde görürdü.

"Ama neden?" diye haykırdı yeğen. "Neden?"

“Peki sen neden evlendin?”

“Çünkü âşık oldum.”

“Çünkü âşık oldun!” diye homurdandı Scrooge, Noel’i kutlamaktan daha gülünç olan bir şey varsa dünyada, o da âşık olmaktı. “Uğurlar olsun!”

“Sanki ben evlenmeden önce geliyordunuz da. Şimdi de gelmemenizin bahanesi evlenmiş olmam mı?”

“Uğurlar olsun!” dedi Scrooge.

“Sizden hiçbir şey istemiyorum, hiçbir beklentim de yok; neden dost olamıyoruz?”

“Uğurlar olsun!” dedi Scrooge.

“Sizi böylesine kararlı gördüğüm için çok üzgünüm. Şimdiye kadar aramızda benden kaynaklanan hiçbir sorun olmadı. Bu tartışmaya da Noel’in yüzü suyu hürmetine giriştim ve Noel keyfimi bozacak da değilim, en azından Noel boyunca. Tekrar Mutlu Noeller dayı.”

“Uğurlar olsun,” dedi Scrooge.

“Ve Mutlu Yıllar!”

“Uğurlar olsun,” dedi Scrooge.

Yeğeni tek bir kötü söz sarf etmeksizin terk etti odayı. Dış kapıda, kâtibe iyi dileklerini sunmak için durdu. Soğuktan donmak üzere olan adam, bu haliyle bile Scrooge’tan daha sıcaktı ve bu dileklere kalpten karşılık verdi.

“Al sana bir deli daha!” diye mırıldandı, onları işiten Scrooge. “Haftada on beş şilinle bakması gereken bir eş var, hâlâ aileden ve mutlu Noel’den bahsediyor. Bu gidişle Bedlam’ı[1] boylayacağım!”

Bu kaçık, demin Scrooge’un yeğenini yolcu ettiği kapıdan, şimdi de iki adamı buyur etmekteydi. Bunlar, göze hoş görünen şık giyimli, cüsseli, kibar beyefendilerdi ve şimdi şapkalarını çıkarmış Scrooge’un ofisinde dikiliyorlardı. Ellerinde birtakım kitaplar ve kâğıtlar vardı, Scrooge’u eğilerek selamladılar.

Listesine bakarak, “Scrooge ve Marley, değil mi?” dedi içlerinden biri. “Bay Scrooge’la mı, yoksa Bay Marley’le mi tanışma şerefine nail oluyoruz acaba?”

“Bay Marley öleli yedi yıl oluyor,” diye yanıtladı Scrooge. “Yedi yıl önce, tam da bu gece öldü kendileri.”

“Hayatta kalan ortağının da, onun cömertliğini sürdürdüğünden hiç şüphemiz yok,” dedi adam kartvizitini uzatırken.

Evet, dediği doğruydu, ortağıyla birbirlerine pek benzerlerdi. Scrooge uğursuz saydığı, “cömertlik” sözcüğü karşısında kaşlarını çattı ve kartı geri verdi.

“Bu hayırlı günler Bay Scrooge...” dedi adam eline bir kalem alarak, “fakir ve yardıma muhtaç kimselere yardım elini uzatmak için bulunmaz bir fırsattır. Binlerce insan en temel ihtiyaçlarını bile karşılayamıyor, yüz binlercesi de sıkıntıda efendim.”

“Hapishaneler yok mu?” diye sordu Scrooge.

“Olmaz olur mu?” dedi adam elindeki kalemi bırakarak.

“Ya düşkün evleri?” diye ısrar etti Scrooge. “Hâlâ faaliyette bunlar değil mi?”

“Evet, maaalesef,” diye yanıtladı adam. “Keşke çalışmıyorlar diyebilseydim.”

“Treadmill ve Yoksulluk yasaları da işle-mekte?”

“Her ikisi de yürürlükte efendim.”

“Oh, iyi! Sözlerinizden, onları bu faydalı faaliyetlerinden alıkoyan bir şeyler olduğunu zannettim de korktum,” dedi Scrooge. “Ama duyduklarıma sevindim.”

“Bu zavallıların gerek ruhen, gerek bedenen Hıristiyanca bir destekten çok az nasiplerini aldıkları izlenimiyle,” diye devam etti adam, “bir fon oluşturarak bu yoksullara yiyecek, içecek ve yakacak yardımı yapmaya karar verdik. Bu kutsal günleri

seçtik; çünkü bunlar, tam da yoksulluğun en yoğun hissedildiği günlerdir. Size ne kadar yazayım?"

"Hiçbir şey!" dedi Scrooge.

"Adınızın gizli kalmasını mı istiyorsunuz?"

"Rahat bırakılmak istiyorum. Ne istediğimi sorduğunuza göre yanıtım bu. Ben Noel'i kutlamıyorum ve aylakları şenlendirmeye kesem elvermez. Demin sözünü ettiğim kuruluşlara yeteri kadar yardım yapıyorum, ki bu da zaten bana pahalıya mal oluyor. Zorda olanlar oralara gitsinler."

"Çoğu gidemiyor ve bazıları da ölmeyi tercih ediyor."

"Eğer ölmeyi tercih ediyorlarsa..." dedi Scrooge, "ölsünler o zaman. Fazla nüfus da azalmış olur. Kaldı ki –özür dilerim ama– bu söylediğinizin doğruluk payını bilmiyorum."

"Ama bilmelisiniz."

"Beni ilgilendirmez," diye karşılık verdi Scrooge. "Bence bir adamın kendi işinden anlaması yeterlidir ve başkalarının meselelerine burnunu sokmasına da hiç gerek yoktur. Benim işim başımdan aşkın zaten. Hoşça kalın baylar!"

Görüşlerinde ısrar etmenin işe yaramayacağını açıkça gören adamlar yazıhaneden ayrıldılar. Kendine olan hayranlığı daha da artan Scrooge, her zamankinden daha alaycı bir ruh hali içinde işinin başına döndü.

Bu arada sis ve karanlık o kadar artmıştı ki ellerinde meşalelerle kimi insanlar, atların çektiği arabalara yol göstermek için koşturup durmaktaydı. Homurtulu eski çanının gotik bir pencereden gizlice Scrooge'u seyrettiği eski bir kilise kulesi görünmezleşti ve gerek saat başlarını gerekse çeyrekleri bulutların içinden, buz gibi soğuktan dişleri takırdıyormuşçasına titrek seslerle vurdu. Soğuk şiddetini artırdı. Anayolun köşesinde, işçiler gaz borularını onarıyorlardı. Bir varilin içinde kocaman bir ateş yakmışlar, giysileri perişan adamlar ve gençler etraflarına toplanmış, ellerini ovuşturup gözleri mutluluktan ışıldayarak ısınmaya çalışıyorlardı. Yalnızlığa terk edilmiş çeşmeden akan sular donup kalmış, tehlikeli buzdan saçaklara dönüşmüştü. Çobanpüsküllünden yapılma yeni yıl takları ve süsleri vitrinde parıldayan ışıklar altında yanıp sönüyor, o sırada önlerinden geçen solgun yüzleri de kırmızıya boyuyorlardı. Kasap ve manavların işleri öylesine muhteşem bir eğlenceye dönüşmüştü ki satış ve pazarlama işinin sıkıcılığıyla, bu tantanalı şölenin uzaktan yakından bir ilişkisi olabileceğine inanmak güçtü. Belediye başkanı, görkemli resmi ikametgâhının elli aşçısı ve hizmetkârına, Noel'in bir başkanın evine yaraşır bir şekilde karşılanması için emirler vermişti. Daha bir hafta önce sokaklarda sarhoş gezdiği için beş şilin ceza kestiği terzi bile, sıska karısı kucağında çocuğuyla et almaya çıkmışken tavan arasındaki evinde Noel tatlısını karıştırmaktaydı.

Sis artıyor, hava daha da soğuyordu. Delip geçen, ısıran, iliklere işleyen bir soğuktu bu. İyi yürekli Aziz Dunstan bile eğer o şeytan ruhlunun burnunu bildik silahlarla değil de bu soğukla kırmaya kalksaydı, kesinlikle ezip geçerdi onu. Bu sırada soğuğun, bir köpeğin önündeki kemikleri kemirmesi gibi küçük burnunu kemirip durduğu gençten biri, Scrooge'un anahtar deliğine doğru eğilip bir Noel şarkısı mırıldanmaya başladı. Daha *"Tanrı seni korusun mutlu efendi, elem keder vermesin hiçbir şey..."* dizelerini mırıldanmıştı ki; Scrooge cetveli öyle bir kaptı ki şarkıcı dehşet içinde kaçarak anahtar deliğini sise ve hatta daha cana yakın görünen soğuğa terk etti.

Sonunda yazıhaneyi kapatma vakti geldi. Scrooge taburesinden isteksizce kalktı ve bu gerçeği hücresinde umutla bekleyen kâtibe ciddiyetle itiraf etti. Kâtip anında mumunu söndürüp şapkasını giymişti.

"Yarın, bütün bir gün tatil yapmak istersiniz sanırım?" dedi Scrooge.

"Eğer sizin için de uygunsa efendim."

"Hayır uygun değil," dedi Scrooge. "Ve adil de değil! Bu durumda yevmiyenin yarısını kessem, kendini sömürülmüş hissedersin, değil mi?"

Kâtip belli belirsiz gülümsedi.

"Ama hiçbir şey yapmadığınız bütün bir günün hak edilmemiş ücretini ödediğimde ben sömürülmüş olmuyor muyum?" diye söylendi Scrooge.

Kâtip, bunun senede sadece bir gün olduğunu belirtti.

"Her 25 Aralık'ın adam soyma günü sayılması için hiç de iyi bir mazeret değil bu" dedi Scrooge, ceketinin düğmelerini çenesine kadar iliklerken. "Fakat sanırım sana tam gün izin vermem gerekiyor. Ertesi sabah erkenden burada olun!"

Kâtip erken geleceğine dair söz verdi ve Scrooge homurdana homurdana çıktı. Dükkân anında kapandı ve kâtip uzun uçları

belinden iyice aşağıya sarkmış beyaz atkısıyla (çünkü bir pardesüye sahip olma bahtiyarlığına erişememişti) Cornhill'deki bir yokuştan, çocukların oluşturduğu bir sıranın kuyruğuna takılıp Noel'in hatırına yirmi kez buz tutmuş bir yoldan kaydıktan sonra Camden Town'daki evine, bir an önce körebe oynayabilmek için elinden geldiğince hızlı koştu.

Scrooge kasvetli akşam yemeğini her zamanki kasvetli lokantasında yedi. Bütün gazeteleri okumuştu, o yüzden, gecenin kalanını banka defterini incelemekle geçirdi ve sonra da yatmaya eve yollandı. Ölen ortağının bir zamanlar sahip olduğu kiralık odalarda oturuyordu. Bu kasvetli odalar somurtkan binaların arasındaki avlunun içinde öylesine kalakalmışlardı ki insan bunların daha gençken bir saklambaç oyunu sırasında buraya saklanıp daha sonra çıkmayı unuttuklarını sanabilirdi. Bina iyice eskimişti ve burada Scrooge'dan başka kimse yaşamadığı için epey kasvetliydi. Diğer odalar ofis olarak kiralanmıştı. Avlu o kadar karanlıktı ki, her taşı ezbere bilen Scrooge bile el yordamıyla ilerlemek zorunda kalırdı. Karanlık giriş kapısının üzerine çökmüş sis ve soğuğun yoğunluğuna bakılınca, Hava Tanrısı eşiğe oturmuş da, yaslı düşüncelere dalmış sanırdınız.

Aslına bakılırsa kapı tokmağının kocaman olmasının dışında olağandışı hiçbir özelliği yoktu. Ayrıca Scrooge'un burada yaşadığı zaman boyunca, onu her Tanrı'nın günü, bir sabah bir de akşam görmüş olduğu da bir gerçekti. Bir başka gerçek de, oldukça cüretkâr bir iddia olsa da, mahalle meclisindeki, belediyedeki ve esnaf loncalarındaki beyler de dahil olmak üzere, Scrooge'un da Londra'daki herhangi bir kişi gibi hayal gücünden hiç nasibini almamış olduğuydu. O gün öğleden sonra, yedi yıl önce ölmüş olduğunu söylemenin dışında, ortağı Marley'i aklının ucuna bile getirmemişti. O halde, bana, Scrooge anahtarını deliğe sokup çevirdiğinde, kapı tokmağının gözle görülebilen hiçbir değişim olmaksızın, nasıl olup da Marley'in suratına dönüştüğünü açıklayabilecek biri varsa ortaya çıksın!

Marley'in suratı avludaki diğer nesneler gibi koyu gölgeler içinde değildi; zayıf bir ışık saçıyor, karanlık bir mahzendeki bayat bir ıstakoz gibi parlıyordu. Kızgın ya da korkutucu değildi; Marley, Scrooge'a her zaman nasıl bakmışsa, öyle bakıyordu: Hayaletinkine benzeyen bir alnın üstüne kaldırılmış hayaletimsi bir gözlük. Saçları sıcak bir hava veya bir cereyanın etkisiyle karışmış gibiydi. Gözleri faltaşı gibi açık olduğu halde, bakışları tamamen sabitti. Bu hali ve gözlerinin kurşuni rengi ona korkutucu bir görünüm veriyordu; yine de bu korkunçluk, yüzünün ifadesinden çok onun denetiminin dışındaki bir şeyden kaynaklanıyordu.

Scrooge'un bakışları bu görüntüye kilitlenince, yüz, yeniden kapı tokmağına dönüştü.

Ödü patlamadı ya da çocukluğundan beri yabancı olduğu korkutucu bir hisle kanı donmadı desek, yalan olur. Yine de elini üzerinden çektiği anahtarı tekrar tuttu, kapıyı açıp içeriye girdi ve mumu yaktı.

Kapıyı kapamadan önce bir an durdu ve Marley'in suretinin holden her an çıkmasını bekler gibi, arkasına baktı. Ama kapının arkasında tokmağı tutan vidalar ve somunlar dışında hiçbir şey yoktu ve bunun üzerine o da, "Hadi canım, sen de!" diyerek kapıyı çarparak kapadı.

Kapının sesi evin içinde gök gürültüsü gibi yankılandı. Üstteki her bir oda ve şarap tüccarının alt kattaki mahzeninde bulunan her bir şişe ayrı ayrı yankılarıyla bu sese karşılık verdiler sanki. Scrooge yankılardan korkacak adam değildi. Kapıyı kilitleyip holü geçti ve elindeki mumla ağır ağır merdivenleri tırmandı.

Benzetme dilinde altı atlı bir arabanın eski güzel günlere ait merdivenleri adeta uçarak çıkmasından ya da bugünün kötü bir parlamento kararını ezip geçmesinden söz edilir, fakat bir cenaze arabasını bu merdivenlere yanlamasına koysanız, falakasını duvara, kapısını tırabzanlara dayasanız bile, bu merdivenlerden onu kolayca yukarı çekebileceğinizi söylerken bunu sözcüğün gerçek anlamında almalısınız. Bunun için yeterince genişti merdiven, hatta yer bile kalırdı. İşte belki de bu nedenledir ki Scrooge, karanlığın içinde, önünde bir cenaze arabası gördüğünü sandı. Yarım düzine sokak lambası bile bu merdiveni doğru dürüst aydınlatamazdı; Scrooge'un elindeki bir tek mumun verdiği ışığın artık ne kadar işe yaradığını gelin siz düşünün.

Scrooge karanlığa aldırış etmeksizin yukarı tırmandı. Nasılsa karanlığın ona bir masrafı yoktu ve Scrooge bu durumdan hoşnuttu. Yine de ağır oda kapısını kapatmadan önce, her şeyin yerli yerinde olup olmadığını kontrol etmek için odaları dolaştı. Bunu yapmayı isteyecek kadar iyi hatırlıyordu gördüğü yüzü.

Oturma odası, yatak odası, hırdavat odası; her şey olması gerektiği gibiydi. Masanın altında kimse yoktu, koltuğun altında da. Ocakta ufacık bir ateş, kaşık ve kâse hazır duruyordu ve ateşte, küçük bir tencerede yulaf ezmesi (Scrooge biraz üşütmüştü) vardı. Yatağın altında kimse yoktu, dolapta kimse yoktu, duvarda şüpheli bir biçimde asılı duran sabahlığın içinde de kimse yoktu. Odunluk her zamanki gibiydi. Eski şömine paravanası, eski ayakkabılar, iki balık sepeti, üç ayaklı yıkanma teknesi ve maşa da öyleydi.

Gayet memnun bir şekilde kapısını kapattı ve kendini içeriye kilitledi; hem de hiç âdeti olmadığı biçimde anahtarı iki kez çevirdi. Sürprizlere karşı önlemini alınca, kravatını çıkardı, sabahlığını, takkesini ve terliklerini giyip yulaf ezmesini yemek üzere ateşin karşısına yerleşti.

Gerçekten de minicik bir ateşti bu; böylesine soğuk bir gece için bir hiçti. Bu bir avuç kömürün ısısını hissedebilmesi için insanın ateşin hemen yanı başında oturup üzerine eğilmesi şarttı. Şömine çok eskiden Hollandalı bir tüccar tarafından yaptırılmış, *İncil*'deki öyküleri betimleyen nadir Hollanda çinileriyle kaplı antika bir parçaydı: Habil ile Kabil, Firavun'un kızları, Saba Melikesi, kuştüyü yataklara benzeyen bulutlar üzerinde aşağı inen haberci melekler, Hz. İbrahim, Baltazar, tekneleri denize açılan Havariler, düşüncelerini meşgul edecek yüzlerce figür vardı; ama yedi yıldır ölü olan Marley'in yüzü ona görünüp, o kadim peygamberin asası gibi her şeyi siliyordu. Her bir düz çini beyaz olsa ve bölük pörçük düşünceleri yüzeyinde resmedebilse, her birinin üzerinde yaşlı Marley'in başının bir sureti olurdu.

"Saçmalık!" dedi Scrooge ve odayı arşınlamaya başladı.

Birkaç kez dönüp dolaştıktan sonra oturdu. Başını arkaya yasladığında, artık kullanılmayan ve bir zamanlar, şimdi çoktan unutulmuş bir amaçla üst kattaki bir odayla buranın iletişimini sağlayan çıngırak zili gördü. Büyük bir şaşkınlık ve tarif edilemez, tuhaf bir dehşet içinde zile öyle bakarken bu zilin yavaş yavaş sallanmaya başladığını fark etti. İlk başta o kadar yavaş sallanıyordu ki, hemen hiç ses çıkmıyordu; fakat kısa bir süre sonra, evdeki bütün ziller yüksek sesle çalmaya başladı.

Bu belki yarım, belki bir dakika sürdü, ama ona bir saat gibi geldi. Ziller başladıkları gibi aniden birlikte susuverdiler. Ardından derinlerden gelen, madeni bir ses duyuldu; sanki biri, şarap tüccarının mahzenindeki fıçıların üzerinde kalın bir zincir gezdiriyordu. Scrooge o an, perili evlerdeki hayaletlerin, zincirleri sürüklediği yolunda söylentiler duyduğunu hatırladı.

Mahzenin kapısı bombalanmış gibi bir gürültüyle açıldı ve alt kattaki zincir şakırtısının çok daha arttığını, gitgide yaklaşıp merdivenleri tırmandığını ve tam kapının önünde durduğunu duydu.

"Hadi canım," dedi Scrooge, "İnanmıyorum işte."

Ama, o şey ağır kapıdan içeriye girip gözlerinin önünde durunca, beti benzi attı. Onun girişi sırasında, şöminede sönmeye yüz tutan ateş bile, "Onu tanıyorum! Bu Marley'in hayaleti!" diye çığlık atmak ister gibi parlayıp sonra tekrar sönmüştü.

Aynı yüz, tıpatıp aynı. At kuyruğu yapılmış saçı, her zamanki yeleği, pantolonu, çizmeleri, çizmelerinin püsküllü bağcıkları, paltosunun etekleri ve başındaki saçı. Sürüklediği zincir kalçalarına bağlıydı. Uzundu ve bir kuyruk gibi gövdesine dolanıyordu. Scrooge dikkatle bakınca zincirin kasalar, anahtarlar, asma kilitler, hesap defterleri, faturalar ve çelikten, ağır para kutularından oluştuğunu gördü. Gövdesi saydamdı ve bu sayede, yeleğinin arkasındaki iki düğmeyi dahi seçebiliyordu Scrooge.

Marley'in bağırsaklaının olmadığını çok duymuştu ama, elbette, şimdiye kadar buna hiç inanmamıştı.

Hayır. Şimdi de inanmıyordu buna. Bakışları hayaletin saydamlığına gitgide daha çok nüfuz etmesine, onun ölü gözlerinin soğukluğunu hissetmesine, hatta boynuna ve kafasına sarılmış ve daha önce dikkatini hiç çekmemiş olan atkının dokuma tarzını ayırt edebilmesine rağmen, hâlâ inanmıyordu ve duyularının algılarıyla savaşıyordu.

"Pekâlâ!" dedi, her zamanki soğuk ve alaycı sesiyle. "Ne istiyorsun benden?"

"Çok şey!" Marley'in sesi; hiç şüphe yok.

"Kimsiniz?"

"*Kimdiniz* diye sor!"

"*Kimdiniz* öyleyse?" dedi Scrooge sesini yükselterek. "Bir hayalet için fazla titizsin." Az kalsın, "bir hayalete *göre*," diyecekti ki, son anda daha uygun olduğuna karar verdiği, "için"i kullandı.

"Yaşarken senin ortağın Jakob Marley'dim."

"Otur, oturabiliyorsan tabii," dedi Scrooge ona kuşkuyla bakarak.

"Evet."

"E, otur öyleyse."

Scrooge sorma gereği duymuştu, çünkü saydam bir hayaletin oturabileceğinden emin değildi ve bunun imkânsız olması durumunda, arkasından can sıkıcı bir açıklama yapma zorunluğu gelebilirdi. Ama Hayalet, alışkanlığı buymuş gibi geçip şöminenin karşısına kuruldu.

"Bana inanmıyorsun!" dedi Hayalet.

“Evet, öyle!” dedi Scrooge.

“Gerçekliğimi apaçık algılayan duyularının ötesinde ne tür bir kanıt isterdin?”

“Bilmiyorum.”

“Duyularına neden güvenmiyorsun?”

“Çünkü...” dedi Scrooge, “en küçük bir şeyden bile etkilenebilirler. İnsanın midesi azıcık bozulsa, duyuları yanılabilir. Sen pekâlâ, hazmı zor bir biftek, bir kaşık hardal, peynir kabuğu ya da iyi pişmemiş bir patates olabilirsin. Her ne isen, mezardan çok, midemden geliyor olmalısın!”

Scrooge şakacı biri olmadığı gibi, şu an hiçbir şekilde şaka yapacak durumda olmadığını da hissediyordu. Gerçek şu ki, kendince akıllı laflar edip hem düşüncelerini dağıtmak, hem de korkusunu bastırmak istiyordu, çünkü Hayalet’in sesinin iliklerine işleyip kanını dondurduğu aşikârdı.

Bir an olsun, o sabit, cam gibi parlak gözlere bakarak sessizlik içinde oturmanın bile aklını oynatmasına yetip de artabileceğini hissediyordu. Hayalet’in kendine özgü bir cehennem havasına bürünmüşlüğünden ileri gelen korkunç bir yanı da vardı. Scrooge gerçi bunu hissedemiyordu, ama durum apaçık buydu. Hiç kıpırdamadan oturduğu halde saçları, paltosunun etekleri ve püsküllleri, sanki fırından vuran sıcak bir havanın etkisiyle dalgalanıyordu.

“Şu kürdanı görüyor musun?” diye sordu Scrooge hızla, az önceki nedenle yeniden karşı saldırıya geçerek, çünkü bir saniyeliğine bile olsa, Hayalet’in taşlaştırıcı bakışlarını üzerinden uzaklaştırmak istiyordu.

“Görüyorum,” dedi Hayalet.

“Ama ona bakmıyorsun,” dedi Scrooge.

“Yine de görüyorum,” dedi Hayalet.

“Pekâlâ,” diye karşılık verdi Scrooge. “Ömrümün geri kalan bölümünde, kendi hayalimde yarattığım bir cinler kıtası tarafından rahatsız edilmemek için bunu yutmam yeterli! Saçmalık! Sana söylüyorum; saçma!”

Hayalet bu sözler karşısında öyle korkunç bir çığlık kopardı, zincirlerini öyle ürkütücü ve korku uyandırıcı bir gürültüyle salladı ki, Scrooge bayılıp düşmemek için koltuğun kollarına yapıştı. Fakat Hayalet, kafasındaki sargıları, sanki çok sıcaklamış gibi çıkartıp da çenesi göğsüne düştüğü an kapıldığı dehşet, çok daha büyük oldu.

Scrooge dizlerinin üzerine çöküp ellerini dua eder gibi birleştirerek, “Merhamet!” dedi. “Korkunç görüntü, neden beni rahatsız ediyorsun?”

“Gözü dünyadan başka şey görmeyen adam!” diye yanıt verdi Hayalet. “Bana inanıyor musun, inanmıyor musun söyle?”

“Sana inanıyorum,” dedi Scrooge. “İnanmak zorundayım. Ama neden ruhlar yeryüzüne iniyorlar ve neden gelip beni buluyorlar!”

“Her insanın taşıdığı ruhun...” dedi Hayalet, “diğer insanlarla her şeyi paylaşıp, gideceği kadar uzaklara gitmesi istenir, bunu yaşarken yapmamışsa, ölümünden sonra yapmaya mahkûm edilir. Yoksa ruhu huzur bulamayıp dünyada gezinip durur. –Ah! İşte ben!– Yaşarken paylaşamadıklarımın, paylaşıp da mutluluğa dönüştüremediklerimin cezasını çekiyorum!”

Hayalet bir kez daha çığlık attı ve zincirlerini şangırdattı. Gölgemsi ellerini ovuşturdu.

“Bağlısın,” dedi Scrooge titreyerek. “Söyler misin bana, neden?”

“Ben hayatım boyunca kendi yarattığım zincirleri taşıyorum,” diye cevap verdi Hayalet. “Ben onları, kendi ellerimle halka halka, karış karış yaptım, özgür irademle yarattım onları! Ve, kendi özgür irademle kuşandım bu zinciri! Sana tanıdık gelmiyor mu bu halkalar?”

Scrooge gitgide artan bir titremeye tutulmuştu.

“Taşıdığın zincirin uzunluğunun ve ağırlığının ne olduğunu bilmek ister misin? Yedi yıl önceki Noel arifesinde de bunlar bu kadar uzun ve ağırdı. Hatta o gün bugün üzerinde çalışmışsın. Bir hayli ağırlaşmış bir zincir bu.”

Scrooge etrafına dolanmış, elli, belki de altmış kulaç bir demir kablo görecekmiş gibi yere bakındı, ama bir şey göremedi.

“Jakob!” dedi yalvaran bir ses tonuyla “Dostum Jakob Marley, daha fazla anlat! Bana bir teselli ver, Jakob!”

“Verecek hiçbir şeyim yok!” dedi Hayalet. “Teselli başka yerlerden gelir, Ebenezer Scrooge ve başka elçilerce başka tür insanlara getirilir. Ayrıca sana istediğim her şeyi anlatamam, buna iznim yok. Çok az şeye müsaade ediliyor. Dinlenemem, bir yerde kalamam ve ruhum hiç huzura kavuşamaz. Yaşarken ruhum, bizim tefeci dükkânının paradan ibaret olan ortamının ötesine çıkamadı; şimdiyse zahmetli, yorucu yolculuklar var önümde.”

Scrooge’un düşünceli olduğu zamanlarda, ellerini ceplerine sokma alışkanlığı vardı. Hayalet’in söylediklerini düşünürken gözlerini kaldırmaksızın ve diz çöktüğü yerden kalkmaksızın, yine ellerini ceplerine soktu.

“Epey zamandır yollarda olmalısın Jakob,” dedi ciddi ama aynı zamanda alçakgönüllü ve saygılı bir tavırla.

“Uzun bir süre!” dedi Hayalet.

“Yedi sene oldu öleli, ama hâlâ geziyorsun,” diye düşünceli düşünceli söylendi Scrooge.

“Bütün bu zaman boyunca...” dedi Hayalet, “ne bir dinlenme, ne bir anlık huzur. Sadece bitmez tükenmez bir azap, pişmanlık ve vicdan azabı!”

“Hızlı mı dolaşıyordun?” dedi Scrooge.

“Rüzgârların kanatlarında,” diye karşılık verdi Hayalet.

“Yedi yılda hatırı sayılır bir mesafe katetmiş olmalıydın,” dedi Scrooge.

Bu sözleri duyan Hayalet, gecenin ölüm sessizliğinde bağırıp zincirlerini öyle bir şangırdattı ki, gece bekçisi çıkardığı gürültüden dolayı onu tutuklayıp kodese tıkabilirdi.

“Ah!” diye bağırdı Hayalet, “tutsak, elleri kolları bağlı ve iki kat prangaya vurulmuş olmak ve iyiliğe yatkın şeyleri tamamen gelişip serpilmesi için ölümsüz varlıkların dur durak bilmeyen çabalarının daha nice zaman sonsuzluğa akması gerektiğini bilmemek. Küçücük dünyasının içinde, iyi niyetle çabalayan her Hıristiyan’ın yararlılık sınırlarına ulaşabilmesi için bu ölümlü hayatın ne kadar kısa olduğundan habersiz olmak! Değerlendirilemeyen fırsatlar için, sonsuza kadar pişman olmanın fayda etmeyeceğini bilmemek! Ben de böyle biriydim! Ah! Ne yazık ki, ben de böyleydim!”

“Ama sen iyi bir işadamıydın Jakob,” diye karşı çıktı işin ucunun kendisine dokunduğunu fark eden Scrooge.

“İş mi!” diye bağırdı Hayalet ellerini yumarak, “Benim işim insanlık olmalıydı. İnsanlığın refahı, mutluluğu, merhamet yardımlaşma, anlayış, iyilik ve sabır olmalıydı işim. Tüccar olarak iş hayatım, gerçek işlerin denizinde bir damla olmalıydı sadece.”

Bütün acısının tek sebebi zincirlermiş gibi onları kollarının uzandığı yere kadar kendinden uzaklaştırdı, ardından tekrar yere bıraktı.

“Yeni bir yıla gireceğimiz şu sıralar, en çok acı çekmek zorunda kaldığım zaman oluyor,” dedi Hayalet. Neden insanların arasında gözlerimi kaçırarak yürüdüm de başımı kaldırıp bilge insanları o yoksul eve götüren ‘yıldız’a bakmadan? Işığın beni götüreceği yoksul bir ev yok muydu sanki?”

Scrooge, Hayalet’in bu tarzda konuşup durmasından dehşete kapılmış ve gitgide artan bir titreme nöbetine tutulmuştu.

“Kulak ver bana!” dedi Hayalet. “Zamanım dolmak üzere!”

“Vereceğim,” dedi Scrooge. “Ama acı bana, lafı gereğinden fazla dolandırma Jakob! Yalva-rırım!”

“Nasıl oldu da, görünebilir bir biçimde karşında durabiliyorum, bunu sana söyleyemem. Birçok gün sana görünmeden yanı başında oturdum.”

Bu katlanılabilir bir düşünce değildi. Scrooge ürperdi ve alnında biriken terleri sildi.

“Bu hiç de çektiğim cezanın kolay yanını oluşturmuyor,” diye söze devam etti Hayalet, “Bu gece seni uyarmaya ve sana benim sonuma ulaşmaman için hâlâ bir şansın olduğunu söylemeye geldim. Bir şans, benim temin ettiğim bir umut bu Ebenezer.”

“Benim için hep iyi bir dost oldun Jakob,” dedi Scrooge. “Sağol!”

“Üç Ruh tarafından ziyaret edileceksin,” diye buyurdu Hayalet.

Scrooge’un çenesi neredeyse biraz önce, Hayalet’inkinin düştüğü yere kadar inmişti, yüz ifadesi sersefil hale gelmişti.

“Bu, sözünü ettiğin şans ve umutla mı ilgili Jakob?” diye sordu, gitgide kısılan bir sesle.

“Evet, öyle.”

“Ben, ben pek istediğimi sanmıyorum,” diye geveledi Scrooge.

“Bu ziyaretler olmaksızın...” dedi Hayalet, “benim acılar içinde yürümekte olduğum bu yollara düşmemen olanaksız. İlkini yarın gece, saatler biri vurduğunda bekle.”

“Üçünü bir arada kabul edip işi bir defada bitiremez miyim Jakob?”

“İkincisini ertesi gece aynı saatte bekle. Üçüncüsü ise bir sonraki gece, saatler on ikiyi son kez vururken gelecek. Beni tekrar görmeyi umma. Bu konuştuklarımızı da ‘kendi iyiliğin için’ aklından çıkarma!”

Bu sözleri söyledikten sonra masada duran sargıları alıp başını sardı. Scrooge, çenesini bağlarken dişlerinin takırdamasından anlamıştı bunu. Gözlerini yeniden yukarı kaldırdığında, doğaüstü konuğunu, zincirlerini koluna ve beline dolamış, ayakta, önünde dikilir buldu.

Hayalet geri geri adım atıyor, her adımında ardındaki pencere kendiliğinden biraz daha açılıyordu ve Hayalet pencereye ulaştığında, kanatlar tamamen açılmıştı. Gelmesi için işaret edince, Scrooge yaklaştı. İki adım kala Marley’in Hayaleti elini kaldırarak daha fazla yaklaşmaması için onu uyardı. Scrooge durdu.

Onu durduran, söz dinler biri olmasından çok, korku ve şaşkınlık içinde olmasıydı, çünkü Hayalet elini kaldırdığında karmakarışık bir patırtı duydu. Birbiriyle alakasız inlemeler, yakınmalar, anlatılamayacak derecede hüzünlü ve pişmanlık dolu iniltiler havada birbirine karışıyordu. Durup bir an sese kulak veren Hayalet, açık pencereden dışarı süzülüp, karanlık boşluğa bıraktı kendini.

Scrooge çaresiz bir merak içinde onun ardından pencereye yönelip dışarıya baktı.

Havada inleyerek bir oraya, bir buraya huzursuzluk içinde süzülen bir dolu hayalet vardı. Her biri, Marley’in Hayaleti’nin taşıdığı zincirlerden kuşanmıştı ve bazıları birbirlerine bağlıydı (bunlar suçlu hükümet üyeleri olmalıydılar), ama hiçbiri zincirsiz değildi. Kimileri Scrooge’un, yaşadıkları dönemde kişisel olarak tanıdığı insanlardı. Hele beyaz gömlekli, ayak bileğinden kocaman demir bir para kasası sarkan ve altındaki bir kapı eşiğinde çocuğuyla birlikte oturduğunu gördüğü dertli kadına el uzatamadığı için sürekli ağlamakta olan yaşlı adamı çok iyi tanıyordu. Bütün bu hayaletlerin çektikleri acı, açıkça görüldüğü üzere, iyilik adına dünya meselelerine karışmak istedikleri halde, bu gücün sonsuza kadar ellerinden alındığı gerçeğiyle yüz yüze gelmiş olmalarından kaynaklanıyordu.

Bu yaratıklar sis içinde çözülüp dağıldılar mı, yoksa sis mi bizzat onları sarmalayıp görünmez kıldı bilemiyordu. Ama hayaletimsi sesleri de onlarla birlikte yok olup gidivermişti ve Scrooge bir anda gece eve dönerken nasılsa o hale dönmüştü.

Scrooge pencereyi kapadı ve Hayalet’in içinden geçtiği kapıyı inceledi. Elleriyle kapadığı gibi, çifte sürgülenmiş olarak duruyordu ve sürgülere de dokunulmamıştı. Tam, “Saçmalık!” diyecekti ki, daha ilk hecede durdu. Artık, yaşadığı duygu yoğunluğundan mı, günün yoruculuğundan mı, “Görünmeyen Dünya”yı bir an için bile olsa görmüş olmaktan mı, Hayalet ile yaptığı sıkıntılı sohbetten mi, yoksa saatin geç olup, dinlenme ihtiyacı içinde olmasından mı bilinmez, doğruca yatağına gitti ve giysileriyle öylece yattı ve yatar yatmaz da uykuya daldı.

2. DÖRTLÜK

ÜÇ RUH'TAN BİRİNCİSİ

Scrooge uyandığında ortalık öyle karanlıktı ki, yattığı yerden baktığı zaman, odasının mat duvarlarıyla pencerenin saydam camlarını bile birbirinden ayırt edemiyordu. Köstebeğe benzer gözleriyle karanlığı delmeye çalışıyordu ki, yandaki kilisenin çanları dört kez çeyreği vurdu. Bunun üzerine saat başının vurmasını bekledi.

Koca çanın altıdan yediye, yediden sekize geçişini ve tam on ikiyi vurana kadar çalışını büyük bir şaşkınlıkla dinledi. On iki! O yattığında saat ikiyi geçiyordu. Saat yanlıştı. Herhalde bir buz sarkıtı çarkları tutmuş olmalıydı. On iki!

Bu saçmalayan saat kulesinin doğru olup olmadığını kontrol etmek için, çalar cep saatinin yayına bastı. Cep saatinin hızlı küçük vuruşu on ikiyi çaldı ve sustu.

"Ama bu imkânsız," dedi Scrooge. "Şimdi ben bütün bir gün uyumuş ve bir sonraki gece uyanmış olabilir miyim? Güneşe bir şey olmuş olamayacağına göre, saat öğlen on iki olamaz."

Bu düşünce onu öyle huzursuz etti ki, yataktan fırlayıp pencereye koştu. Dışarısını görebilmek için, sabahlığının koluyla camdaki buzları silmesi gerekti, ama yine de pek az şey görebildi. Binbir zahmetle görebildiği tek şey şuydu; ortalık hâlâ çok sisli, olağanüstü soğuktu ve ne sağda solda koşuşan insan sesleri, ne de cadde kalabalığı gürültüsü diye bir şey duyuluyordu; gecenin aydınlık günü sürüp atması ve dünyayı ele geçirmesi halinde kaçınılmaz olacak bir durumdu bu. Ama çok şükür ki böyle bir şey söz konusu değildi; çünkü referans alınacak gün diye bir şey kalmasaydı, "senedin ibrazından üç gün sonra, bedeli Bay Ebenezer Scrooge'a ödenecektir" gibi talimatlar havada kalır, senet Birleşik Devletler Hazine bonosu gibi işe yaramaz olup çıkardı.

Scrooge yatağına geri döndü ve düşündü, düşündü, enine boyuna, tekrar tekrar düşündü, ama olanlara bir anlam veremedi. Düşündükçe kafası daha çok karıştı ve düşünmemeye çalıştıkça da daha fazla düşündü. İşin içinden çıkamadı. Marley'in Hayaleti onu çok rahatsız ediyordu. Enine boyuna düşünüp olanların bir düş olduğuna kendini ikna ettiği her seferinde, aklı tekrar başa dönüyor ve o ilk soruyu tekrarlıyordu: "Bu bir düş müydü, değil miydi?"

Bu şekilde bir kırk beş dakika daha yatmıştı ki, aniden, Hayalet'in ona çan kulesi saat biri vurduğunda bir ziyaretçisi olacağını söylediği aklına geldi. Uyanık yatarak beklemeye karar verdi ve onun için şu an uyumak da, cennete gitmek gibi mümkün olmadığından belki de kendince verilecek en akıllıca kararı vermişti.

Bu son bir çeyrek ona çok uzun geldi. Hatta uyuyakalıp saatin vuruşunu kaçırdığını düşündü. Sonunda ses, tetikte bekleyen kulağında patlayıverdi.

"Ding Dong!"

"Çeyrek geçiyor!" dedi Scrooge.

"Ding Dong!"

"Buçuk!"

"Ding Dong!"

"Çeyrek var!"

"Ding Dong!"

"Saat bir," dedi Scrooge muzaffer bir sesle, "ve bir şey yok!"

Bunu, derinden gelen, boğuk, hüzünlü bir sesle tam biri vuran çan sesinin yankılanması henüz bitmeden söylemişti. Yankılanma biter bitmez, aniden odanın içinde ışıklar yanıp sönmeye başladı ve cibinliğinin perdeleri savrularak açıldı. Cibinliğinin perdeleri bir el tarafından çekilmişti –bir düşünün!– ayak ucundaki ve arkasındaki perdeler değil, doğrudan yüzü görülebilecek olan kısımdaki perdelerdi çekilen ve Scrooge, yarı yatar pozisyonda doğrulup perdeleri çeken, dünyaya ait olmayan bu ziyaretçiyle yüz yüze geldi. Benim size yakın olduğum kadar yakındı ona, evet, şu an yanı başınızda olan ruhum kadar yakın.

Garip bir yaratıktı—bir çocuk gibi; ama çocuk gibi de değil, yaşlı bir adam, doğaüstü bir biçimde ufalmış da bir çocuğun boyutlarına inmiş, yaşlı bir adam gibiydi. Ensesine ve sırtına dökülen saçları yaşlılarınki gibi bembeyazdı; ama yüzünde tek bir kırışıklık bile yoktu, cildi pembe beyazdı. Kolları çok uzun ve kaslıydı; elleri de alışılmadık bir güce sahipmiş gibi görünüyordu. Son derece biçimli olan bacakları ve ayakları, kolları gibi çıplaktı. Üstündeki bembeyaz tüniğin belinde,

parıldayan, ışıklı bir kemer vardı. Elinde, taptaze bir demet çobanpüskülü dalı tutmaktaydı ve kış günlerini simgeleyen bu demetin aksine, tüniğinin etekleri yaz çiçekleriyle süslenmişti. Fakat onunla ilgili en şaşırtıcı şey, başındaki taçtan yayılan ve her şeyi görünür kılan parlak ışık huzmesiydi. Karanlık olmasını istediğinde de şu anda koltuğunun altında duran şapkayı kullanıyor olmalıydı.

Scrooge daha dikkatli bakabildiğinde, asıl şaşırtıcı olanın bu olmadığını fark etti. Çünkü kemerindeki ışığın bir oradan bir buradan parıldaması ve yanıp sönmesi gibi, bu yaratığın biçimi de sürekli bir değişim gösteriyordu. Kâh bir kollu, kâh bir bacaklı oluyor, kâh yirmi bacaklı başsız bir gövdeye, başı olmayan bir çift bacağa dönüşüyordu; sonra, gövdesi olmayan bir tek baş haline geliyordu; ama bu parçalar yok oldukları karanlıklarda eriyip gitmişçesine, tek bir iz bile bırakmıyordu. Scrooge, tam buna şaşıp kalmışken, yaratık yeniden, hem de öncekinden daha belirgin biçimde ortaya çıkıveriyordu.

"Geleceği bana önceden bildirilen o Ruh siz misiniz, bayım?" diye sordu Scrooge.

"Ta kendisiyim."

Ses yumuşak ve dostçaydı; tuhaf bir biçimde alçaktı, çok yakınında olmasına rağmen, uzaklardan gelir gibiydi.

"Kimsiniz? Neyin nesisiniz?"

"Geçmiş Noellerin Ruhu'yum."

"Uzak geçmiş mi?" diye sordu Scrooge, bir yandan da yaratığın cüceye benzer gövdesini inceliyordu.

"Hayır, senin geçmişinin."

Nedeni sorulsa, kendisinin de yanıtlayamayacağı bir şekilde, Ruh'u şapkasıyla görmek istiyordu Scrooge. Ruh'a şapkasını takması için yalvardı.

"Ne!" diye bağırdı Ruh. "Demek yaydığım ışığı, o dünya zevklerine düşkün ellerinle bir an önce söndürmeyi bu kadar çok istiyorsun? Hırsları ile bu şapkayı yaratanlardan ve uzun yıllar boyu bu şapkayı takmama neden olanlardan biri olman yetmiyor mu!"

Scrooge, hayatının hiçbir döneminde Ruh'u kasıtlı bir biçimde gücendirmek istemediğini, onu hiçbir zaman kendi bilgisi dahilinde "örtmeye" yeltenmediğini saygıyla anlattı. Sonra da onu buraya getiren nedeni sormaya cesaret edebildi.

"Senin iyiliğin için," dedi Ruh.

Scrooge, kendini teşekkür etmeye zorunlu hissetmekle birlikte, deliksiz ve rahat bir uykunun kendisi için daha büyük bir iyilik olacağını düşünmekten de kendini alamadı. Ruh, düşüncelerini okuyor olmalıydı ki, hemen, "Sana son bir şans vermek için diyelim o halde," dedi. "Kulak ver bana."

Konuşurken güçlü ellerini uzatıp, Scrooge'un kolundan nazikçe yakalamıştı.

"Kalk ve benimle gel."

Scrooge'un yürüyüş için havanın ve saatin uygun olmadığını, ayrıca yatağının sıcak olduğunu halbuki termometrenin eksilerde dolaştığını belirtmesi ve üzerinde yalnızca gecelik ve takke olduğunu, soğuk algınlığına yakalandığını vs. söylemesi de pek bir işe yaramadı. Dokunuşu bir kadınınki kadar yumuşak ve nazik de olsa, bu el karşı konulamayacak kadar güçlüydü. Kalktı; fakat Ruh pencereye doğru gidip onu da yanına çağırınca yalvararak sabahlığına sarındı;

"Ben bir ölümlüyüm," diye itiraz etti. "Dü-

şerim."

"Oraya dokunmama izin verirsen," dedi Ruh, Scrooge'un kalbini işaret ederek. "Daha da yükseleceksin."

Ruh'un ağzından bu sözler dökülür dökülmez duvarı geçip iki yanında tarlaların uzandığı bir köy yoluna ulaşıverdiler. Şimdi kent tamamıyla yok olmuş, en ufak bir izi bile kalmamıştı. Karanlık ve sis de kentle birlikte yok olup gitmişti; pırıl pırıl, ama soğuk bir kış günüydü, kar her yeri örtmüştü.

"Tanrı aşkına!" dedi Scrooge, ellerini birbirine kenetleyerek "Ben burada büyüdüm. Çocukluğum burada geçti!"

Ruh belli belirsiz onu izliyordu. Dokunuşu hafif ve anlık da olsa, yaşlı adamın duyguları üzerindeki etkisi hâlâ sürüyordu. Scrooge havadaki binbir türlü kokuyu algıladı, bunlar, uzun zaman önce unuttuğu, her biri ayrı bir düşünceyi, umudu, sevinci ve kederi anımsatan kokulardı.

“Dudağın titriyor,” dedi Ruh. “O yanağındaki de ne?”

Sesinin tuhaf biçimde çatlak çıktığını fark ederek, bunun bir sivilce olduğunu söyledi Scrooge ve sonra da ona rehberlik etmek için izin istedi.

“Yolu anımsıyor musun?”

“Anımsamak mı!” diye bağırdı Scrooge, “Gözüm kapalıyken bile bulabilirim.”

“Bunca sene sonra anımsaman ne tuhaf!” dedi Ruh. “Gidelim öyleyse!”

Yol boyunca ilerlediler. Scrooge her bir kapıyı, her bir direği ve her bir ağacı hatırlıyordu; uzakta, kilisesiyle ve kıvrılarak akan nehrin üzerindeki köprüsüyle küçük bir kasaba belirdi. Sırtlarında çocuk taşıyan uzun yeleli midilliler onlara doğru gelmekteydi. Çocuklar çiftçilerin sürdüğü araba ve faytonlarda neşe içinde birbirlerine kasaba ağzıyla seslenerek şakalaşıyorlardı. Çocukların bağırışları, gülüşleri öylesine şendi ki geniş tarlalar bir mutluluk ezgisiyle dolup taştı, tertemiz hava, kahkaha sesleriyle çınladı.

“Bunlar geçmişte yaşayanların gölgesi sadece,” dedi Ruh. “Varlığımızdan haberdar değiller.”

Neşeli yolcular yanlarına yaklaştılar. Geçip giderlerken Scrooge her birini isimleriyle hatırlıyordu. Onları görmekten sonsuz bir mutluluk duymasının nedeni neydi acaba? Önünden geçerlerken, o soğuk gözleri nemlenmiş, yüreği hoplamış mıydı ne? Yol ayrımında kasabanın değişik yerlerindeki evlerine gitmek üzere ayrılırlarken birbirlerine ‘Mutlu Noeller’ dilemelerinden neden mutluluk duymuştu? Sana ne ‘Mutlu Noeller’den Scrooge! Boş versene! Bugüne kadar Noel’in ne hayrını görmüştü ki?

“Okul tamamen boşalmış değil,” dedi Ruh. “Arkadaşları tarafından görmezden gelinen yalnız bir çocuk var içeride hâlâ.”

Scrooge bunu bildiğini söyledi. Ve hıçkırarak ağlamaya başladı.

Anayoldan ayrılıp, çok bildik bir patikadan ilerleyerek, kırmızı tuğladan yapılmış eski bir malikâneye ulaştılar. Çatıdaki çan kulesinde horoz biçiminde bir rüzgâr gülü vardı. Büyük, ama yoksulluğa mahkûm bir binaydı bu; geniş odaları kullanılmadığından duvarları rutubetli ve yosun tutmuş bir haldeydi, çürümüş, camları kırılmış ve kapıları parçalanmıştı. Ahırlarda tavuklar gıdaklayarak oradan oraya dolaşıyorlardı. Arabaların çekildiği kulübeleri ve samanlıkları otlar bürümüştü. Binanın içinin de eski günlerin ihtişamını taşıdığı söylenemezdi. Karanlık hole girdiklerinde, buraya bakan odaların açık kapılarından, hepsinin boş, zavallı ve soğuk olduğunu gördüler. İnsanın kemiklerine işleyen dondurucu soğuğun yanı sıra, havada toprağımsı bir koku vardı. Mum ışığında erkenden kalkılan, yiyecek pek de bir şey bulunamayan o günleri hatırlatıyordu her şey.

Scrooge ve Ruh, holün sonuna, binanın arka tarafına bakan bir odaya doğru ilerlediler. Kapı kendiliğinden açıldı, uzun, çıplak ve kasvetli bir oda serildi gözlerinin önüne. Dizi dizi sıraların varlığı, odayı daha da boş gösteriyordu. Zayıf bir ateşin yanında, yalnız bir çocuk, sıralardan birine oturmuş kitap okumaktaydı. Scrooge bu görüntünün yanına oturarak, kaybolup giden zavallı çocukluğuna bakıp ağladı.

Ne evin içinde, odalarda yankılanan gizli sesler, ne süpürgeliklerin ardındaki farelerin tıkırtısı, ne arka avludaki yarı donmuş tulumbadan akan suyun şırıltısı, ne yapraksız kavağın uğultusu, ne bir depo kapısının ikide bir açılıp kapanması, ne de ateşin çıtırtıları... Hayır, bunların hiçbiri yoktu, ama, Scrooge o an hepsini yüreğinde hissetti; kalbi yumuşadı ve gözyaşları sel olup aktı.

Ruh, kolunu dürtüp, Scrooge’un okuduğu kitaba dalmış çocukluğunu işaret etti. Birden pencerenin dışında, tuhaf giysiler giymiş bir adam belirdi, çok gerçek, çok farklı ve son derece dikkat çekiciydi. Belinde baltası, arkasında da odun yüklü bir katır vardı.

Scrooge şaşkınlıkla, “Aman Tanrım, bu Ali Baba!” diye bağırdı. “Yaşlı, dürüst Ali Baba! Gerçekten de bu o! Bir Noel arifesinde, şu zavallı, yalnız çocuk burada tek başına bırakıldığında gelmişti, evet, ilk kez bu şekilde gelmişti. Zavallı çocuk! Ve Valentine! Ve o çılgın kardeşi Olson; buradalar. Bir de, neydi adı. Hani, uykusunda iç çamaşırlarıyla Şam Kalesi’nin önüne bırakılan? Bu o işte. Görmüyor musun? Sultan’ın cinler tarafından tepetaklak edilen uşağı! Baş aşağı duruyor işte! Hak etmişti ama! Prensesle evlenmek onun ne haddineydi? Bence iyi oldu!”

Büyük kentteki iş arkadaşları Scrooge’un bu şaşkınlık ve sevinçten değişmiş sesiyle, yarı ağlayarak yarı gülerek heyecan içinde, fakat büyük bir içtenlikle konuştuğunu, yüzünün canlandığını görseler, çok şaşırırlardı herhalde.

“İşte Papağan!” diye bağırarak devam etti Scrooge. “Yeşil gövdesi, sarı kuyruğu, kafasındaki marul gibi hotozu, bu o! Adayı dolaşıp tekrar eve gelince, ‘Zavallı Robinson Crusoe. Nerelerdeydin sen demişti ona. Adam düş gördüğünü sanıyordu, ama düş değildi. Papağandı konuşan, bilirsin. İşte canını kurtarmak için dereye koşan Cuma. Hey! Hoop! Hey!”

Sonra kendi kişiliğine hiç uymayan bir şekilde aniden değişti ve büyük bir acıma duygusuyla dönerek çocukluğuna baktı, "Zavallı çocuk!" dedi ve tekrar ağlamaya başladı.

"Keşke," diye mırıldandı. Gözlerini ceketinin koluna sildikten sonra, bakışlarını çocuktan ayırmadan ellerini ceplerine soktu, "Ama artık çok geç!"

"Ne oldu?" diye sordu Ruh.

"Hiçbir şey," dedi Scrooge. "Hiçbir şey. Dün gece kapımda Noel şarkısı söyleyen bir çocuk vardı. Keşke ona bir şeyler vermiş olsaydım, hepsi bu."

Ruh düşünceli bir şekilde gülümseyip, eliyle işaret ederek, "Hadi gel, gidip başka Noeller de görelim," dedi.

Bunları söyler söylemez, Scrooge'un çocukluğu biraz daha büyüdü ve oda biraz daha karanlık, daha pis bir hal aldı. Kepenkler kapandı, pencerelerde çatlaklar oluştu; tavandan kireç parçaları döküldü ve tavanın tahtaları görünür oldu. Bunların nasıl olup da gerçekleşebildiğine, emin olun, Scrooge da en az sizin kadar akıl erdiremiyordu. Tek bildiği şey, olup bitenin kesinlikle gerçeğe uygun olduğuydu. İşte bir kez daha tek başınaydı. Diğer oğlanlar, neşeli kutlamalar için evlerine gitmişlerdi.

Okumuyordu bu kez, umutsuz bir biçimde odayı arşınlıyordu. Scrooge önce Ruh'a, sonra da endişeli bir bekleyişle kapıya çevirdi bakışlarını.

Kapı açıldı ve içeri, genç adamdan yaşça çok küçük bir kız girdi. Kız ona doğru koşup, kollarını boynuna dolayarak, onu öpücüklere boğdu. Bir yandan da sürekli, "Canım ağabeyciğim," diyordu. "Seni eve götürmeye geldim." Küçük ellerini çırpıp gülüyordu. "Eve götürmeye: Eve, eve."

"Eve mi, küçük Fan?"

"Evet!" dedi neşeyle küçük kız, "Eve, iyiliğin için, dönmemecesine. Babam eskiden olduğundan çok daha farklı, yumuşak bir adam artık. Ev cennet gibi! Geçen gece, ben yatmaya çıkacakken, benimle öyle sevgi dolu konuştu ki, ben de senin eve dönmene izin vermesini isteme cesaretini bir kez daha gösterdim ve o da 'evet, dönmeli,' dedi ve seni alıp getirmem için beni bir arabayla gönderdi. Bir erkek olacaksın artık!" dedi gözlerini kocaman açarak. "Ayrıca buraya bir daha asla dönmeyeceksin! Ama her şeyden önce bütün bir Noel boyunca birlikte olup, Noel'i en mutlu şekilde biz kutlayacağız!"

"Neredeyse bir genç kız olmuşsun Fan!" diye bağırdı ağabeyi.

Kız gülerek ellerini çırptı, ağabeyinin başına dokunmaya çalıştı, ama küçük olduğundan, gülerek parmak uçlarında yükseldi ve sarıldı ona. Sonra da o çocuksu telaşıyla onu kapıya doğru sürüklemeye başladı. Genç Scrooge da hiç direnmeden izledi onu.

Birden koridordan ürpertici bir ses duyuldu. "Scrooge Efendi'nin sandığını getirin!" Okul müdürüydü bu. Scrooge'a tepeden, sert bakışlarla bakıyordu ve gencin elini sıkarak, düşüncelerini altüst ediverdi. Sonra da onu ve kardeşini buz kesmiş bir sarnıca benzeyen salona götürdü. Soğuk, duvarlardaki haritaları, pencerelerin içindeki yer ve gök kürelerini balmumu gibi kaplamıştı. Bir yerlerden rengi tuhaf bir biçimde açık bir sürahi şarap ve rengi tuhaf bir biçimde koyu bir kek çıkardı, gençlere ikram etti. Aynı anda sıska bir hizmetçiyi dışarıda bekleyen arabacıya yollayıp içecek 'bir şey' isteyip istemediğini sordurttu. Arabacı bir öncekiyle aynı musluktan gelecekse istemediğini bildirerek teşekkürlerini yolladı. Efendi Scrooge'un sandığı çoktan arabaya yüklenmiş ve bağlanmıştı. Gençler okul müdürüne gönülden 'hoşça kal' dediler ve bahçe yolundan neşe içinde geçip arabaya bindiler. Hızla dönen tekerlekler yerdeki buzdan tabakayı ezerek ilerliyor, ağaçların dallarındaki karları etrafa saçıyordu.

"Kız kardeşin, bir nefeste uçup gidecekmiş gibi narindi hep," dedi Ruh. "Fakat kocaman bir yüreği vardı."

"Evet öyle," dedi Scrooge. "Haklısın. Bunu inkâr edemem Ruh. Tanrı korusun!"

"Genç yaşta öldü," dedi Ruh, "ve sanırım çocukları da vardı."

"Bir çocuğu vardı," diye yanıt verdi Scrooge.

"Doğru," dedi Ruh, "Yeğenin."

Scrooge, tedirgin olmuş gibi kısaca, "Evet," dedi.

O anda okul binasını geride bırakıp, şehrin koşuşturmacasına geri döndüler. Gölgeler içinde belli belirsiz yolcuların dönüp dolaştığı, faytonların ve arabaların yol için kavga ettikleri kalabalık bir caddedeydiler şimdi ve gerçek bir kentin tüm

gürültüsü ve karmaşası buradaydı. Yine bir Noel zamanı olduğu, dükkânların süslenmesinden açıkça belliydi, ama vakit geceydi ve sokak lambaları yanmıştı.

Ruh bir deponun kapısında durup, Scrooge'a burayı bilip bilmediğini sordu.

"Biliyorum," dedi Scrooge. "Çıraklığımı burada yapmadım mı?"

İçeri girdiler. Yüksekçe bir tezgâhın arkasında, boyu biraz daha uzun olsa tavana değecekmiş gibi duran bir Galler peruğu takmış yaşlı adamı gören Scrooge, büyük bir heyecanla bağırdı:

"Ah bu bizim yaşlı Fezziwig! Ruhu şad olsun. Canlanmış!"

Yaşlı Fezziwig kalemini bıraktı ve yediyi gösteren saatine baktı. Ellerini ovuşturdu, bol ceketini düzeltti, bütün bedenine yayılan gülüşüyle gülüp, o rahat, zengin, yağlı, şişman ve neşeli sesiyle seslendi:

"Hey siz! Ebenezer! Dick!"

Artık genç bir adam olan Scrooge ve diğer çırak arkadaşı içeri daldılar.

"Bu Dick Williams!" dedi Scrooge, Ruh'a. "Tanrım! Evet! Bu o! Bana çok düşkündü. Zavallı Dick! Tanrım, Tanrım!"

"Ho ho, evlatlarım!" dedi Fezziwig. "Bu akşamlık bu kadar çalışma yeter. Bu gece Noel gecesi Dick! Bugün Noel, Ebenezer! Kapatalım şu kepenkleri artık, hadi, kıpırdayın, çabuk," dedi ellerini şaklatarak.

İki gencin işe nasıl saldırdığına inanamazdınız. Ellerinde kepenkler sokağa fırladılar, bir-iki-üç, –kepenkleri yerleştirdiler– dört-beş-altı –sürgülediler ve kapattılar– yedi-sekiz-dokuz. Siz daha on ikiye kadar sayamadan, yarış atları gibi nefes nefese dikilmişlerdi bile.

"Ho ho!" diye bağırarak yüksek taburesinden hiç beklenmedik bir hızla atladı Fezziwig. "Haydi neşelenin evlatlarım, ortalığı biraz açalım bakalım! Ho ho Dick! Neşelen Ebenezer!"

Ortalığı açmak! Yaşlı ustaları onlara öylece bakarken, açmayacakları, açamayacakları yer yoktu. O saatte yapıldı iş. Taşınabilir her şey, sonsuza kadar tedavülden kalkıyormuşçasına taşındı, ortalık süpürüldü, yıkandı, lambaların fitilleri düzeltildi, şöminedeki ateş tazelendi; depo, soğuk bir kış gününde, içinde olunmak istenecek kadar sıcak, kuru ve kucaklayıcı bir yer oluverdi.

Elinde notalarıyla bir kemancı girdi içeri, masaya çıkıp, onu kendine sahne yaptı. Yüzünde kocaman bir gülümsemeyle Bayan Fezziwig geldi. Ardından güzel ve cana yakın üç kızı. Sonra da onlara âşık, kalpleri kırık altı genç adam. Orada çalışan kadın erkek herkes geldi. Hizmetçi, fırıncı kuzeniyle içeriye girdi. Aşçı, kardeşinin can dostu sütçüyle geldi. Yolun karşı tarafındaki, ustasıyla arası pek iyi olmayan

çocuk, hanımından azar işiten komşu kızın ardına saklanarak gelmişti. Tek tek, birbirlerinin ardı sıra geldiler; kimi rahat, kimi utangaç, kimi zarif, kimi kaba, kimi iterek, kimi çekerek, herhangi bir yerden, herhangi bir şekilde geldiler. Derken cümbüş başladı. Yirmi çift bir arada dönerek geliş yönüne doğru ilerledi; yarım daire oluşturup ilerliyor, sonra gene geri dönüyor; ardından ortadan eğilip geçiyor; tekrar doğruluyor ve çeşitli figürler yapıyorlardı. Başı çeken çift hep yanlış tarafa dönüyor, sondaki çift başa varınca her şey yeniden başlıyor sonuçta artık sadece başı çeken çiftler kalıyor, bunların karşısında figürlerini yapabilecekleri çift olmuyordu. Herkes öne geçip de yol gösterecek kimse kalmayınca yaşlı Fezziwig ellerini çırpıp dansı durdurdu, "Aferin çocuklar!" diye bağırdı ve kemancı da özellikle bu iş için getirilmiş olan bira kâsesine daldırıverdi ateşli başını. Ama, dinlenme fırsatına yüz çevirip yeniden ortaya çıktığında henüz dans eden kimse olmasa da, kemanı konuşturmaya başladı; sanki yorgunluktan bitap düşen ilki sedyeyle eve taşınmış, yerine gelen bu yeni kemancı milleti ayağa kaldırmaya aksi takdirde ölmeye and içmiş gibiydi.

Daha çok dans, daha çok ödül, biraz daha dans, biraz pasta ve sıcak şarap vardı, fırında pişmiş koca bir but vardı, soğuk et vardı, kıymalı börek ve bol bol bira vardı. Ama gecenin asıl muhteşem anı, kemancının –ki o ne işinin ehli, ne kurttu– "Sir Roger de Coverley"i çalmaya başladığı andı. Önce yaşlı Fezziwig ve eşi dansa kalktılar. Baş çift –ki çok iyiydiler bu dansta– üç çift, dört derken hepsi ortaya döküldü. Ortalarda miskin miskin dolanmak yerine dans etmeyi tercih eden hafife alınamayacak insanlardı onlar.

Ama iki misli de olsalar –hatta dört misli olsalar bile– Bay Fezziwig'i alt edemezlerdi. Bayan Fezziwig'in de ondan aşağı kalır yanı yoktu, her açıdan uyumlu bir çifttiler. Bu yeterli değilse, onları anlatmam için, daha ne söylemem gerektiğini söyleyin bana, ben de onu diyeyim. Fezziwig'in bacakları neredeyse gözle görülür bir ışık saçıyordu. Dansın her adımında ay gibi parıldıyorlardı. Bir sonraki adımında neler olabileceğini kestiremezdiniz. Öne çık, geri gel, diz kır, selam ver, burgu yap, iğne deliğinden geç, tekrar yerine dön ve bunlar gibi bir dizi figürün ardından, öyle ustaca bitirdi ki dansı, çöktüğü yerden göz

kırpar gibi, hiç sendelemeden ayağa kalkıverdi.

Saat on biri vurduğunda bu aile içi eğlence de sona erdi. Bay ve Bayan Fezziwig, kapının iki yanında durup, misafirlerin ellerini tek tek sıkarak ve herkese Mutlu Noeller dileklerinde bulunarak hepsini uğurladılar. Geride yalnız iki çırak kalınca, onlara da aynı dileklerde bulundular ve neşe dolu sesler uzaklaştı. Geride yalnız çıraklar ve onların dükkânın arkasında, tezgâhın altındaki yatakları kaldı.

Bütün bu süre boyunca, Scrooge aklını kaçırmış biri gibi davranmıştı. Yüreği ve ruhu, eski varlığı ile o, sahnede yerlerini almıştı. Her şeyi doğruladı, her şeyi anımsadı, her şeyden keyif aldı ve bunları tuhaf bir huzursuzlukla yeniden yaşadı. Kendi eski hali ve Dick'in parlak yüzü kaybolunca ya kadar Ruh'un varlığını hatırlamadı, O'nun başında parlayan halesiyle açıkça kendisini izlediğini neden sonra fark etti.

"Bu şaşkın insanların kalplerini şükran duygularıyla doldurmak kolay iş," dedi Ruh.

"Kolay!" diye yineledi Scrooge.

Ruh, Fezziwig'e övgüler düzüp birbirlerine yüreklerini açmakta olan çırakları işaret edip onları dinlemesini istedi. Scrooge bir süre dinledikten sonra, Ruh:

"Peki, neden? Fezziwig, siz ölümlülerin parasından birkaç, belki üç, belki dört pound harcadı diye mi hak etti bu kadar övgüyü?" dedi.

"Öyle değil," diye hırsla konuştu Scrooge –şimdiki haliyle değil de, bilinçsizce eski haliyle konuşuyordu– "Hiç de öyle değil Sayın Ruh! Onda bizi mutlu ya da mutsuz kılma gücü var. İşimizi zevk ya da çile haline getirecek, zorlaştırıp kolaylaştırabilme gücü. Sözlerinde ve bakışlarında yatıyor gücünün kaynağı. Öylesine belli belirsiz ve öyle önemsiz şeylerde gizli ki bu, ölçmek mümkün değil. O halde? Bize verdiği mutluluk bir servetle ölçülemez." Ruh'un bakışlarını hissedip sustu.

"Sorun nedir?" diye sordu Ruh.

"Önemli bir şey değil!" dedi Scrooge.

"Bir şey oldu sanırım," diye üsteledi Ruh.

"Hayır," dedi Scrooge, "hayır. Kâtibime bir iki çift söz söylemek isterdim şu an. Hepsi bu."

O, bu dileğini söze dökerken genç Scrooge lambayı söndürmüştü. Scrooge ve Ruh, bir kez daha açık havada yan yanaydılar.

"Zamanım azalıyor," dedi Ruh. "Çabuk!"

Bu ne Scrooge'a ne de görebildiği herhangi birine söylenmişti, ama etkisi kendini hemen gösterdi. Scrooge bir kez daha kendini gördü. Şimdi daha yaşlıydı, olgunluk döneminde bir erkekti. Son yılların katı ve sert çizgileri henüz yüzüne yerleşmemişti, ama para hırsı ve titizliğin belirtilerini taşımaya başlamıştı. Hırslı gözlerinin huzursuz bakışları, Scrooge'un içinde hangi tutkunun kök saldığını ve ağacın gölgesinin nereye düşeceğini açıkça gösteriyordu.

Yalnız değildi, yanı başında yas giysileri içinde, genç ve güzel bir genç kız oturuyordu. Gözyaşları, 'Geçmiş Noeller' Ruhu'nun saçtığı ışıkla yüzünde parıldamaktaydı.

"Çok önemli değil," diyordu kız yumuşak bir ses tonuyla. "Senin için pek önemi yok. Yerimi başka bir aşk aldı ve sana gelecekte, benim vermeye çalıştığımdan daha büyük bir huzur ve mutluluk verecekse, bundan yakınmamam gerekir."

"Senin yerini hangi aşk aldı?" diye sordu Scrooge.

"Altın aşkı."

"Şu dünyanın ikiyüzlülüğüne bak!" dedi. "Hiçbir şey yoksulluk kadar zor olamaz. Hiçbir şey de zenginlik peşinde koşmak kadar aşağılanmamıştır."

Kız yumuşak sesiyle, "Sen dünyadan çok korkuyorsun," dedi. "Tüm umutların, hayatın sefil serzenişinin dışında olma isteği içinde kayboldu gitti. Senin tüm soylu amaçlarının birbiri ardına yıkılışını izledim. Başlıca amacın haline gelen kazanma hırsı hepsini yıktı geçti, seni yuttu. Öyle mi, değil mi?"

"Ne olmuş öyleyse," diye sertçe karşılık verdi Scrooge. "Akıllanmış olabilirim, ama bu, sana olan duygularımın değiştiğini göstermez ki!"

Kız başını olumsuz anlamda iki yana salladı.

“Değiştim mi?” diye sordu Scrooge.

“Anlaşmamız geride kaldı. Her ikimiz de yoksulken ve ikimiz de bu yoksul halimizle bile mutluyken anlaşmıştık. Dünyalığımızı sabrımızla ve emeğimizle elde edecektik. Ama sen değiştin. Dünyalığımızı elde ettiğimizde sen artık başka bir adam olmuştun.”

“O zamanlar çocuktum,” dedi sabırsızlıkla Scrooge.

“Kendi duyguların bile sana, senin o eski sen olmadığını söylüyor,” diye cevap verdi genç kız. “Ben ise o eski benim. Kalplerimiz birken mutluluk vaat eden her şey, iki ayrı kişi olduğumuzdan beri acılarla yüklü. Bunu kaç kez, nasıl enine boyuna düşündüğümü söylememe gerek yok. Bunu düşünmüş olmam bile yeterli. Seni zincirlerinden kurtarabilirim.”

“Ben hiç özgürlüğümü istedim mi ki”

“Sözlerle mi? Hayır, hiç.”

“Nasıl o halde?”

“Değişerek, başka bir ruh edinerek, başka bir yaşam biçimiyle, başka bir umudun peşine düşerek. Sevgimi senin gözünde değerli kılacak her şeyi bırakarak.” Gözlerini serinkanlılıkla Scrooge’a dikerek sordu, “Eğer aramızda yaşananlar olmasaydı, beni yeni tanısaydın, yine peşime düşer, beni kazanmaya çalışır mıydın? Yo, hayır.”

Scrooge kendine rağmen, bu varsayımın doğruluğu karşısında boyun eğmek zorunda kalmış gibiydi. Yine de kendiyle savaşarak, “Böyle mi düşünüyorsun?” dedi.

“Aksini düşünebilseydim, seve seve öyle düşünürdüm,” diye cevap verdi genç kız. “Tanrı biliyor ya, böylesi bir gerçek karşısında güçlü ve kararlı olmak zordur. Bugün ya da yarın, hatta dün özgür olmuş olsaydın, benim gibi meteliksiz bir kızı seçebileceğine nasıl inanabilirim ki? İlişkisinde her şeyi kazançla ölçen biri olarak, başta bunu görmezlikten gelmiş bile olsan, sonradan pişman olmayacağını nasıl bilebilirdim? Bütün bunlardan eminim ve seni özgür bırakıyorum. Yüreğim eski ‘sen’e olan sevgiyle dolu olarak.”

Scrooge konuşmak üzereydi ki başı öte yana dönük olan kız:

“Acı çekebilirsin, geçmişin anıları bana öyle olacağı ümidini veriyor. Çok ama, çok kısa bir süre... Sonra uyanmakla akıllılık ettiğin işe yaramaz bir düşe dönüşecek hepsi. Seçtiğin hayatta mutlu olmanı dilerim.”

Onu terk etti ve ayrıldılar.

“Ruh,” dedi Scrooge, “Bana bir şey gösterme artık! Beni evime götür. Neden bana işkence etmekten zevk alıyorsun?”

“Bir gölge daha kaldı!” dedi Ruh.

“Hayır, dahası yok. Görmek istemiyorum! Artık gösterme!”

Ama Ruh kararlılıkla, onu kollarından yakalayarak, zorla bir sonrakini görmeye sürükledi.

Başka bir sahnede ve yerdeydiler. Çok büyük ya da şatafatlı değil, ama çok rahat bir odaydı burası. Alev alev yanan ateşin başında oturan, bir öncekine çok benzeyen, genç ve güzel bir kız vardı. Scrooge önce o sandı, ama kızının karşısında oturan ve artık olgun bir hanım olan asıl O’nu gördü. Odada son derece coşkulu bir gürültü vardı, çünkü Scrooge’un o anda heyecandan karmakarışık olmuş aklının alamayacağı kadar çok çocuk vardı ortalıkta. Hepsi tek çocuk gibi hareket eden kırk çocuk yerine, her biri kırk çocuğa bedelmiş gibiydi. Sonuç, akıl almaz bir kargaşaydı, fakat hiç kimsenin aldırış ettiği yoktu, aksine anne ve kızı çok hoşnut, yürekten gülmekteydiler. Küçük haydutlar birbirlerine ve aralarına karışan genç kıza şakalar yapıyor, ortalığı darmadağın ediyorlardı. Ah! Onlardan biri olmak için neler vermezdim! Elbette, ben asla böyle kaba olmazdım. Hayır, hayır! Dünyaları verseler, o örgülü saça dokunamaz, bozup dağıtamaz, bir tutamını bile koparamazdım. Tanrı şahidimdir! Hayatım pahasına da olsa, o gözüpek, küçük haydutlar gibi beline dolanamazdım. Bir kere dolasam, bana sanki ceza olarak kolum doladığım yerde kıvrılıp kalır gibi gelirdi. O dudaklara dokunabilmeyi, onları aralasın diye sorular sormayı, kızarıp bozarmadan o önüne bakan gözlerdeki kıvrık kirpiklere bakabilmeyi çok isterdim. Santimine paha biçilemez o saçlardaki bir bukleyi açabilmeyi, itiraf ediyorum ki çok isterdim, istediğimi yapabilmek için çocuklar kadar özgür, yaptığımın değerinin farkında olmak için de yetişkin bir erkek olabilmeyi isterdim.

Tam bu sırada, kapının vurulduğu duyuldu ve hemen ardından öyle bir koşuşturmaca başladı ki, kız, yüzünde bir gülümsemeyle eteği çekiştirile çekiştirile, kıpkırmızı suratlı ve neşe dolu bir çocuk yumağının ortasında kapıya doğru sürüklendi. Bütün bunlar, babalarıyla birlikte gelen ve kucağı Noel armağanlarıyla yüklü bir adamı karşılamak içindi. Bir

bağırış, bir çağırış ve zavallı, savunmasız uşağa yapılan saldırı! Merdiven yapılıp tırmanılan sandalyelerden ceplere dalmalar! Kahverengi kâğıtlara sarılı paketlere uzanmalar, kravatından çekiştirip boynuna asılmalar, sırtını yumruklamalar ve sevgiyle bacağına tekmeler atmalar! Ele geçirilen her bir paketin ardından atılan şaşkınlık ve sevinç çığlıkları! Ardından da en küçük kardeşin oyuncak bir tabağa yapışık olan sahte hindiyi yuttuğu türünden bir haberin yayılıp herkesin yüreğinin ağzına gelişi ve bunun asılsız bir haber olduğunun anlaşılmasının getirdiği rahatlama! Neşe, şükran ve coşku! Hepsi de tanımlanamaz derecede benzerdi. Bu kadarı yeterdi ve çocuklar yavaş yavaş odalarına çekildikçe, gürültülerini de yanlarında götürdüler. Tek tek merdivenlerden çıkıp evin yukarılarına, yatak odalarına gittiler, ortalık sakinleşti.

Scrooge, şimdi daha bir dikkatle izlemekteydi. Evin erkeği bir yanında eşi, diğer yanında koluna yaslanmış kızı olduğu halde şöminenin başına oturdu. Bu, en az diğeri kadar zarif ve gelecek vaat eden yaratığın, ona baba diye seslenebileceği düşüncesi ve yaşamının zorlu kışlarına bir bahar sevinci getirebileceği gerçeği, Scrooge'un gözlerinin dolmasına yetti.

"Belle," dedi, gülümseyerek karısına dönen adam. "Bu öğleden sonra senin eski bir dostunu gördüm."

"Kimi?"

"Tahmin et!"

"Nereden bilebilirim? Ah, elbette, bilmez miyim?" diye ekledi, adamın gülüşüne karşılık vererek. "Bay Scrooge."

"Evet, Bay Scrooge. Dükkânının önünden geçtim. Perdeleri çekili değildi ama içeride sadece tek bir mum yandığı için zar zor seçebildim onu. Ortağının ölüm döşeğinde olduğunu duymuştum. Yalnızdı. Bana göre yalnız olmaya da mahkûm bu hayatta."

"Ruh!" dedi Scrooge kırık bir sesle, "Beni götür buradan."

"Bunlar, geçmişte yaşananların gölgeleri demiştim sana," dedi Ruh. "Ne yaşandıysa o. Beni suçlama."

"Götür beni! Dayanamıyorum!" diye bağırdı Scrooge.

Ruh'a baktı ve onun yüzünün, tuhaf bir şekilde, o ana kadar gösterdiği yüzlerden oluşan bir mozaiğe dönüştüğünü gördü.

"Bırak beni! Beni geri götür! Beni rahat bırak!"

Bu sözleri takip eden kavgada –hani buna kavga denilebilirse, Ruh'un gözle görülebilir bir direnme göstermediği, düşmanının saldırılarından hiçbir şekilde etkilenmişe de benzemediği bir kavgada– Scrooge, Ruh'un ışığının daha bir parlak ve daha yukarıda yandığını ve bu ışığın, Ruh'un kendi üzerindeki etkisiyle bağlantılı olduğunu fark ettiğinde, şapkayı yakalayıp Ruh'un kafasına bastırarak ışığını söndürmeye çalıştı.

Ruh şapkanın altında ufaldı ve cismani varlığı yok oldu, fakat Scrooge bütün gücüyle bastırdığı halde ışığı yok edemiyordu. Işık kesintisiz bir sel gibi şapkanın altından yere akıp gitti.

Tükenmişti, karşı konulamaz bir uyuma isteği içindeydi. Yatak odasında olduğunu fark etti. Kalan son gücüyle şapkayı sıktı ve sonra eli boş kaldı, derin bir uykuya dalmadan hemen önce kendini yatağa zor attı.

3. DÖRTLÜK

ÜÇ RUH'TAN İKİNCİSİ

Korkunç bir horultunun tam ortasında uyanıp düşüncelerini toparlamak üzere yatağında dikilen Scrooge'a saatin bir kez daha biri vurmak üzere olduğunu kimsenin hatırlatmasına gerek yoktu. Jakob Marley'in haber verdiği gibi, onunla görüşme yapmaya gelecek olan ikinci ruhu karşılamak üzere tam zamanında uyandığını hissediyordu. Bu yeni misafir geldiğinde önce hangi perdeyi açacak düşüncesiyle elinin ayağının buz kestiğini fark edince, perdelerin hepsini kendi elleri ile açıverdi ve tekrar yatağına uzanıp keskin bakışlarla çevreyi gözetlemeye koyuldu. Çünkü Ruh'a, karşısında belirdiği anda meydan okumaya ve herhangi bir sürprizle karşılaşıp sinirlerini bozmamaya kararlıydı.

Bütün dümenleri bilmekle ve her türlü şarta göre davranmaya alışkın olmakla övünen erkekler; maceraya olan düşkünlüklerini zar atıp kumar oynamaktan, cinayet işlemeye kadar her şeyi kaldırabilecek kapasitede olduklarını söyleyerek dile getirirler. Bu iki aşırı uç arasında, şüphesiz, çok geniş ve pek çok olayı kapsayabilecek bir aralık vardır. Scrooge'un hoşgörü aralığı bu kadar geniş olmasa da, oldukça geniş bir aralıkta pek çok garip şeyi göğüslemeye hazır olduğuna inanabilirsiniz. Bir bebekten gergedana kadar, görebileceği hiçbir şey onu pek de şaşırtamazdı artık.

Hemen hemen her şeye karşı hazırlıklı olmakla birlikte, hiçbir şey olmamasına hazırlıklı değildi. Bu nedenle, saat bir olup da ortaya hiçbir şey çıkmayınca, yaprak gibi titremeye başladı. Beş dakika, on dakika, bir çeyrek saat oldu, ama ne gelen vardı ne de giden. Saat biri vurduğunda, yatağına düşen bir ışık huzmesi içinde öylece uzanmış yatıyordu. Yalnızca bir ışık olduğu halde, bunun ne anlama geldiğini kestiremediği ve ne yapacağını bilemediğinden o ışık üzerine bir düzine hayaletten daha ürkütücü bir etkiye sahipti. O anda nasıl olduğunu anlamaksızın, ne anlama geldiğini bilmeksizin içten içe yanma gibi ilginç bir olay yaşıyor olabilirdi. Ama sonunda sevgili okur, senin ve benim hemen aklımıza gelebilecek olan şey, –çünkü kendisi darda olmayan, neyin yapılması gerektiğini hemen bulur ve hiç kuşkusuz hemen uygular– nihayet onun da aklına geldi; yani bu hayaletimsi ışığın kaynağının belki de bitişik odadan geliyor olabileceğini düşünmeye başladı. Bu düşünce büsbütün aklına yattığında, yavaşça kalktı, terliklerini giyip kapıya yöneldi.

Eli kapı tokmağına değer değmez, garip bir ses ona adıyla seslendi ve onu içeriye davet etti. Scrooge bu davete boyun eğdi.

Kendi odasındaydı. Buna şüphe yoktu. Fakat oda şaşırtıcı bir değişim geçirmişti: Duvarlar ve tavan baştan aşağı yeşilliklerle kaplanmış, pırıl pırıl parlayan böğürtlenlerin sarktığı bir koruyu andırıyordu. Yılbaşı çiçeğinin, ökseotunun, sarmaşıkların taptaze yaprakları, sağa sola saçılmış küçük aynalar gibi ışığı yansıtmaktaydı ve bacadan, Scrooge ya da Marley'in zamanında ya da yaşanmış tüm kışlar boyunca hiç olmadığı kadar güçlü bir alev, kasvetli taşlardan örülü ocağın içinden gürleyerek yükseliyordu. Yerde üst üste yığılmış hindiler, ördekler, av etleri, kocaman domuz butları, sosisler, kıymalı börekler, erikli tatlılar, fıçılar dolusu istiridye, kestane kebabı, al yanaklı elmalar, sulu portakallar, yağlı armutlar, kocaman ay çörekleri ve kâseler dolusu sıcak şarap duruyor ve odayı mis gibi kokutuyordu. Bu yığının üzerinde rahat neşeli bir Dev olanca ihtişamıyla oturmaktaydı. Elinde belli ki bolluğu simgeleyen, boruya benzeyen bir meşale tutan bu devi izlemek pek hoştu. Kapıdan odayı gözlemekte olan Scrooge'u aydınlatmak için meşaleyi yukarı doğru kaldırdı.

"İçeri gir!" diye bağırdı. "Gel de tanış benimle insanoğlu!"

Scrooge ürkek ürkek ilerledi ve Dev'in huzurunda başı önde durdu. O her zamanki dik kafalı Scrooge değildi artık ve Dev'in gözleri her ne kadar dost canlısı ve nazik de olsa, onunla göz göze gelmeye pek de istekli değildi.

"Ben Noel Armağanlarının Ruhu'yum," dedi Dev. "Bak bana!"

Scrooge ona saygıyla baktı. Oldukça sade, eteklerine beyaz kürk geçirilmiş yeşil bir elbise ya da kaftana benzer bir şey giymişti. Bu giysi bedenine öyle bol geliyordu ki, geniş göğsünü örtmekten ve saklamaktan utanıyor gibiydi. Kumaşın geniş katları altından görünen ayakları da çıplaktı ve başında da, arasından parıldayan buz parçacıklarının sarktığı, çobanpüskülünden yapılmış bir çelenk dışında hiçbir şey yoktu. Koyu kumral uzun bukleli saçları dalga dalga sarkıyordu ve yüzünün, parlayan gözlerinin, açık elinin ve neşe saçan sesinin, sınır tanımaz tavırlarının ve neşeli havası kadar özgürdü. Belinde antika bir kın vardı, fakat içinde kılıç yoktu ve antika kın, pastan görünmez olmuştu.

"Benim gibisini daha önce hiç görmemişsindir!" diye seslendi Ruh.

"Öyle," diye cevap verdi Scrooge.

"Ailemin daha genç üyeleri ile de hiç dolaşmamışsındır? Ben de gencim elbette, ama son yıllarda doğan, benden büyük ağabeylerimi kastediyorum. Dolaşmadın, değil mi?"

"Sanmıyorum. Korkarım hayır. Çok kardeşin oldu mu Ruh?"

“Bin sekiz yüzden fazla,” dedi Ruh.

“Geçindirmek zor olmalı böyle büyük bir aileyi,” diye geveledi Scrooge.

Noel Armağanları Ruhu ayağa kalktı.

“Beni nereye götüreceksen götür Ruh,” dedi Scrooge uysallıkla. “Dün gece zorunlu bir gezi yaptım ve etkisini hâlâ üzerimde hissettiğim bir ders aldım. Bu gece bana bir şeyler öğretmen gerekiyorsa, onları da öğrenmeye hazırım.”

“Kaftanımı tut.”

Scrooge söyleneni yaptı ve Ruh’un eteğine sımsıkı yapıştı hemen.

Çobanpüskülü, ökseotu, kırmızı böğürtlenler, sarmaşık, hindiler, kazlar, av etleri, tavuklar, kızartmalar, domuz etleri, sosisler, istiridyeler, çörekler, tatlılar, meyveler ve sıcak şarap anında yok oluverdi. Oda, şömine, parıltılı kızıllık ve gecenin o saati de yok oldu. Bir Noel sabahında kentin sokaklarındaydılar. İnsanlar, hava soğuk olduğundan olsa gerek, evlerinin önündeki ve çatılarındaki karları kürelerken, kaba saba, ama kulağa hiç de kötü gelmeyen bir müzik yaratıyorlardı. Çocuklar için bu karı sokağa dökmek ve küçük, yapay kar fırtınalarının oluşmasını seyretmek büyük bir zevkti.

Evlerin ön cepheleri epey karaydı. Damlardaki beyaz bir çarşaf gibi görünen yumuşak karla, yerlerdeki biraz daha kirli ve üzerinde araba ve fayton tekerleklerinin açtığı derin yarıklar bulunan karın beyazlığıyla tezat oluşturan pencereler, daha da karaydı. Büyük caddelerin sokaklara bölündüğü köşelerde bu izlerin yüzlercesi birbirini kesiyor ve koyu sarı çamurla ve buzlu sularla dolu, izlenmesi zor karmaşık kanallar oluşturuyorlardı. Gökyüzü karanlık ve kasvetliydi ve en kısa caddeler bile, kirli, yarı donmuş, yarı çözülmüş bir sisin içinde yitip gidiyorlardı ve bu sisin içindeki ağır parçacıklar, sanki İngiltere’nin bütün bacaları oybirliğiyle yanıp tutuşmaya karar vermişler ve hep birlikte diledikleri gibi tütmeye başlamışlar gibi bir kurum yağmuru halinde yere iniyordu. İklim ve kentin hali hiç de neşe verici olmadığı halde, ancak en berrak yaz havasının ya da en parlak yaz güneşinin sağlayabileceği bir şenlik havası hâkimdi ortalığa.

Çünkü evlerinin damlarındaki karları küreyenler neşe içindeydiler ve korkulukların ardından birbirlerine sesleniyorlar, ara sıra şakacıktan bir kartopu fırlatıyorlardı –birçok esprili sözden çok daha masum bir kartopu– ve hem hedefi tutturunca, hem de hedefi şaşırınca yürekten gülüyorlardı; tavuk satılan dükkanlar açıktı ve manavlar bütün parlaklıklarıyla ışık saçmaya devam ediyorlardı. Sepetler dolusu şiş göbekli yuvarlak kestane vardı. Kapılara dayanmış, felç olmaya aday tombulluklarıyla caddelere taşan yaşlı ve neşeli beyefendilerin göbeklerini örten ceketleri andırıyordu bunlar. Al yanaklı, kahverengi kabuklu, geniş enli İspanyol soğanları, İspanyol keşişleri gibi yağlı, dolgun parlıyor; ve kapıların üzerinden sarkan ökseotuna kaçamak bir bakış atan kızlar önlerinden edepli edepli geçerken bulundukları raflardan, onlara şöyle yan gözle bakıyorlardı. Üst üste dizilmiş, kokulu armut ve elma piramitleri, önlerinden geçenlerin ağızlarının sularını akıtacak kadar göze batacak şekilde satıcının astığı üzüm demetleri; kahverengi, yosunumsu, kokuları insanı ormana, o bileklere kadar içine batılan kurumuş yaprak yığınlarının içindeki yürüyüşlere taşıyan fındık öbekleri vardı. Esmer ve dolgun Norfolk elmaları, sarı portakallar ve limonlarla güzel bir zıtlık oluşturuyordu; kesekâğıtlarına doldurularak evlere götürülüp akşam yemeğinden sonra yenilmek için o sulu görünümleriyle insanlara ısrarla yalvarır gibiydiler. Satıcının bu meyve cümbüşü arasına yerleştirdiği kavanozlardaki kırmızı ve gümüş renkli süs balıkları, aptal ve soğuk kanlı bir türden gelmiş olmalarına rağmen, etrafta bir şeyler döndüğünün farkına varmışlar gibi, küçük dünyalarında tekdüze hareketlerle, coşkusuz bir heyecanla dönüp durmaktaydılar.

Hele o bakkallar! Ah bu baharat, meyve, sebze dükkanları! Neredeyse kapanmak üzereydiler, hatta bir iki kepenk inmişti bile, ama içeriye bakınca neler görünmüyordu ki. Sadece neşeli seslerin kaynağı olan tezgâhtaki tartı ya da paket ipliğinin hızla makarasından ayrılması ve teneke kutuların hokkabaz hilesinde olduğu gibi sağa sola uçuşması ya da kahveyle çayın birbirine karışmış kokularının insanın burnuna öylesine hoş gelmesi, kuru üzümlerin çok ender rastlanır bir bollukla ortalığa serilmiş; bademlerin o kadar aşırı beyaz, tarçın saplarının o kadar uzun ve ince olmaları; geri kalan baharatların öylesine nefis kokması; şekere batırılmış meyvelerin, en soğukkanlı kişinin bile onlara bakarken direncini kaybettiğini hissetmesine, ardından da midesini bozmasına yol açacak kadar leziz; sadece, incirlerin öylesine olgun ve etli ya da Fransız eriklerinin o ekşi buruk tadlarıyla, zengin dekore edilmiş kutularından size ürkekçe bakıyor olmaları ya da bütün bunların öylesine iştah kabartarak ve Noel’e uygun süslenerek arada durması değildi göze çarpan; müşterilerin de hepsi günün umutlu beklentisine kendilerini öylesine kaptırmışlardı ki, coşku ve telaşlı koşuşturmalar arasında kapılarda çarpışıyorlar, sepetlerini tokuşturuyorlar, aldıklarını tezgâhta unutup koşa koşa dönerek unuttuklarını topluyorlar, benzer hataları büyük bir keyifle yüzlerce kez tekrarlıyorlardı. Dükkanın sahibi ve çalışanları öylesine canayakın ve keyiflilerdi ki, arkadan önlüklerini tutan parlak, kalp biçimli tokalar, Noel kargalarının canları istediğinde gagalamaları ve başkalarının seyretmesi için sundukları kendi kalpleri olabilirdi.

Sonunda Noel çanları bütün iyi insanları kiliselere çağırdı ve herkes en güzel giysisi içinde, en neşeli yüz ifadeleriyle sokaklardan aktı. Aynı anda, ellerinde fırınlara götürdükleri Noel yemekleriyle sayısız insan, sayısız yan yollardan,

avlulardan, adı olmayan dönemeçlerden çıktılar. Bu yoksul, inançlı insanların görüntüsü Ruh'un çok ilgisini çekmiş gibiydi. Çünkü Scrooge yanında olduğu halde, bir fırıncının kapısının yanında durmuş, gelen tencerelerin kapaklarını kaldırıp meşalesinden yemeklere tütsü serpiyordu. Bu çok tuhaf bir meşale olmalıydı; çünkü bir iki kez, gelenler arasında ağız dalaşıyla başlayıp itişmeye dönebilecek durumları, meşaleden bir iki damla serperek tatlıya bağlamıştı Ruh. Yemeklerini taşıyanlar Ruh sayesinde Noel günü kavga etmenin ne kadar utanç verici olduğunu kabul ettiler. Ve o gün Noel'di Tanrı'nın sevdiği gündü o.

Çanlar yavaş yavaş sustu ve fırıncılar kepenkleri kapadılar. Yine de, içeride sürmekte olan pişirme işleminin, fırınların tavanına yansıyan ışıkları ve gölgeleri görünüyordu hâlâ ve taşlar da sanki pişiyormuş gibi tütmekteydi.

"Ruh sayesinde serptiğin şeyde özel bir baharat mı var?" diye sordu Scrooge.

"Var. Bana ait bir baharat."

"Böyle bir günde her yemeğe yakışır mı?"

"Gönülden sunulan her yemeğe yakışır. En çok da yoksulun yemeğine."

"Neden en çok yoksulunkine?" diye sordu Scrooge.

"Çünkü en çok yoksulların buna ihtiyacı var."

"Ruh" dedi Scrooge bir süre düşündükten sonra, "merak ediyorum, neden bize ait bu dünyadan onca varlığın arasından çıka çıka sen çıkıp, insanların masum eğlencelerini sekteye uğratıyor ve sınırlıyorsun?"

"Ben mi!" diye bağırdı Ruh.

"Doğru dürüst yemek yiyebilecekleri yerleri kapatıp, haftanın yedinci gününü esirgiyorsun onlardan! Yalan mı?"

"Ben mi!" diye bağırdı Ruh.

"Yedinci gün buraları kapamıyor musun?" dedi Scrooge. "Aynı kapıya çıkar."

"*Ben mi* kapatıyorum!" diye bağırdı Ruh.

"Yanılıyorsam, affet. Senin adına olmasa da, senin ailenden birileri adına yapılıyor bunlar işte," dedi Scrooge.

"Sizin bu dünyanız üzerinde" diye karşılık verdi Ruh, "bizi tanıdığını sanan, kendi bencillik, kötü niyet, kıskançlık, ikiyüzlülük ve kibrini bizim adımıza yaptıklarını iddia eden, bize ve bizim gibilere, hiç yaşamamışcasına yabancı olanlar var. Bunu unutma ve yaptıklarının faturasını onlara çıkar, bize değil."

Scrooge bunu yapacağına söz verdi ve tekrar, daha önce de olduğu gibi görünmez olarak, kentin dış mahallelerine doğru yola çıktılar. Ruh'un, –Scrooge bunu fırının kapısında dururlarken gözlemlemişti– göze çarpan önemli bir özelliği de, o devasa cüssesine rağmen, her yere rahatlıkla sığabilmesi, bir saçağın altında bile, yüksek tavanlı bir salonda durur gibi zarafetle durabiliyor olmasıydı.

Belki bu yeteneğini sergilemekten hoşlandığı için, belki de o iyilik dolu, zarif, cömert ve tüm yoksullara karşı şefkatle dolu yüreğinden ötürü, dosdoğru Scrooge'un kâtibinin evine yöneldi; elbette, eteğine tutunan Scrooge'u da beraberinde taşıyarak... Kapının eşiğinde durup gülümseyerek meşalesinden dökülenlerle Bob Cratchit'in evini kutsadı. Düşünebiliyor musunuz? Bob'un haftalığı on beş şilindi. Her cumartesi bu on beş şilinciği cebine atardı, ama şimdi Noel'in Ruhu gelmiş, onun dört odalı evini kutsuyordu.

Ve ardından Bayan Cratchit ortaya çıktı; iki kez ters yüz edilmiş mütevazı giysisi içinde üç kuruşluk ucuz kurdelelerle ama ihtişamlı bir şekilde süslenmiş. Ortanca kızı Belinda Cratchit'in –o da kurdeleleri içinde mağrurdu– yardımıyla, masa örtüsünü yayarken Peter Cratchit patates tenceresine bir çatal daldırmış, patateslere batırmaya çalışıyordu ve bu arada (Bob'a ait en değerli şey olan ve bugünün onuruna oğluna miras bıraktığı) gömleğinin devasa yakası ağzına kadar varıyordu, ama gene de kendini pek havalı bulup heyecandan uçuyor ve Londra'nın revaçtaki parklarında görünmeye can atıyordu. Şimdi de, bir kız bir oğlan, iki ufak Cratchit çığlık çığlığa içeri daldılar. Fırının önünden geçerken aldıkları kokunun kendi kazlarına ait olduğuna hükmetmişlerdi ve kekikli soğan düşleri görerek masanın etrafında dans edip Peter'ın ayaklarını yerden kestiler. Peter gömleğin yakası neredeyse boğazını keserken, can sıkıntısı veren patatesler şişip kapağa gürültüyle çarparak 'bizi alıp soyun' diyene kadar ateşi üflemekten pek de gurur duyuyor sayılmazdı.

"Saygıdeğer babanıza da ne oldu böyle?" dedi Bayan Cratchit. "Ya kardeşiniz Küçük Tim'e? Ya Martha'ya, geçen Noel'de yarım saat erken gelmişti."

“Martha burada işte anne!” diye seslendi içeri giren bir kız.

“Martha geldi anne!” diye bağrıştı iki küçük Cratchit. “Yaşasın! Martha şu kaza bak!”

“Tanrı seni korusun yavrum! Ne kadar da geç kaldın!” dedi Bayan Cratchit, kızını düzinelerce öpücüğe boğarken; bir yandan da alışkanlıkla kızının şalını ve bonesini çıkardı.

“Dün geceden kalan bir yığın iş vardı anne,” dedi kız. “Bu sabah bitirmek zorundaydık.”

“Neyse, geldin ya, gerisini boş ver,” dedi Bayan Cratchit. “Geç ateşin karşısına da ısın azıcık. Tanrı seni korusun.”

“Hayır, hayır! İşte babam da geliyor!” diye bağırarak bir oraya bir buraya koşuştu ufaklıklar. “Saklan Martha, saklan!”

Bunun üzerine, boynundaki, püsküllleri hariç bir metreyi bulan sarkmış atkıyla, eskimiş giysisi bayramlık ütülenmiş, omuzları doldurulmuş ve o omzunda, Küçük Tim olduğu halde babaları içeriye girdiğinde, Martha saklandı. Vah zavallı Küçük Tim; vücudunu demir bir kafes destekliyor, koltuk değneklerini kucağında taşıyordu.

“Martha’mız nerede?” diye bağırdı Bay Cratchit sağa sola bakınarak.

“Gelmeyecekmiş,” dedi Bayan Cratchit.

“Gelmiyor mu?” Bob’un sesinde, Küçük Tim’i kiliseden buraya kadar at gibi sırtında taşıyarak dörtnala gelirkenki neşeden eser kalmamıştı. “Noel gününde gelmiyor ha!”

Martha, şakadan bile olsa babasının düşkırıklığına uğradığını görmek istemediğinden, dolap kapağının arkasından, çıkması gerekenden daha erken çıktı ve babasının kollarına atıldı. Ufaklıklar, küçük Tim’i bakır kazanda şarkı söyleyerek pişen tatlının sesini duyabilsin diye kucaklayıp çamaşırlığa götürdüler.

Kocasına bu kadar kolay kandığı için bir süre takılan Bayan Cratchit, “Küçük Tim nasıl davrandı peki?” diye sordu. Bu arada Bob Cratchit kızı ile doyasıya kucaklaşmıştı.

“Melekler gibi,” dedi Bob. “Hatta daha da iyi. Çok sık yalnız kaldığından bazen düşüncelere dalıyor ve duyabileceğin en tuhaf fikirler geliyor aklına. Eve dönerken, bir sakat olduğunu kilisede mümkün olduğunca çok kimsenin görmüş olmasını ümit ettiğini; çünkü onun bu sakat halini görenlerin, şu Noel gününde, kimin körlerin gözlerini açıp, sakat dilencileri yürüttüğünü anımsamalarının iyi olacağını söyledi.”

Konuşurken sesi titriyordu. Küçük Tim’in büyüyüp yüreklendiğini söylerken sesindeki titreme daha da arttı.

Tim’in koltuk değneklerinin sesi duyuldu. Tek bir söz daha etmelerine fırsat kalmadan yanlarına dönüvermişti. Kız ve erkek kardeşi sandalyesini ateşin yanına taşıdılar. Bob gömleğinin kollarını katlarken (sanki üstü başı daha kılıksız hale gelebilirmiş gibi) bir bardağa limon ve cin koydu, karıştırdı ve kaynaması için ocağa koyarken, Peter ve aynı anda her yerde bulunma yeteneğine sahip küçükler kazı getirmeye gittiler ve az sonra törenle geri geldiler.

Ardından kopan hengâmeye bakınca, kazı ender bulunan bir kuş, tüylü bir doğa harikası sanırdınız. Sanki her kümeste bir kara kuğu vardı da kaz yoktu; aslına bakarsanız, bu ev için durum aynen böyleydi. Bayan Cratchit önceden hazırlamış olduğu sosu tavada kızdırdı; ağabey Peter patatesleri inanılmaz bir güç sarfederek püre yaptı, Bayan Belinda elma kompostosuna şeker ekledi, Martha tabakların tozunu aldı, Bob, Küçük Tim’i masanın köşesine, kendi yanına yerleştirdi ve iki ufaklık da kendilerine ve diğerlerine sandalyeler ayarladılar. Yerlerini kaptırmamak için hemen oturdular ve sıra onlara gelmeden, kaz diye bağırmamak için kaşıkları ağızlarında beklediler. En sonunda tabaklar kondu ve şükran duası edildi. Bakışları bıçak boyunca gezinen Bayan Cratchit, sonunda bıçağı kazın göğsüne sokmayı uygun bulana kadar herkesin soluğunu tuttuğu bir an yaşandı. En sonunda kazın içindeki özlemi çekilen malzeme dışarı akınca masadan keyifli bir mırıltı yükseldi. Ufaklıkların heyecanı kendisine bulaşan Tim bile, bıçağının sapını masaya vurarak, “Yaşasın!” diye bağırmıştı.

Şimdiye kadar sofralarında hiç böyle bir kaz olmamıştı. Bob bugüne kadar böylesine lezzetli pişirilmiş bir kaz olabileceğine inanmadığını söyledi. Tazeliği ve lezzeti, büyüklüğü ve ucuzluğu konusunda hemfikirdiler. Elma kompostosu ve patates püresiyle birlikte, bütün aileyi doyuracak bir ziyafetti doğrusu. Tabakta kalan küçük bir but parçasına bakan Bayan Cratchit, memnuniyetle, kazın yetip de arttığını tespit etti. Herkes fazlasıyla doymuştu. Hele ufaklıklar neredeyse kaşlarına kadar kekik ve soğana bulanmışlardı. Bayan Belinda tabakları değiştiredursun, Bayan Cratchit tek başına odadan çıktı. Tatlıyı çıkarıp getirirken yanında tanık istemeyecek kadar heyecanlıydı.

Düşünün ya tatlı olmamışsa? Ya kalıptan çıkarırken parçalanırsa? Ya onlar kazı afiyetle yemekle meşgulken, birisi arka duvardan atlayıp tatlıyı aşırdıysa? Bu olasılığı düşününce, özellikle iki küçük Cratchit’in suratları bembeyaz oluyordu. Bir yığın korkulu öykü senaryosu gezindi akıllarında.

Selam! Kocaman bir buhar kümesi! Tatlı, bakır kaptan ayrılmıştı. Çamaşır günündeki gibi bir koku! Tatlının üstünü örten tülbentten geliyordu bu koku. Lokanta ile pastane yan yanaysa ve iki bina ötede de bir çamaşırhane varsa, ortalık nasıl kokarsa, işte öyle kokuyordu. İşte Noel tatlısı buydu! Yarım dakika sonra, yanakları al al olmuş, ama gururla gülümseyen Bayan Cratchit, elinde tatlıyla girdi içeri. Tatlı, üstü süslü bir top mermisini andırıyordu. Sert ve dolgundu. Tutuşturulmuş brendi sayesinde alev alevdi. Tam tepesinde de bir çobanpüskülü dalı vardı.

Ah, harika bir tatlıydı! Bob Cratchit bu seferkinin, Bayan Cratchit'in evlendiklerinden beri yapmış olduğu en iyi tatlı olduğunu söyledi. Bayan Cratchit artık içinin rahat olduğunu, daha önce unun miktarı konusunda kararsızlıklarının bulunduğunu itiraf etti. Herkesin söyleyecek bir şeyi vardı, fakat kimse bu küçük tatlının böylesine kalabalık bir aileye az gelebileceğini, ne düşündü ne de dile getirdi. Bu, tamamen gereksiz bir çıkış olurdu. Hiçbir Cratchit yüzü kızarmadan böyle bir iddiada bulunamazdı.

Sonunda yemek bitti, masa toplandı, ocağın önü süpürüldü ve ateş canlandırıldı. Testideki içkinin yanı sıra masaya portakallar ve elmalar kondu, ateşe bir kürek dolusu kestane yerleştirildi. Ve Cratchit ailesi ateşin önünde, babalarının deyişiyle, bir halka, aslında yarım halka oldular. Bob Cratchit'in dirseğinin dibinde bardaklar duruyordu: İki kupa ve kulpu kopuk bir fincan. Bunlar da en az altın kupalar kadar iyi tutuyordu sıcağı. Bob içkiyi parıldayan yüzüyle dağıttı. Ateşteki kestanelerin çıtırtısı, ateşin çatırtısına karışıyordu. Bob kadehini kaldırıp ailesine seslendi:

"Hepimize Mutlu Noeller canlarım! Tanrı bizi korusun!"

Aile hep bir ağızdan aynı dileği tekrarladı.

"Tanrı hepimizi korusun!" dedi Küçük Tim son olarak.

Küçük, sandalyesinde, babasının hemen yanı başında oturuyordu. Bob da oğlunun solgun küçük elini, onu ne kadar sevdiğini ve yanı başında görmek istediğini belli eder biçimde, elinden alınmasına dayanamazmış gibi tutmaktaydı.

"Ruh," dedi Scrooge, daha önce hiç hissetmediği bir ilgiyle, "Söyle bana, Küçük Tim yaşayacak mı?"

"Ocağın yanında boş bir sandalye görüyorum," diye cevap verdi Ruh. "Sahipsiz bir çift koltuk değneği de hâlâ duvara dayalı duruyor. Eğer bu gölgeler gelecek tarafından değiştirilmezse, çocuk ölecek."

"Hayır, hayır," dedi Scrooge. "Ne olur, merhametli Ruh, onun esirgeneceğini söyle bana."

"Gelecek bu gölgeleri değiştirmezse, benim türümden hiçbir Ruh onu burada bulamayacak. Ne olacak sanki? Ölecekse bir an evvel ölsün ve nüfus fazlasını azaltsın."

Scrooge Ruh'un, daha önceki kendisinin söylemiş olduğu sözlerden alıntı yaptığını duyunca, üzüntü ve pişmanlıkla başını eğdi.

"Be adam," dedi Ruh. "Göğsünde hâlâ taş değil de bir insan yüreği varsa lanet konuşmalarını bir yana bırak da, git, kim fazlaymış onu öğren. Neredeymiş, bul. Kimin yaşayıp kimin öleceğine sen mi karar vereceksin? Belki Tanrı'nın gözünde bu zavallı adamın çocuğundan ve onun gibi milyonlarcasından daha değersizsin ve yaşamayı çok daha az hak ediyorsun. Tanrım! Böcek yaprağa tırmanmış, topraktaki aç kardeşlerinden fazlalık diye söz ediyor."

Scrooge, Ruh'un azarlayıcı tavrı karşısında ezilmişti. Titreyerek bakışlarını yere çevirdi. Ama adının söylendiğini duyunca bakışlarını hızla yerden kaldırdı.

"Bay Scrooge'a!" diyordu Bob. "Bay Scrooge'a içiyorum. Velinimetimize!"

"Velinimetimiz mi!" diye bağırdı Bayan Cratchit. Kıpkırmızı olmuştu. "Keşke burada olsaydı, olsaydı da aklımdan geçenleri söyleseydim. Midesi kaldırırdı umarım!"

"Sevgilim," dedi Bob, "Çocuklar var. Bugün Noel!"

"Bay Scrooge gibi iğrenç, pinti, katı ve duygusuz bir adamın sağlığına da ancak Noel'de içilebilir zaten. Onun nasıl biri olduğunu biliyorsun, Robert! Bunu senden daha iyi kimse bilemez zavallı yoldaşım!"

"Hayatım," dedi Bob yumuşak bir tavırla. "Bugün Noel."

"Senin ve bugünün hatırına onun sağlığına içeceğim. Onun hatırına değil. Uzun yaşasın! Noel'i kutlu olsun! Çok mutlu ve kutlu olacağına hiç şüphem yok!"

Çocuklar da annelerinin ardından kadeh kaldırdılar. Bu, içlerinden gelmeyerek yaptıkları ilk işti o gece. En son Küçük Tim

içti, fakat bu iş hiç de hoşuna gitmedi. Scrooge, ailenin karabasanıydı. Adının anılması bile üzerlerine kara bir gölge düşürmüş, gölgenin dağılması için tam beş dakika geçmesi gerekmişti.

Gölge dağıldıktan sonra öncekinin on misli fazla neşelendiler. Kötü Scrooge'un da sırası savılmış, bu iş de bitmişti.

Bob Cratchit, Peter için düşündüğü, alınması halinde eve haftada tam beş şilin ve iki pens getirebileceği bir işten söz etti. Küçükler Peter'ın bir işadamı olabileceği fikrini çok eğlenceli bulup güldüler ve Peter gömleğinin yakalarının arasından, bu akıllara durgunluk verecek kadar çok parayı eline alınca, ne tür yatırımlar yapacağını planlıyor gibi düşünceli düşünceli ateşe bakıyordu. Bir şapkacıda çırak olarak çalışan Martha, ne tür işler yaptığını ve aralıksız kaç saat çalıştığını, ertesi gün tatil olduğu için nasıl geç saatlere kadar uyuyacağını anlattı. Birkaç gün önce bir kontes ve lordla tanıştığını da sözlerine ekledi. Lord en az Peter kadar uzundu ve bunun üzerine Peter yakasını öyle bir kaldırdı ki, orada olsanız bile onun yüzünü göremezdiniz. Bu süre içinde sürahi ve kestaneler elden ele dolaştı durdu. Herkes birer şarkı söyledi. Küçük Tim de hüzünlü sesiyle, karda gezerken kaybolan bir çocuğun şarkısını pek güzel yorumluyordu.

Bütün bu olup bitenlerde olağanüstü hiçbir şey yoktu, kibar, soylu bir aile değillerdi; giyim kuşamları vasattı; ayakkabıları su geçirmez değildi, üstleri başları eski ve yıpranmıştı ve Peter büyük bir olasılıkla, hatta kesinlikle, rehinci dükkânının içinde ne var ne yok öğrenmişti. Ama mutlu, minnet doluydular; birbirlerine sevinç veriyor ve yaşadıkları günlerden hoşnutluk duyuyorlardı. Görüntüleri silikleşip uzaklaştığında, Ruh'un meşalesinden dökülenlerin ışığında, daha da mutlu görünüyorlardı. Scrooge gözlerini onlardan, hele de Küçük Tim'den alamıyordu.

Bu arada hava kararmaya başlamış ve kar hızını artırmıştı. Scrooge ile Ruh sokaklar boyunca ilerlediler. Mutfaklarda, salonlarda ve diğer odalarda çatırdayan ateşlerin parıltılarını seyretmek çok güzeldi. Bir yerde, alevin yalazları sıcak, samimi bir sofranın kurulmakta olduğunu, tabakların ateşin önünde ısıtıldığını gösteriyordu. Koyu kırmızı perdeler soğuğu ve karanlığı dışarıda bırakmak için her an kapanmaya hazırdı. Bir başka yerde evlerdeki çocuklar, evli ağabeylerini, ablalarını, kuzenlerini, dayılarını, teyzelerini kapıda karşılamak ve onları ilk kutlayan olabilmek için karlı sokaklara fırlıyorlardı. Perdelere, birbirleriyle buluşan insanların gölgeleri düşüyordu. Kapşonlu, kürk çizmeli bir grup güzel genç kız buluştu ve ayaküstü konuşarak yan komşuya geçtiler. Onların, yanakları al al içeri girişlerini izleyen bekârların hiç şansı yoktu. O süslü cadılar da, bunun pekâlâ farkındaydılar.

Dost toplantılarına katılmak üzere yollara düşmüş insanların sayısına bakarak, evlerde onları karşılayacak insan kaldı mı, diye düşünebilirdiniz; buna rağmen bütün bu evler dost beklentisi içindeydi ve şöminelerde ateşler neredeyse bacaların yarısına kadar yükselmişti. Tanrı onlarla olsun! Ruh ne kadar da sevinçliydi! Göğsünü şişirmiş, kocaman avucunu açmış uçuyor ve geçtiği her şeyin üzerine cömert elinden parlak şenlik tütsüsünü serpiyordu. Tozlu sokaklara ışıktan benekler saçarak ilerleyen ve geceyi bir yerlerde kutlamak üzere süslenmiş olan bekçi bile, Ruh onun yanından geçerken yüksek sesle güldü. Yanında ona Noel'in dışında eşlik eden biri daha olduğunu nereden bilsin!

Ruh herhangi bir uyarı yapmamış olmasına karşın, bir anda kendilerini inin cinin top oynadığı bir alanda buluverdiler. Koca koca taş kütleleri sağa sola saçılmıştı. Sanki burası devlerin mezarlığıydı. Her yerden sular fışkırıyordu; ya da suları zapteden dondurucu soğuk olmasa, sular her yerden fışkıracak gibiydi. Yosun, karaçalılar ve bildik yabani otun dışında yetişen hiçbir şey yoktu burada; uzakta batmakta olan güneş, gittikçe kararan ve nihayet gecelerin en siyahının zifiri karanlığında yitip giden bir göz misali, bu ıssız bölgenin üzerinde parlamaya devam eden ateş kırmızısı bir şerit bırakmıştı geride.

"Burası ne biçim bir yer?" diye sordu Scrooge.

"Yeryüzünün kalbinde çalışan madencilerin yaşadığı bir yer," diye cevap verdi Ruh. "Ama beni tanırlar. Bak!"

Kulübenin birinin camından ışık sızıyordu. Hızla pencereye yaklaştılar. Kil ve taştan örülü duvardan geçip içeri girdiklerinde, yanan ateşin etrafına toplanmış neşeli bir toplulukla karşılaştılar. Rengârenk giysileriyle çok yaşlı bir adam ve bir kadın, çocukları, onların çocukları, hatta bir sonraki kuşak bir araya toplanmış neşe içinde oturuyorlardı. Sesi, çıplak arazide uğuldayan rüzgârın sesini ender aşan yaşlı adam, eski, çok eski, onun gençlik zamanlarından kalma bir Noel şarkısı söylüyordu ve zaman zaman diğerleri de ona katılıyordu. Onlar seslerini yükselttikçe yaşlı adamın sesi daha bir gür çıkıyor, onlar susunca yaşlı adamın sesi de alçalıyordu.

Ruh burada fazla oyalanmayıp. Scrooge'a eteklerine asılmasını söyledi; ardından fundalıkların üzerinden geçtiler, hızlandılar; nereye gidiyorlardı? Denize gitmiyorlardı herhalde? Evet, denize yönelmişlerdi. Geriye bakıp karadaki kayalıkların arkada kaldığını gördüğünde, Scrooge'un korkudan aklı başından gidiyordu neredeyse. Bir dizi ürkütücü kayaya vuran dalganın kükreyen sesi kulaklarını sağır edebilirdi. Suların vura vura açtığı mağaralarda kabaran, kuduran dalgalar toprağa hâkim olmak ister gibiydiler.

Kıyıdan bir hayli açıkta, suların yıllar boyunca çarpıp oyduğu, yarı yarıya suya batık kayaların üzerinde yükselen yalnız bir deniz feneri vardı. Kaidesini yığınlarla yosun kaplamıştı. Fırtına kuşları –yosunun sudan doğduğu gibi, rüzgârdan doğan

kuşlar– fenerin çevresinde, tıpkı gövdesini yalayan dalgalar gibi, bir inip bir havalanıyorlardı.

Feneri bekleyen iki adam burada bile bir ateş yakmışlar, sofra kurmuşlardı. Ateş, kalın taş duvardaki yarıktan, ürkütücü denizin üzerine parlak bir ışık demeti gönderiyordu. Adamlar üzerinde bir testi şarap bulunan kaba masanın üstünden nasırlı ellerini birbirlerine uzatmış mutlu Noeller diliyorlardı. İçlerinden biri, daha yaşlı olanı, yüzü sert havanın etkisiyle gemi burnunu süsleyen heykeller gibi bozulmuş, meşinleşmiş fener bekçisi, rüzgârın inlemesini andıran bir şarkıya başladı.

Ve Ruh yeniden karanlık, kabaran dalgaların üzerinden yoluna devam etti. Scrooge'a söylediği kadarıyla, artık herhangi bir kara parçasından çok uzaktaydılar. Bir gemiye indiler. Ön güvertede, dümencinin yanında dikildiler. Nöbette olan denizcilerin hepsi görevlerinin başındaydı ve hepsi de ya bir Noel şarkısı mırıldanıyor ya da Noel ile ilgili bir şeyler düşünüyordu. Arkadaşlarına eski Noellerle ilgili anılarını anlatanlar da vardı. Umutlarının rotası evleriydi. Bu kutsal günde, gemideki her adam, iyi ya da kötü, uykuda ya da uyanık, arkadaşlarına karşı yılın diğer günlerinde olduklarından daha iyi davranıyor, elinden geldiğince kutlamalara katılıyor, uzakta olan sevdiklerini anıyor ve onların da onu andıklarını bildiği için, mutlu oluyorlardı.

Derinlikleri ölüm gibi gizemli olan bilinmeyen uçurumlar üzerinde ıssız bir karanlıkta süzülmenin ne kadar coşturucu ve ciddi bir iş olduğunu rüzgârın iniltisini dinlerken düşünmek Scrooge için ne kadar korkutucuysa içten bir kahkaha duymak da o kadar şaşırtıcıydı. Kahkahayı patlatanın kendi yeğeni olduğunu fark etmek ise daha da şaşırtıcıydı. Kendini Ruh'un yanı başında, aydınlık, kuru, pırıl pırıl bir odada buldu bir anda. Ruh gülüyor, şefkatli bakışlarla yeğenini gözlüyordu.

"Hah ha!" diye gülüyordu Scrooge'un yeğeni, "hah hah ha!"

Scrooge'un yeğeninden daha güzel kahkaha atan birini, hani tanıyorsanız, bütün söyleyebileceğim onunla tanışmak istediğimdir. Beni de tanıştırın ki, onunla ben de dostluk kurabileyim.

Üzüntü ve hastalığın bulaşıcı olması adil ve yerinde, hatta yansız bir hak paylaşımı oluşturur, ama dünyada, kahkaha ve keyif kadar karşı konulamaz derecede bulaşıcı etki yapan hiçbir şey yoktur. Scrooge'un yeğeni bu şekilde, kasıklarını tutarak, başını sallayarak ve tuhaf pozlar keserek kahkahalar attıkça, karısı da onun kadar içten kahkahalar atmaya başladı. Onları çevreleyen dostları da geri kalmadılar ve hep birlikte, doyasıya güldüler.

"Hah hah ha! Hah ha!"

"Noel'in bir saçmalık olduğunu söyledi!" dedi Scrooge'un yeğeni, "bunu gerçekten söyledi ve hâlâ böyle olduğuna inanıyor."

"Daha kötü ya, Fred," dedi karısı kızgınlıkla. Tanrı kadınları kutsasın! Hiçbir işi yarım bırakmazlar. İçleri dışları hep birdir.

Çok güzel, olağanüstü güzeldi. Gamzeleri ve dünyaya şaşırmış gibi bakan kusursuz bir yüzü, küçük, dolgun ve öpülmek için yaratılmış bir ağzı –bol bol öpüldüğüne de şüphe yoktu– ve hiç kimsede göremeyeceğiniz, güneş gibi ışıltılı gözleri vardı. Güldüğünde çenesindeki sevimli çukurcuklar birbirine geçiyordu. Sonuç olarak, tahrik edici denebilecek biriydi ama tamamen rahatlatıcı, sakinleştirici bir yanı da vardı. Ah, evet, tamamen sakinleştirici, tatmin edici bir yanı.

"Komik yaşlı bir çocuk sadece," dedi Scrooge'un yeğeni. "Bu bir gerçek; olabileceği kadar hoş biri olmadığı kesin. Her neyse, cezasını da çekiyor ve benim onun aleyhinde söyleyecek hiçbir şeyim yok."

"Çok zengin olduğuna şüphe yok, Fred," dedi karısı, "En azından sen öyle olduğunu söylersin hep."

"Bundan ne çıkar sevgilim!" dedi yeğeni, "Servetinin ona bir faydası yok. Onu iyi değerlendirmediği gibi, kendine rahat ve huzuru layık görmüyor. Zenginliğiyle bizi –ha, ha, ha– bizi mutlu edebileceğinin de farkında değil."

"Ben ona senin gibi anlayış gösteremiyorum," dedi karısı. Kız kardeşleri ve diğer tüm hanımlar da aynı görüşü savundular.

"Ben gösterebilirim!" dedi Scrooge'un yeğeni. "Ona acıyorum. İstesem de kızamam ona. Huysuzluklarının cezasını kim çekiyor? Daima kendisi. Bizden hoşlanmamayı bir kez aklına koymuş, gelip bizimle yemek yemek bile istemiyor. Sonuç? Doğruyu söylemek gerekirse ziyafet kaçırdığı söylenemez."

"Bence harika bir yemek kaçırdı," diye karşı çıktı karısı. Diğerleri de onunla aynı kanıdaydı. Bu konuda söz sahibi onlardı, yemeği henüz bitirmişler, ateşin karşısına yerleşmişlerdi. Tatlı, masada onları bekliyordu.

"Pekâlâ! Bunu duyduğuma sevindim!" dedi yeğeni. "Çünkü bu acemi ev sahiplerine pek fazla güvenemiyorum da. *Sen* ne dersin, Topper?"

Besbelli ki Topper'ın gözü baldızlardan birinde olmalıydı ki, bekâr olmanın toplum dışı olma anlamına geldiğini, bu konuda fikir yürütme hakkına sahip olmadığını belirtti. Bunun üzerine de baldızlardan, tombul, dantel yeleklisi –güllü olanı değil–

kızardı.

"Devam et Fred," diye el çırptı karısı. "Bu da başladığı lafı hiç bitirmez. Öyle komik adamdı işte!"

Scrooge'un yeğeni bir kahkaha daha patlattı. Tombul kız kardeş lavanta yağı şişesine uzandığı halde bu neşenin bulaşmasını önlemek imkânsız olduğundan herkes Fred'i izleyerek kahkahaları patlattı.

"Söyleyeceğim şey sadece şuydu," dedi yeğeni, "Bizden hoşlanmadığına, bizimle olmak istemediğine göre ona hiçbir zararı dokunmayacak birkaç güzel saat kaçırmış oldu. Kendi kafasında, küflü, eski yazıhanesinde ya da tozlu evinde bulabileceğini düşündüğünden çok çok daha iyi dostlar edinme şansını yitirdiğinden eminim. Ama hoşlansın ya da hoşlanmasın, bu şansı ona her yıl vermek istiyorum, çünkü ona acıyorum. Ölene kadar Noel'e kızıp karşı olabilir, ama bir kez olsun bu konuda daha iyi düşünse iyi eder, her yıl neşeyle ona gidip, 'Merhaba dayı, nasılsın?' diyerek onu zaten böyle yapmaya davet edip duruyorum. Ona meydan okuyorum. Onu, zavallı kâtibine bir elli pound verecek kadar yumuşatabilirsem, bu da bir şeydir ve dün onu bu konuda biraz silkeledim galiba."

Scrooge'u silkelediğini söyleyince gülme sırası ötekilere gelmişti. Fred o kadar iyi kalpliydi ve neye gülündüğünü önemsemeyecek derecede hoşgörülü bir yapıdaydı ki, onlara aldırmadı. Hatta onları yüreklendirdi ve şişeyi neşeyle elden ele dolaştırdı.

Çayın ardından müziğe başladılar. Müziğe yeteneği olan bir aileydi ve koro halinde şarkı söylerken, ne yaptıklarını çok iyi bildikleri konusunda sizi temin edebilirim; özellikle Topper sesini mükemmel bir bas tonda kullanırken bile, alın damarları şişmiyor, suratı kızarmıyordu. Gelin hanım arp çalmakta ustaydı, çalınan parçaların arasında, basit, küçük bir parça vardı (neredeyse insanın iki dakika sonra ıslıkla taklit edebileceği bu sıradan parça); eski Noellerin Ruhu'nun Scrooge'a hatırlattığı o Scrooge'u yatılı okuldan almaya gelen küçük kızın çok sevdiği parçaydı. Notaları duyar duymaz aklına, Ruh'un ona gösterdikleri geldi; giderek yumuşamaya başladı. Bu parçayı yıllar önce yeterince dinleyebilmiş olsaydı, hayatın sevinç veren yanlarını kendi elleriyle kendi mutluluğuna katmış olacağını düşündü, gerçektende böyle olsaydı Jakob Marley'i gömen mezarın küreğine başvurmak zorunda kalmazdı.

Geceyi yalnızca müziğe ayırmadılar. Sonunda cezalar verilen oyunlar da oynadılar, çünkü ara sıra çocuklaşmak iyidir ve çocuklaşmak için Noel'den daha uygun bir zaman da yoktur. Hele bugüne vesile olan İsa'nın da bir çocuk olduğu düşünülürse! Dur! İlk oyun körebeydi. Çizmelerinde gözleri olduğuna ne kadar inanıyorsam, Topper'ın ebeyken görmediğine de o kadar inanabilirdim! Sanırım Fred'le anlaşmışlardı. Noel'in Ruhu da durumun farkındaydı. Dantelli, tombul baldızın peşinden gidişinin bir rastlantı olduğuna inanmak, doğrusu insanın saflığıyla alay etmek olurdu. Şöminenin maşasını devirerek, iskemlelere takılarak, perdelere dolaşarak, piyanoya çarparak kız nereye giderse gitsin o da peşinden gidiyor, sanki kızın nerede olduğunu hep biliyordu. Başka kimseyi yakalamak istemiyordu. Bazılarının yaptığı gibi, yolunun üstüne çıkacak olsanız, zihinsel gücünüzle alay edercesine sizi yakalamaya gayret eder gibi yapar; ama anında yönünü yine tombul kız kardeşe çevirirdi. Kız birkaç kere bunun hiç de adil olmadığını haykırdı; zaten değildi de. Sonunda nihayet kızı yakaladığında ve kız hışırdayan ipek etekleri ve arkasından kaçma çabalarına rağmen, kendini kaçamayacağı bir köşeye kıstırılmış bulunca Topper ona karşı çok iğrenç davrandı; saçını başını yoklaması, kim olduğunu anlamak için yüzüğüne dokunması, kolyesini ellemesi pek yüzsüzce ve canavarcaydı! Başka biri ebe olduğunda, perdenin arkasına geçip baş başa verdiklerinde bu davranışını onaylamadığını belirttiğinden hiç şüphem yok.

Gelin, körebe oynayanlar arasında değildi. Onu köşede, rahat bir koltuğa oturtup ayaklarının altına da bir puf koymuşlardı. Tam arkasında Scrooge ve Ruh dikilmekteydi. Ama o da sözcük oyunlarına katıldı; sevgilisini "bütün harflerde başarıyla sevdi" oyununda birinciliği kimseye kaptırmadı. 'Kim? Nerede? Nasıl?' oyununda da çok iyiydi. Her biri, Topper'ın da size söyleyebileceği üzere cin gibi kızlar olan kardeşlerini alt ettikçe, Scrooge'un yeğeni zevkten dört köşe oluyordu. Orada genciyle, yaşlısıyla yirmi kişi vardı ve hepsi bütün bu oyunlara katıldı. Scrooge bile oynadı. Orada bulunuş nedenini unutarak, sorulara yüksek sesle cevaplar veriyor, elbette sesi duyulmuyordu. Verdiği yanıtların neredeyse hepsi de doğru oluyordu. Eee, ne de olsa en iyi kalite Whitechapel iğnesinden bile daha keskin bir zekâya sahipti.

Ruh ise onun böyle havaya girmesinden çok hoşnuttu. Yüzündeki dostça ifadeyi gören Scrooge, bir çocuk gibi, son konuk da gidene kadar kalmaları için yalvardı ona. Ama Ruh bunun olanaksız olduğunu söyledi.

"İşte bak, bu yeni bir oyun," dedi Scrooge. "Yarım saat daha kalalım Ruh! Yalnızca yarım saat."

Bu "evet-hayır" oyunuydu. Scrooge'un yeğeni aklından bir şey tutacak, diğerleri de bunun ne olduğunu bulmaya çalışacaklardı. Sorulara yalnız "evet" ve "hayır" diye yanıt verilebilirdi. Onu tuttukları soru bombardımanı sonucunda, yeğenin aklında tuttuğu şeyin, pek de hoş olmayan, biraz yabani, kimi zaman hırlayan, homurdanan, bazen konuşan bir hayvan olduğunu, Londra'da yaşadığını, sokaklarda gezindiğini, ama onu gezdiren biri olmadığını, hayvanat bahçesinde yaşamadığını, kesim hayvanı olmadığını öğrendiler; at değildi, inek, kurt, boğa, kaplan, köpek, domuz, kedi ya da ayı değildi. Kendisine sorulan her

yeni soruda, yeğen öylesine katılarak gülüyordu, öylesine kendinden geçiyordu ki, kanepeden kalkıp tepiniyordu. Sonunda, onunla aynı duruma düşen tombul baldız, kahkahalar arasında bağırdı:

"Buldum! Ne olduğunu biliyorum Fred! Biliyorum!"

"Ne peki?" dedi Fred.

"Dayın Scrooge!"

Elbette oydu. Herkes hayranlığını dile getirdi, ancak bazıları, "Peki, bir ayı mı?" sorusunun cevabının "evet" olması gerektiğini ileri sürerek itiraz ettiler. "Değil" cevabı, doğru akıl yürütmeye başlamışken onları yanıltmış, cevabı, Bay Scrooge ihtimalinden uzaklaştırmıştı.

"Dayım hepimizi çok eğlendirdi," dedi Fred. "Onun sağlığına içmemek nankörlük olur! İşte sıcak şarap, işte kadehler ve ben 'Scrooge Dayı'ya' diyorum."

"Pekâlâ! Scrooge Dayı'ya!" diye bağırdı

herkes.

"Ne olursa olsun, ihtiyara Mutlu Noeller, Mutlu Yıllar!" dedi yeğeni. "Bu dileğimi kabul etse de etmese de ona içiyorum Scrooge Dayı'ya!"

Scrooge Dayı bir anda öyle neşelenmiş, öyle hafiflemişti ki, Ruh ona zaman ve fırsat verse, varlığından habersiz topluluğa duyulamayan sesiyle seslenip, teşekkür edecekti. Ama yeğenin sözleri biter bitmez bütün sahne bir anda gözden silinmiş, yola koyulmuşlardı bile.

Çok gezdiler, çok şey gördüler, birçok evi ziyaret ettiler, ama sonlar hep mutlu oldu. Hasta yataklarının başucunda durdu ve onlar memnun, hoşnut oldular; yabancı ülkelerdekiler kendilerini memleketlerinde hissettiler. Mücadele edenler daha büyük bir sabırla umutlarını taşımaya başladılar; yanına gittikleri yoksullar kendilerini zengin hissettiler. Hastanede, hapishanede, yoksullar, düşkünler evinde, acının barındığı her bir sığınakta aczinin sınırları içine hapsolmuş kibirli insanların kapıları kendi elleriyle kitleyip Ruh'u dışarıda bırakmadıkları her yerde, herkes kutsandı ve Ruh Scrooge'a her seferinde ilke ve kurallarını öğretti.

Bütün bunlar yalnızca bir gece içinde olduysa, çok uzun bir gece olmalıydı; ancak Scrooge'un bu konuda şüpheleri vardı. Çünkü bütün Noel tatili bu bir geceye sıkıştırılmış gibiydi. Ayrıca, Scrooge'da bir değişiklik olmazken, Ruh'un gitgide yaşlanması garipti; açıkça görülüyordu bu. Scrooge bu değişimi gözlemlemişti, fakat çocukların verdiği 12. Gece Partisi'nden ayrılana kadar bunun sözünü bile etmedi. Açıklık bir alanda Ruh'la birlikte dururlarken, ona baktı ve saçlarının ağardığını fark etti.

"Ruhların ömürleri bu kadar kısa mı?" diye sordu Scrooge.

"Bu dünya üzerindeki ömrüm kısa," dedi Ruh. "Bu gece sona eriyor."

"Bu gece?"

"Bu gece yarısı. Dinle! Zaman yaklaşıyor."

O sırada saat on ikiye çeyrek kalaya vurmuştu.

"Şu an soracağım şeyi sormaya hakkım yoksa, beni bağışla," dedi Scrooge. Bir yandan da ısrarla Ruh'un elbisesinin eteklerine bakıyordu. "Fakat eteklerinden dışarı sarkan, sana ait olmayan tuhaf bir şeyler görüyorum. Bu bir ayak mı, yoksa pençe mi?"

"Pençe de olabilir, üzerinde et olduğuna göre," dedi Ruh, üzüntülü bir sesle. "Buraya bak."

Giysisinin katları arasından, perişan, korkmuş, zavallı ve sefil görünümlü iki çocuk çıkardı. Çocuklar önünde diz çöküp, Ruh'un eteklerine yapıştılar.

"Buraya bak be adam! Bak! Bak! Aşağı bak!" dedi Ruh.

Bunlar, bir kız ve bir oğlandı. Solgun benizli, sıska, hırpani görünümlü, çatık kaşlı karanlık vahşiydiler; ama bir yandan da, bütün uysallıkları içinde bitkin durumdaydılar. Harika gençlik, yüz hatlarını doldurup gençliğin canlı renkleri ile bezeyeceği yerde, ihtiyarlığın eli gibi sert, kemikli, kuru bir el gelip dokunmuş da, onları katlayıp parçalamış gibiydi. Meleklerin oturacağı

tahtlara şeytanlar yerleşmiş, kötü bakışlarla etrafı süzüyorlardı sanki. Mucizevi yaradılışın bütün sırları içinde nerede gerçekleşmiş olursa olsun, insanlıktaki hiçbir değişme, hiçbir yozlaşma, hiçbir aşağılanma, hiçbir sapma bunların yarısı kadar bile korkunç ve dehşet verici canavarlar yaratamazdı.

Scrooge afallayıp geri çekildi. Bu şekilde önüne getirilmiş oldukları için hoş çocuklar olduklarını söylemek istedi, sözcükler, böyle büyük bir yalana katılmaktansa birbirlerini boğmayı tercih ettiler.

"Ruh, onlar senin mi?" diye sordu sadece. Başka bir şey söyleyemedi.

"Onlar insanlığın," dedi Ruh ve kendi eteklerine doğru baktı. "Eteklerime yapışıyorlar, çünkü babalarından yakınıyorlar. Bu oğlan cehalet, kız ise yoksulluk. Onlardan ve onlar gibilerden koru kendini. Ama özellikle oğlandan koru, çünkü alnında 'İnsanlığın Sonu' diye yazdığını görüyorum. "O yazı silinmedikçe kork!" diye bağırdı Ruh, elini kente doğru uzatarak: "İnkâr et cehaleti!" dedi; "Sana onu hatırlatanlarla alay et; bencil amaçları uğruna bırak bildikleri gibi yapsınlar; hatta daha kötü olmasını sağla durumun! Sonra da geç, sonu beklemeye başla!"

"Barınabilecekleri bir yer, onlara tahsis edilecek bir kaynak yok mu?" diye bağırdı Scrooge.

"Hapishaneler, düşkün evleri ne güne duruyor," diyerek, Scrooge'un eski sözlerini son bir kez daha tekrarladı Ruh.

Saat on ikiyi vurdu.

Scrooge, Ruh'u aradı gözleriyle, ama onu göremedi. Son vuruşun da titreşimi yok olup gidince, Jakob Marley'in sözlerin anımsadı ve başını kaldırıp baktığında, başı örtülü, vakur bir hayalet gördü; yerden yükselen bir sis gibi ona yaklaşıyordu.

4. DÖRTLÜK

SON HAYALET

Hayalet yavaşça, sessizce ve ciddiyetle yaklaştı. Geçtiği her yere kasvet ve gizem dolu bir hava yaydığından, yanına gelince Scrooge dizlerinin üzerine çöktü.

Başı, yüzü, gövdesi, tüm fiziksel varlığı, dışarı uzanan ve görünen bir el dışında, kara, kefene benzer bir giysiyle gizlenmişti. Bu el de olmasa, onu geceden ya da çevresini kuşatan karanlıktan ayırt edecek hiçbir şey yoktu.

Görüntü iyice yaklaşınca, Scrooge onun uzun boylu ve yapılı olduğunu gördü. Tuhaf varlığıyla Scrooge'un içine muazzam bir dehşet salmıştı. Ruh, konuşmadığı sadece hareket ettiği için, Scrooge apışıp kalmıştı.

"Gelecek Noel'in Ruhu ile mi tanışıyorum?" dedi Scrooge.

Ruh yanıt vermedi, ama eliyle bir yeri işaret ediyordu.

"Bana henüz olmamış, ama gelecekte olacak olayları göstermek üzere geldiniz değil mi?" diye üsteledi Scrooge. "Öyle değil mi, Ruh?"

Kefenin üst tarafı, sanki Ruh başını sallamışçasına kımıldar gibi oldu. Scrooge'un aldığı tek yanıt buydu.

Ruhların arkadaşlığına alışmış olsa da bu sessiz yaratık onu ürkütmüş, bacakları titremeye başlamıştı ve onu takip etmeye çalışırken zorlukla yürüyebildiğini fark etti. Scrooge'un durumunu fark eden Ruh bir an için durdu ve kendini toparlaması için ona zaman verdi.

Fakat bu, Scrooge'un kendisini daha da çaresiz hissetmesine yol açmıştı. O sisli görüntünün arkasında üzerine dikilmiş gözlerin varlığını düşünmek bile, kaynağı belirsiz, tanımlanamaz bir korku uyandırıyordu içinde. Bunu aşmak için ne kadar çabalarsa çabalasın, kendine uzanan o hortlağımsı elin ve karanlık yığının dışında hiçbir şey göremiyordu.

"Geleceğin Ruhu!" diye seslendi: "Senden hiçbir Ruh'tan korkmadığım kadar korkuyorum. Ama amacının bana iyilik etmek olduğunu ve artık geçmişte olduğumdan farklı biri olmaya hazır olduğumu bildiğim için, seninle geleceğim, Ama bunu dostça yapamaz mısın? Benimle konuşmayacak mısın?"

Ruh yanıt vermedi. Sadece eliyle ileriyi işaret etmekle yetindi.

"Düş önüme!" dedi Scrooge. "Yol göster bana! Gece hızla tükeniyor ve bu anlar benim için çok değerli, biliyorum. Düş önüme Ruh!"

Hayalet ona nasıl yaklaştıysa, aynı şekilde oradan uzaklaştı. Scrooge onun elbisesinin gölgesini takip etti, sanki bu gölgeler onu taşıyıp gideceği yere götürüyordu.

Kente girdiler. Daha doğrusu kent onları sarmalayıverdi. Kentin tam kalbinde, "Borsa"daydılar. İleri geri koşuşturup durar tüccarlar, ceplerindeki paraları şıkırdatıyorlar, orada burada gruplar halinde konuşuyorlar, saatlerine bakıp düşünceli düşünceli altın köstekleriyle oynuyorlardı. Scrooge çoğunu tanıyordu.

Ruh küçük bir grup işadamının yanında durdu. Eliyle onları işaret ettiğini gören Scrooge yaklaşıp konuştuklarını dinlemeye başladı.

"Hayır," diyordu koca çeneli, şişman adam. "Fazla bir şey bilmiyorum. Sadece ölmüş olduğunu biliyorum."

"Ne zaman ölmüş?" diye sordu bir diğeri.

"Dün gece sanırım."

"Nesi varmış acaba?" diye sordu, bir üçüncüsü, kocaman bir enfiye kutusundan bir tutam enfiye çıkartırken, "Onun hiç ölmeyeceğini düşünürdüm."

"Tanrı bilir," dedi ilki esneyerek.

"Parasını ne yaptı acaba?" diye sordu, burnunun ucundan hindi ibiği gibi bir et beni sarkan kırmızı suratlı bir adam.

"Bilmiyorum," dedi iri çeneli, tekrar esneyerek. "Şirkete bırakmıştır herhalde. *Bana* bırakacak değil ya! Bütün bildiğim bu."

Bu şaka, kahkahalarla karşılandı.

"Sanırım ucuz bir cenaze töreni olacak," diye devam etti aynı konuşmacı. "Hayatım üzerine bahse girerim, cenazeye katılan kimse olmayacaktır. Ne dersiniz, bir grup oluşturup gönüllü olalım mı?"

"Eğer ardından iyi bir kahvaltı vereceklerse olur," dedi burnunda et beni olan adam. "Katılacaksam orada adam gibi doyurulmam şart."

Bir kahkaha daha koptu.

"Aranızda bir çıkarı olmayan tek kişi benim öyleyse," dedi ilk konuşmacı. "Ben asla siyah eldiven giymem, hiçbir zaman ikinci defa kahvaltı da etmem. Fakat yine de gidelim derim, eğer isteyen olursa. Düşünüyorum da, onun en yakın dostu ben sayılabilirim, çünkü her karşılaşmamızda konuşurduk. Hoşça kalın!"

Konuşmacılar ve dinleyiciler dağılıp diğer gruplara katıldılar. Scrooge, adamları tanıyordu ve bir açıklama bekler gibi Ruh'a baktı.

Ruh sokağa süzülmüştü bile. Parmağıyla konuşmakta olan iki kişiyi gösteriyordu. Scrooge burada bir açıklama bulabileceği umuduyla tekrar dinlemeye koyuldu.

Bu adamları da çok iyi tanıyordu. Çok önemli ve zengin işadamlarıydılar. Scrooge onların gözünde saygın bir yer edinebilmek için çok uğraşmıştı, ama elbette sadece iş açısından. Tamamen iş açısından.

"Nasılsınız?" dedi biri.

"Teşekkür ederim iyiyim, ya siz?" dedi diğeri.

"İyi. Şeytan adam, hak ettiğini bulmuş sonunda, ha!"

"Öyle olduğunu duydum. Hava soğuk bugün, öyle değil mi?"

"Noel zamanı normaldir bu soğuk. Buz patencisi değilsiniz sanırım."

"Hayır, hayır. Yapacak başka şeyler var. Hayırlı sabahlar!"

Başka bir şey konuşulmadı. Tüm karşılaşmaları, selamlaşmaları, konuşmaları ve ayrılmaları bundan ibaretti.

Scrooge ilkin, Ruh'un bu sıradan konuşmalara gerektiğinden fazla önem verdiğini, sonra da gizli bir amacı olduğunu düşünmeye başladı ve bu konuşmaların anlamını çözmeyi denedi. İhtiyar ortağı Marley'in ölümüyle ilgili olamazdı, çünkü o "geçmiş"te kalmıştı ve bu Hayalet'in uzmanlık alanı "gelecek"ti. Konuşmalarla ilgili olabilecek başka bir yakını da yoktu. Ama bunlar her kimle ilgili olurlarsa olsun, bir şekilde kendisinin ahlaki değerlerini geliştirmeye katkıda bulunmaları gerektiği şüphe götürmezdi. İşte bu nedenle tüm duyduklarını ve tüm gördüklerini, içlerindeki hazineyi bulmak üzere tek tek gözden geçirmeye karar verdi. Özellikle kendi gölgesi ortaya çıktığında olanları dikkatle gözlemleyecekti. Gelecekteki gölgesinin, kaçırdığı şeyler hakkında ona ipucu vereceği ve bu bilmeceleri çözmesine yardımcı olacağı beklentisi içindeydi.

Kendini bulmak için etrafa iyice bakındı, ama onun her zaman oturduğu yerde başka biri oturuyordu. O saatte, günün o vaktinde orada olması gerekiyordu, ama verandaya çıkanlar arasında kendini göremedi. Bu onu şaşırttı, ama yaşamında değişiklik yapmayı tasarlamaktaydı ya, belli ki yeni aldığı kararları uygulamaya koymuştu çoktan.

Sessiz ve karanlık Hayalet, elini uzatmış yanı başında duruyordu. Scrooge daldığı düşüncelerden silkinerek sıyrıldığında, o elin, onu düşüncelerinden koparıp 'geri getirdiğini', görünmez gözlerin dikkatlice onu izlediğini fark etti. Ürperdi, her yanı buz kesti.

Kalabalığı geride bırakıp, kentin fazla bilinmeyen bir bölgesine ulaştılar. Scrooge bu bölgeye daha önce hiç gelmemişti, ama durumu değerlendirebiliyor, oranın kötü şöhretini biliyordu. Yollar daracık ve karmaşıktı, evler ve dükkânlar harap haldeydi, insanlar yarı çıplak, sarhoş, sersefil ve çirkindiler. Geçitler ve yan sokaklar, tıpkı lağım kanalları gibi, pisliğin ve yaşamın kötü kokularını yaymaktaydı. Tüm mahalle yoksulluk, pislik ve suçtan geçilmiyordu.

Bu kötü şöhretli, karanlık yerin uzak bir kuytusunda, alçak damlı bir asma katta, hurda, eski çaput, şişe, kemik, yağlı sakatat gibi şeylerin satıldığı basık bir dükkân bulunuyordu. İçeride yerde, paslı anahtarlar, çiviler, menteşeler, testereler, teraziler ve ağırlıklardan oluşan bir hurda yığını vardı. Hurda demirin her türlüsünü bulmak mümkündü burada. Pek az kişinin incelemek isteyeceği türden tuhaf şeyler, berbat paçavra dağlarının, bozuk yay yığınlarının ve bir mezarlık dolusu kemiğin altında gizlenmiş, saklanmışlardı. Satışını yaptığı bu malların arasında, eski tuğlalardan yapılmış bir mangalın başında, neredeyse yetmiş yaşındaki o ak saçlı serseri oturuyordu. Dışarının soğuğundan, ipe gerdiği ne idüğü belirsiz çaputlardan yapılmış, lime lime olmuş bir perde ile korunuyor, çekildiği sakin köşesinde keyifle piposunu tüttürüyordu.

Scrooge ile Hayalet, elinde koca bir çıkın taşıyan bir kadının peşi sıra daldılar dükkâna. Kadın içeri yeni girmişti ki, benzeı bir yük taşıyan ikinci bir kadın daha girdi içeriye. Hemen arkasında da rengi solmuş kara giysiler içinde bir adam vardı. Bu karşılaşmaya, ilk gelen kadınlar kadar o da şaşırmıştı. Birbirlerini tanıyor olmalıydılar. Bir süre boş gözlerle birbirlerine baktıktan sonra, üçü aynı anda kahkahalara boğuldular. Pipolu yaşlı adam da katıldı onlara.

"İzin verin temizlikçi kadın önden buyursun!" dedi ilk gelen kadın. "Çamaşırcı ikinci, cenaze levazımatçısı da üçüncü olsun. Baksana yaşlı Joe, üç tane birden; tesadüf diye buna denir! Sözleşmiş gibi aynı anda geldik."

"Daha iyi bir yerde karşılaşamazdınız," dedi Joe, piposunu ağzından çıkararak. "Salona buyurun. Sen bilirsin burayı, daha önce de gelmiştin, diğer ikisi de yabancı sayılmazlar. Bekleyin de dükkânın kapısını kapatayım. Ah! Amma da gıcırdıyor! Bu evdeki en paslı şey onun menteşeleri ve sanırım, en yaşlı kemikler de benimkiler. Hah ha! Hepimiz yaptığımız işlere uygunuz, tencere yuvarlanmış kapağını bulmuş! Gelin salona, gelin!"

Salon dediği yer, perde denen paçavraların arkasında kalan bölümdü. Yaşlı adam, eski bir tırabzan demiriyle ateşi kurcaladı. Gaz lambasının fitilini de piposunun sapıyla düzelttikten sonra –gece olmuştu çünkü– piposunu tekrar ağzına yerleştirdi.

O bu işleri yaparken, ilk gelen kadın çıkınını yere atmış, kendisi de tabureye oturarak, kollarını dizlerinde çaprazlayıp, diğer ikisine meydan okur gibi bakmaya başlamıştı.

"Bunda ne kötülük var ki! Ne gibi bir kötülük olabilir bunda, Bayan Dilber?" dedi kadın. "Herkes kendi çıkarını kollamak zorunda. *O*, hep kollardı."

"Bu kesinlikle doğru!" dedi çamaşırcı kadın. "O kendi çıkarını herkesten iyi kollardı!"

"O halde, niye orada dikilmiş, korkuyla bakıyorsun bana? Hem kim bilebilir ki? Birbirimizin gammazlayacak değiliz ya!"

"Elbette hayır!" diye aynı anda bağırdı Bayan Dilber ve adam. "Yapmayız herhalde."

"İyi o halde!" diye bağırdı kadın, "Mesele yok. Bu birkaç parça şey gitti diye üzülecek kimse var mı? Herhalde ölü bir adam üzülemez, öyle değil mi?"

Bayan Dilber gülerek, "Hayır, elbette üzülemez!" dedi.

"O yaşlı keçi mademki ölünce bunları yanında götüremeyecekti, neden herkes gibi olmadı yaşarken? Olsaydı, ölüm döşeğinde öyle yapayalnız kalmaz, baş ucunda biri olurdu."

"Bu, onun için söylenmiş en doğru söz," dedi Bayan Dilber. "Bu onun alınyazısıydı."

"Biraz daha kötü bir yazgısı olaydı keşke," dedi kadın. "Eğer benim elimde olsaydı, sonu daha da kötü olurdu. Şu çıkını aç da Yaşlı Joe, içindekiler ne eder, onu söyle bana. Açık konuş. Ne ilk olmaktan ne de görülmekten korkuyorum. Burada buluşmadan önce de, birbirimizi kolladığımızı hepimizin pekâlâ da bildiğinden eminim. Bu günah değil! Aç çıkını Joe."

Ama, arkadaşlarının kibarlığı buna izin vermedi. Yıpranmış siyah giysiler içindeki adam önce kendi ganimetini döktü ortaya. Pek bir şey yoktu: Bir ya da iki tane mühür, bir kalem kutusu, bir çift kol düğmesi, fazla değeri olmayan birkaç iğne, hepsi o kadardı. Joe tek tek inceleyip hepsine fiyat biçti ve her birinin ederini duvara tebeşirle yazdı. Başka bir şey olmadığını görünce de toplamını hesapladı.

"Senin hesap bu kadar," dedi Joe. "Beni haşlasalar bile, tek bir peni daha vermem. Sıradaki!"

Sırada Bayan Dilber vardı. Çarşaflar, havlular, ufak bir süs eşyası, iki eski moda gümüş çay kaşığı, bir çift şeker maşası ve birkaç çift çizme. Onun hesabı da aynı şekilde duvara çıkarıldı.

"Ben hanımlara, hep biraz daha fazla veririm. Bu da benim zaafım işte. Kendime yazık ediyorum, ama neyse," dedi Yaşlı Joe. "Hesabın bu. Bir kuruş daha istersen, hesabı bir kez daha gözden geçirir, pek eli açık davranmışım diyerek, yarısını keserim ona göre!"

"Şimdi de *benim* çıkını aç, Joe," dedi ilk gelen kadın.

Joe daha rahat açabilmek için dizlerinin üstüne çöktü ve bir sürü düğümü çözdükten sonra, koyu renkli, rulo halinde sarılmış, enli bir şeyi çekip çıkardı.

"Ne diyorlar buna?" dedi Joe. "Cibinlik mi?"

“Ah, evet, cibinlik,” dedi kadın gülerek.

“Yani adam orada öyle yatarken, hepsini, halkalarıyla birlikte çekip aldım mı demek istiyorsun?”

“Aynen öyle,” dedi kadın. “Neden olmasın?”

“Kendi mutluluğunu sağlamak için yaratılmışsın sen!” dedi Joe. “Bunu başaracaksın da!”

“Öyle bir adam söz konusuyken, elimi uzatsam alabileceğim şeyleri almama hiçbir şey engel olamaz. Emin olabilirsin!” dedi kadın sükûnetle. “Şu yağı battaniyelerin üzerine damlatıp durma Joe.”

“Onun battaniyeleri mi?” diye sordu Joe.

“Başka kimin olacaktı ki?” diye cevap verdi kadın. ”Artık onlarsız üşüyecek değil ya!”

“Umarım, bulaşıcı bir hastalıktan ölmemiştir?” dedi Yaşlı Joe, işini yarıda bırakıp kadına bakarak.

“Korkmana gerek yok. Öyle bir şey olmuş olsa, yanında kalacak kadar düşkün değildim adama. Ah! O gömleğe, gözleriniz şaşı olana kadar baksanız bile, ne tek bir delik ne de eskimiş bir yer bulabilirsiniz. En iyi gömleğiydi bu ve gerçekten de güzel bir gömlek. Ben olmasaydım, ziyan edeceklerdi o gömleği.”

“Ziyan edeceklerdi demekle ne kastediyorsun?” diye sordu Yaşlı Joe.

“Adamı onunla gömeceklerdi canım,” dedi kadın gülerek. “Aptalın teki öyle yapmış, ben de çıkarıp aldım üzerinden. Patiska bu iş için uygun olmayacaktı da ne uygun olacaktı? Pek yakışır vücuda. Hem bunun içinde, olduğundan daha çirkin görünecek hali yoktu ya!”

Scrooge bu konuşmaları dehşet içinde dinledi. Ganimetlerinin çevresinde, yaşlı adamın lambasının loş ışığı altında oturmuş, leş pazarlayan iğrenç şeytanlara benzeyen bu insanları nefret ve tiksintiyle izliyordu.

Yaşlı Joe, içinde para olan pazen keseyi çıkarınca, “Hah ha! İşte bu kadar,” diye güldü aynı kadın. “Yaşarken herkesi korkutup kendinden kaçırırdı, ama ölüsü işimize yaradı. Hah hah ha!”

“Ruh!” dedi Scrooge, tepeden tırnağa titreyerek. “Anladım, tamam. Bu bahtsız adamın sonunun benimki olabileceğini anladım. Yaşamım beni bu yola sürüklüyor. Merhametli Tanrım, nedir bu?”

Görüntü değişince birden korkuyla irkildi. Bir yatağa dokunacak kadar yakındı, yatak boştu, cibinliksizdi, lime lime olmuş bir çarşafla tamamen örtülüydü ve çarşafın altında sessiz yatan, ama görüntüsüyle ne olduğunu açıkça belli eden bir şey vardı.

Oda çok karanlıktı. Pek bir şey seçilemese de, Scrooge içinden gelen sese kulak vererek, odanın neye benzediğini anlayabilmek için kaygı içinde çevresine bakındı. Dışarıdan gelen cılız bir ışık yatağa düşüyordu ve yatakta yalnız, yağmalanmış, arkasından gözyaşı dökeni bile olmayan bir adamın bedeni yatmaktaydı.

Scrooge, Hayalet’e baktı. Sabit eli adamın başını işaret ediyordu. Örtü, üzerine öylesine özensizce fırlatılmıştı ki Scrooge’un ufak bir parmak hareketiyle bile yüzü açığa çıkabilirdi. Bunu yapmayı düşündü, bunu yapmanın kolay olacağını hissetti, bunu yapmayı istiyordu da. Ama örtüyü açmaya gücü yoktu. Nasıl ki yanı başında duran Hayalet’i yok etmeye gücü yoktuysa, buna da yoktu.

Soğuk, çok soğuk, kaskatı, korkunç ölüm! Kur buraya sunağını, donat buyruğundaki tüm korkularla, buralar artık senin! Oysa sevilen, sayılan ve onurlu ölülerin saçlarının tek bir teline bile geçmez hükmün, hiçbir özelliğini kirletmeye yetmez gücün! Önemli olan, elin ağır olup bırakıldığında düşmesi değil. Önemli olan, yüreğin ve nabzın susması da değil. Önemli olan o elin hayatta iken cömert ve doğru oluşu, yüreğin cesur, sıcak ve yumuşak oluşu ve bir erkeğe yakışır biçimde atması. Vur, Gölge, vur! Gör bak, açılan yaralardan nasıl da iyilikler fışkıracak, hayat nasıl da ölümsüzlük saçacak.

Bu sözleri Scrooge’un kulağına bir ses fısıldamamıştı, bunları yatakta yatana bakarken duydu. Şimdi bu adamı kaldırmak mümkün olsaydı, ilk aklına gelen ne olurdu diye düşündü. Para hırsı, iş ilişkileri, kişiyi tutsaklaştıran meseleler. Doğrusu ne de zengin bir son hazırlamışlardı ona...

Boş ve karanlık evde öylece yatıyordu. Bana şu ya da bu şekilde iyiliği dokunmuştu diyecek bir tek adam, bir tek kadın ya da çocuk bulunmadığı gibi, ne sevindirici, dostça bir söz ne de birini sevindirme isteğine ilişkin bir şey hatırlayabiliyordu. Bir kedi kapıyı tırmalıyor, şöminenin taşlarını kemiren farelerin sesi duyuluyordu. *Onların* ölüm odasında ne aradıklarını ve niçin öylesine huzursuz, dur durak demeden sağa sola koşuşturduklarını düşünmek bile istemiyordu Scrooge.

“Hayalet,” dedi, “burası korkunç bir yer. Buradan gidersek, aldığım dersi asla unutmayacağıma güvenebilirsin. Gidelim

buradan!"

Hayalet'in eli ısrarla başı işaret etmekteydi.

"Seni anlıyorum," dedi Scrooge. "Yapabilsem, yapardım. Fakat gücüm yok Ruh. Hiç gücüm yok!"

Hayalet hâlâ ona bakıyor gibiydi.

"Şu koca kentte, bu adamın ölümüne üzülen tek bir kişi varsa bana onu göster Ruh. Yalvarırım sana!"

Hayalet, karanlık pelerinini önünde bir an bir kanat gibi açtı ve kapadığında, gün ışığıyla aydınlanan, içinde annesiyle çocuklarının oturduğu bir oda göründü.

Kaygılı bir gerginlik içinde birini bekler gibiydi kadın. Odayı arşınlıyor, duyduğu her seste pencereye koşuyor, dışarıya bakıyor; saate göz atıyor, arada sırada dikişini eline alıp oyalanmaya çalıyor, ama bu bir işe yaramıyor ve oyun oynayan çocuklarının gürültüsü ona dayanılmaz geliyordu.

Sonunda çoktandır beklenen kapıyı tıklatma sesi duyuldu. Kadın kapıya koştu ve genç olmasına rağmen, bitkin ve kederli bir yüz ifadesi olan kocasını karşıladı. Adamın yüzünde tuhaf bir ifade vardı. Utandığı, bastırmaya çalıştığı, ciddi bir sevinç, mutluluk gibi bir ifade.

Ateşin başında onun için bekletilen yemeğinin başına geçti. Karısı ne olup bittiğini çekingence sorunca, –hani uzun bir sessizlikten sonra olmuştu bu– ne yanıt vereceğini bilemediği için utandı.

"İyi haber mi?" dedi kadın. "Yoksa kötü mü?"

"Kötü," diye cevapladı adam.

"Mahvolduk öyle mi?"

"Hayır. Hâlâ umut var, Caroline."

"Acıyıp merhamet ederse," dedi kadın heyecanla. "Hani böyle bir mucize hâlâ mümkünse, hayatta her şey mümkündür, derim!"

"Acıyıp merhamet edemez artık," dedi kocası. "Öldü o."

Yüz hatları doğruyu söylüyorsa, yumuşak kalpli ve cefalara katlanmış bir kadındı Caroline; fakat bunu duyduğunda, candan sevindi ve ellerini çırparak sevincini dile getirdi. Hemen ardından da pişman oldu ve bağışlanmak için ellerini göğsünün üstünde kavuşturarak dua etmeye koyuldu. Fakat ilk tepkisi içinden gelen, önleyemediği sevinme duygusu olmuştu.

"Onu görmeye ve borcumu bir hafta erteletmeye gittiğimde, dün gece sana bahsettiğim ayyaş kadının söyledikleri, talebimi reddetmek için uydurulmuş sözlerdir diye düşünmüştüm, ama doğruymuş. Çok hasta falan değilmiş, ölüyormuş."

"Peki bizim borcumuz kime geçecek şimdi?"

"Bilmiyorum. Fakat o zaman gelmeden parayı hazır etmemiz gerek. Hazır edememiz durumunda yeni alacaklının da en az onun kadar acımasız olması büyük bir şanssızlık olur. Bu gece yüreğimiz hafiflemiş olarak uyuyacağız Caroline."

Evet. Yürekleri hafiflemişti. Dinlemek için etrafta dolanan, ama pek bir şey anlamayan çocukların yüzü bile ışımıştı. Bu adamın ölümü, bu evin halkını sevindirmişti. Hayalet'in ona gösterebileceği tek duygu bu ölümün getirdiği sevinçti.

"Bana bu ölümle ilgili, duygulu tek bir şey göster," dedi Scrooge. "Yoksa o arkada bıraktığımız karanlık oda hep benimle olacak Ruh."

Hayalet onu, ayaklarının aşina olduğu sokaklardan geçirdi. Scrooge yol boyunca, kendini görebilmek için bakındı, ama hiçbir şey göremedi. Yoksul Bob Cratchit'in daha önce de ziyaret ettikleri evinden içeri girdiler. Anne ve çocuklar, şöminenin etrafında oturuyorlardı sessizce.

Sessiz, çok sessizdi. Küçük gürültücü Cratchitler bir köşede heykel gibi oturuyor ve önünde bir kitap olan Peter'a bakıyorlardı. Anne ve kızlar dikiş dikmekle meşguldüler. Fakat hepsi kesinlikle çok sessizdiler.

"Sonra, bir çocuk aldı ve onu diğerlerinin yanına gönderdi."

Scrooge nerede duymuştu bu sözleri? Düşlemiş olamazdı. O ve Hayalet içeri süzülürken çocuk yüksek sesle okumuş olmalıydı bu sözleri. Neden devam etmiyordu?

Anne işini masaya bırakıp, elleriyle yüzünü kapadı.

"Bu renk gözlerimi ağrıtıyor," dedi.

Renkler mi? Ah, zavallı küçük Tim!

"Şimdi biraz daha iyiler," dedi Bayan Cratchit. "Mum ışığı gözlerimi yoruyor. Babanız eve geldiğinde ona dünyada yorgun gözlerle görünemem... Neredeyse gelmek üzeredir."

"Şimdiye kadar çoktan gelmeliydi," dedi Peter, kitabı kaparken. "Galiba şu son birkaç akşamdır eskisinden daha yavaş yürüyor anne."

Yine sessizleştiler. Sonunda kadın neşeli olmasına özen gösterdiği ve sadece bir kez titreyen ses tonuyla:

"Ben onun sırtında... sırtında Küçük Tim'le daha hızlı yürüdüğü günleri bilirim," dedi.

"Ben de," dedi Peter. "Birçok kez hem de!"

"Ben de!" diye bağırdı bir diğeri.

"Fakat Tim o zamanlar o kadar hafifti ki," diye devam etti, işine eğilerek. "Babanız onu o kadar çok severdi ki, bu hiç sorun... sorun olmazdı. Hah, işte babanız geldi!"

Onu karşılamak için koştu, atkısına sarınmış Bob içeri girdi. Çayı ateşte hazırdı. Hepsi ona hizmet yarışına çıkmışlardı sanki. Sonunda iki ufaklık, dizlerine yerleşip yanaklarını onun yüzüne dayayarak, "Düşünme artık baba! Üzülme artık!" dediler.

Bob onlarla konuşurken neşeliydi ve aileyle tatlı tatlı sohbete girişti. Masadaki işlere bakıp Bayan Cratchit'in ve kızların çalışkanlığını ve hızını övdü. Pazar olmadan işleri bitireceklerini düşündüğünü belirtti.

"Pazar mı? Sen bugün gittin öyleyse?" dedi karısı.

"Evet, hayatım," diye cevap verdi Bob. "Keşke sen de gelebilseydin. Ne kadar yeşillikler içinde bir yer olduğunu görebilseydin, sana iyi gelirdi. Fakat daha görürsün nasıl olsa. Pazar günü oraya bir yürüyüş yapacağımıza söz verdim. Benim küçük, zavallı çocuğum!" diye ağladı Bob. "Zavallı küçüğüm benim!"

Bir an kendini üzüntüsüne kaptırdı. Elinde değildi. Elinde olsaydı, o ve çocuğu belki de hiç ayrılmayacaklardı.

Onları odada bırakıp, Noel için süslenmiş yukarıdaki ışıklı odaya çıktı. Çocuğun yanı başında, birilerinin daha yeni kalkmış olduğunu belli eden izler taşıyan bir sandalye vardı. Zavallı Bob sandalyeye oturup, kendini biraz olsun toparladıktan sonra, o küçük yüzü öptü. Biraz yatışmıştı, tekrar aralarına döndüğünde daha mutluydu.

Ateşin başına oturup sohbete daldılar. Anne ve kızları işlerine devam etmekteydiler hâlâ. Bob onlara Scrooge'un yeğeninin nasıl da olağanüstü nazik biri olduğunu anlattı. Onunla nadiren karşılaşırlardı, ama bu kez, bugün ona sokakta rastladığında, üzüntüsünü fark etmiş ve derdini sormuştu Bob'a. O kadar tatlı dilliydi ki, Bob da sıkıntısını açıvermişti ona. Yeğen, "Çok üzüldüm Bay Cratchit," demişti. "İyi yürekli eşiniz için de çok üzüldüm." Bunu nasıl olup da anlamıştı, bilmiyordu Bob.

"Neyi anladı hayatım?"

"Senin iyi bir eş olduğunu!" dedi Bob.

"Bunu herkes bilir," dedi Peter.

"Çok doğru bir gözlem oğlum!" diye bağırdı Bob. "Umarım biliyorlardır! 'Çok üzgünüm iyi eşiniz adına da,' dedi. Bana kartını verip, 'Eğer sizin için bir şey yapabilirsem işte adresim. Lütfen gelip, beni bulun,' dedi. Bizim için yapabilecekleri değildi önemli olan, davranışındaki incelik önemliydi. Sanki Küçük Tim'i tanıyor ve üzüntümüzü paylaşıyor gibiydi."

"Kuşkusuz iyi kalpli biri," dedi Bayan Cra-tchit.

"Onu bir görsen, onunla konuşsan bundan kesinlikle emin olurdun hayatım. Bizim Peter'a da daha iyi bir iş bulabilirse –bu sözümü de unutmayın!– Hiç şaşmam!"

"Duyuyor musun Peter," dedi Bayan Cratchit.

"Ve sonra!" diye bağırdı kızlardan biri. "Peter birini bulup kendi başının çaresine bakar."

"Sen kendine bak!" diye sırıtarak cevapladı onu Peter.

“Olmaz değil, ama o işler için daha çok zaman var, canlarım. Birbirimizden nasıl ve ne vakit ayrılırsak ayrılalım, Küçük Tim’i unutmayacağız, öyle değil mi? Bu ilk ayrılışını da...”

“Asla baba!” diye hep bir ağızdan bağırdılar.

“Ve biliyorum ki, biliyorum ki canlarım, onun küçük bir çocuk olmasına rağmen ne kadar sabırlı ve yumuşak kalpli olduğunu anımsadıkça, aramızda hiç kavga olmayacak. Onu aklımızdan hiç çıkarmayacağız!”

Bir kez daha hep bir ağızdan, “Asla baba!” diye bağırdılar.

“Çok mutluyum,” dedi Bob. “Çok mutluyum.”

Bayan Cratchit ve kızı kocasını öptü. Ufaklıklar da öptüler ve Peter’la el sıkıştılar. Küçük Tim’in ruhu, onun o çocuksu özü onlara Tanrı’dan bir armağandı sanki.

“Ruh,” dedi Scrooge. “Bir şeyler bana ayrılık vaktinin geldiğini söylüyor. Bunu nasıl bildiğimi bilemiyorum, ama biliyorum işte. O ölünün kim olduğunu söyle bana?”

Gelecek Noeller Ruhu onu bir kez daha işadamlarının yanına taşıyıverdi. Farklı bir zamandaydılar elbette. Bütün bu görüntülerin, gelecekte olma ihtimallerinin ortak olması dışında ortak bir noktası, herhangi bir düzenlerinin olmamasıydı. Adamların arasında Scrooge yoktu. Hayalet durmaya niyeti yokmuş gibi ilerlemekteydi ki, Scrooge onu durdurdu.

“İçinden geçtiğimiz şu avluda uzun zamandır benim olan işyeri var. Binayı görüyorum. İzin ver de, gelecek günlerin bana getirmiş olduğuna bir bakayım.”

Ruh durdu, eliyle başka bir yeri işaret ediyordu.

“Bina bu tarafta. Neden karşıyı işaret ediyorsunuz?”

Acımasız parmağı aynı yönü gösteriyordu.

Scrooge aceleyle yazıhanesinin penceresine koşup içeriye baktı. Burası hâlâ bir işyeriydi, ama onunki değildi. Eşya farklıydı ve koltukta oturan da kendisi değildi. Hayalet’in parmağı hâlâ önceki yeri gösteriyordu.

Scoorge bir kez daha Hayalet’in peşine takıldı. Bir yandan da, nereye ve niçin çekilip götürülmüş olduğunu düşünürken demir bir kapıya ulaştılar. Girmeden önce etrafa bakmak için durdu.

Bir kilise bahçesi. Demek ki, nihayet adını öğrenebileceği o sefil adam burada toprağın altında yatıyordu. Adına layık bir yerdi. Etrafı evlerle çevrili, her yanı yabani ot ve çimlerle kaplı, aşırı ot bolluğunun hayat değil ölüm anlamına geldiği, gırtlağına kadar toprakla dolmuş, pis boğazlıktan yağ bağlamış! Adına layık bir yer.

Hayalet, mezar taşlarının arasında bir yerde durmuş, parmağını taşlardan birine çevirmişti. Titreyerek oraya yöneldi. Hayalet hep olduğu gibiydi, ama Scrooge o vakur duruşunda yeni bir anlam gördü.

“Ben, gösterdiğin mezar taşına yaklaşmadan önce bir soruma cevap ver. Bunlar kesinlikle gerçekleşecek olanların gölgeleri mi, yoksa olması muhtemel şeylerin mi?”

Hayalet yanı başında durduğu mezarı işaret ediyordu hâlâ.

“Bir insanın hayat yolu, o yolu izlediği sürece, onun gelip dayanacağı belli bir sona götürür kişiyi. Fakat bu yoldan ayrılacak olunursa, son da değişir. Bana, anlatmak istediğinin bu olduğunu söyle!”

Hayalet önceki gibi, yerinden kıpırdamamıştı.

Scrooge titreyerek, neredeyse emekleyerek gitti, parmağını bu unutulmuş mezar taşının üzerinde gezdirerek kendi adını okudu: EBENEZER SCROOGE.

“Yatakta yatan adam ben miyim?” diye bağırdı dizlerinin üstünde dikilerek.

Hayalet’in parmağı bir Scrooge’a, bir mezar taşına yöneliyordu.

“Hayır Ruh! Yoo, hayır!”

Parmak hâlâ aynı yeri gösteriyordu.

“Ruh!” diye bağırdı, eteklerine sıkıca yapışarak. “Duy beni! Ben o eski ben değilim. Bu yoldan ilerlediğimde olmam gereken

adam olmayacağım. Benim için umut yoktuysa, niye gösterdin bütün bunları bana?"

Hayalet'in eli ilk kez titrer gibi oldu.

"Yüce Ruh," dedi Scrooge kendini onun önüne atarak. "Benim için araya gir! Acı bana. Ne olur, bana gösterdiğin bu gölgeleri, farklı bir hayat sürerek değiştirebileceğimi söyle!"

Zarif el titredi.

"Noel'i yüreğimde duyacağım, bütün sene kutlamaya çalışacağım. Geçmiş, Bugün ve Gelecek'te yaşayacağım. Her üç Ruh da benimle olacak. Bana verdiğiniz derse kulak tıkamayacağım. Şu mezar taşında yazılı olanları silebileceğimi söyle bana!"

Istırap içinde Hayalet'in eline yapıştı. El kendini kurtarmaya çalıştı, ama Scrooge öyle bir güçle yalvararak, tutsak etmişti ki elini çekemiyordu bir türlü. Ama sonunda, o daha güçlü olduğu için, Scrooge'u silkeleyip atıverdi.

Kaderinin değişmesi için son bir yakarış amacıyla ellerini kaldırdı. Hayalet'in giysisindeki değişimi gördü o an. Hayalet çekmiş, küçülmüş, ufalıp karyola ayağının içinde yok olup gidivermişti.

5. DÖRTLÜK

ŞARKININ SONU

Evet, bu onun karyolasının ayağıydı. Yatak onundu, oda onundu. Ama en iyi ve en umutlandırıcı olan, hayatında düzeltmeler yapabileceği önündeki 'Zaman' onundu.

"Geçmişte, bugünde ve gelecekte yaşayacağım!" diye tekrarladı Scrooge yataktan fırlarken. "Her üçünün de Ruhları içimde çekişip duracaklar. Ah, Jakob Marley! Tanrı'ya ve Noel'e şükürler olsun! Bunu çöküp söylüyorum, ihtiyar Jakob, çöküp!"

İyi niyetli adımlar atma konusunda öylesine heyecanla yanıp tutuşuyordu ki, kısılmış sesi zorlukla çıkıyordu. Hayalet'le tartışmaları sırasında şiddetle ağladığı için yüzü gözyaşlarıyla ıslanmıştı.

"Onu söküp götürmemişler!" diye bağırdı, cibinliğin bir kanadına sarılarak. "Halkaları, hepsi, işte burada. Buradalar! Ben de buradayım. Demek gerçekleşme ihtimali bulunan bu şeylerin gölgeleri yok edilebilir. Yok olacaklar. Yok olacaklarını biliyorum!"

Bu süre boyunca elleri giysilerini didiklemekle meşguldü; onları evirip çeviriyor, başaşağı giyiyor, yırtıyor, kaldırıp bir kenara koyuyor, onlara akla gelebilecek her tür tuhaflığı yapıyordu.

"Ne yapacağımı bilemiyorum!" diye bağırdı Scrooge bir yandan ağlayıp, bir yandan gülerek. Çoraplarıyla güreşirken tam anlamıyla yılanlarla güreşen Laocoon'a benzemişti. "Bir tüy kadar hafif, bir melek kadar mutlu, bir okul çocuğu kadar şenim. Bir sarhoş kadar uçarıyım. Herkese Mutlu Noeller! Bütün dünyaya İyi Yıllar! Selam size! Hah ha! Selam!"

Koşarak oturma odasına dalmıştı ve şimdi de nefes nefese orada duruyordu.

"İşte yulaf lapasının olduğu tava!" diye bağırdı Scrooge tekrar koşturup şömineye yönelerek. "İşte Jakob Marley'in hayaletinin geldiği kapı! Bugünün Noel Ruhu'nun oturduğu sandalye de burada! Dolaşan Hayaletleri gördüğüm pencere de! Hepsi doğru, hepsi gerçek, hepsi oldu! Hah hah ha!"

Bunca yıldır gülme konusunda pratikten uzak kalmış biri için fevkalade bir kahkahaydı, muhteşemdi. Gelecekte atacağı uzun, etrafa neşeler saçacak olan kahkahalar dizisinin babasıydı bu kahkaha.

"Bugün ayın hangi günü, bilmiyorum," dedi Scrooge. "Ne kadar zamandır ruhların arasındayım, bilmiyorum. Hiçbir şey bilmiyorum. Bir bebek gibiyim. Boş ver! Umurumda değil! Bir bebek olmayı tercih ederim. Heeey! Hooop! Hoppaa!"

O güne kadar duyduğu en neşeli sesleri çıkartan kilise çanları, onun, o sevinçten kendinden geçmiş haline son verdi.

Pencereye koşarak camı açtı ve başını dışarı uzattı. Sis yok, pus yok, açık, berrak, neşeli, heyecan verici, soğuk; insanın kanını damarlarında dans ettirecek kadar soğuk, altın gün ışığı, masmavi gökyüzü, tatlı, temiz bir hava, neşeli çan sesleri. Ah, fevkalade fevkalade!

"Bugün günlerden ne?" diye seslendi, belki de ona bakmak için avluya dalmış Pazar giysileri içindeki bir çocuğa.

"Efendim?" dedi çocuk büyük bir şaşkınlık içinde başını çevirerek.

"Bugün günlerden ne sevgili dostum?" diye sordu Scrooge.

"Nasıl? Bugün mü? *Noel günü* elbette," diye cevapladı çocuk.

"Noel günü!" dedi Scrooge *kendi kendine*. "Demek kaçırmamışım. Ruhlar her şeyi bir gecede yapmışlar. İstedikleri her şeyi yapabilirler. Elbette yaparlar. Elbette yaparlar. Selam genç dostum!"

"Selam!" dedi çocuk dönerek.

"Yan sokaktaki tavukçuyu tanıyor musun, ama köşedekini?" diye sordu Scrooge.

"Sanırım tanıyorum!"

"Akıllı bir çocuk!" dedi Scrooge. "Harika bir çocuk! Orada asılı olan ödüllü hindinin satılıp satılmadığını biliyor musun? Küçük olanını değil, büyük olanını?"

"Hani şu benim kadar olanı mı?" dedi çocuk.

"Ne tatlı çocuk bu!" dedi Scrooge. "Onunla konuşmak bir zevk. Evet, oğlum!"

“Hâlâ orada asılı,” diye yanıtladı çocuk.

“Öyle mi?” dedi Scrooge. “O halde git ve onu al!”

“Dalga mı geçiyorsunuz!” diye hayretle bağırdı çocuk.

“Hayır, hayır, ciddiyim. Git ve al onu. Buraya getirmelerini söyle ki, hangi adrese götüreceklerini söyleyebileyim. Adamla geri gel, sana bir şilin vereceğim. Beş dakikadan önce gelirsen, yarım sterlin veririm!”

Oğlan tabancadan çıkan kurşun gibi fırladı. Evet, böyle bir atışı bunun yarısı kadar bile hızlı yapmak isteyen birinin tetiği dengeli çeken, güvenilir bir eli olmalıdır.

“Onu Bob Cratchit’in evine yollayacağım,” diye fısıldadı kendi kendine, ellerini ovuşturup bir kahkaha koparark. “Kimin gönderdiğini bilmeyecek. Küçük Tim’in iki katı büyüklüğünde. Joe Miller bile bunu Bob’a yollamak gibi bir şaka yapmamıştır.”

Adresi yazan eli titriyordu, ama bir şekilde yazdı ve aşağı inip tavukçuyu karşılamak için sokak kapısını açtı. Orada durmuş adamın gelişini beklerken gözleri kapının tokmağındaki halkaya takıldı.

“Bunu hayatım boyunca seveceğim!” diye bağırdı Scrooge tokmağı tutarak. “Daha önce hiç dikkat etmemişim. Yüzünde ne kadar dürüst bir ifade var! Harika bir tokmak bu! İşte hindi geliyor! Hey! Hooop! Nasılsınız? Mutlu Noeller!”

Ne hindiydi ama! Bu kuş hiçbir zaman ayaklarının üstünde durmuş olamazdı! Çünkü durmaya kalkmış olsa anında mühür için kullanılan mum çubukları gibi kırılıverirlerdi.

“Bunu Camden Town’a taşımak mümkün değil,” dedi Scrooge. “Araba bulmalısın!”

Bunu söylerken kıkırdadı, hindinin parasını öderken kıkır kıkır güldü, arabanın parasını öderken, çocuğun bahşişini verirken, dönüp nefes nefese koltuğuna otururken de kıkır kıkır güldü. Gözlerinden yaşlar boşanıncaya kadar kıkır kıkır gülüp durdu.

Elleri böyle titremeye devam ederken tıraş olmak hiç de kolay değildi Scrooge için ve tıraş, o sırada dans etmiyorsanız bile dikkat isteyen bir iştir. Fakat Scrooge o an, burnunu kökünden kesse bile, üstüne bir bant yapıştırıp, mutlu, mesut yürür giderdi.

En iyi giysilerini giydi ve sonunda sokaklara attı kendini. İnsanlar daha önce, Noel Ruhu’yla birlikte onları izlediklerinde olduğu gibi sokaklara akıyorlardı ve ellerini arkasında kavuşturmuş yürüyen Scrooge, herkesi mutlu bir gülümsemeyle selamlıyordu. Bu haliyle öylesine karşı konulmaz derecede canayakın görünüyordu ki, gördüğü her üç dört iyi niyetli vatandaştan üçü, “Günaydın efendim! Mutlu Noeller size!” dediler. Scrooge sonradan sık sık o güne kadar duyduğu en neşeli sözlerin kulaklarındaki o sözler olduğunu söyledi.

Daha pek uzağa gitmemişti ki, önceki gün, dükkânına gelip, “Scrooge ve Marley, sanırım?” diyen kibar görünümlü beyefendiye rastladı. Karşılaştıklarında bu yaşlı beyefendinin kendisi hakkında neler düşüneceğini tahmin etmek yüreğini daralttı ama önünde hangi yolun uzandığını biliyordu artık ve o yola girdi.

Adımlarını hızlandırıp yaşlı beyefendinin iki elini de avuçlarına alarak, “Sevgili Beyefendi,” dedi. “Nasılsınız? Dilerim dün işleriniz rast gitmiştir. Çok iyisiniz. Mutlu Noeller, efendim!”

“Bay Scrooge?”

“Evet,” dedi Scrooge. “Adım bu ve korkarım sizin kulağınıza pek hoş gelmiyor. Sizden özür dilememe izin verin. Bana bir iyilik yapıp...” Bu noktada adamın kulağına bir şeyler fısıldadı.

“Tanrı beni korusun!” diye bağırdı adam nefesi kesilmiş gibi. “Aman Bay Scrooge, siz ciddi misiniz?”

“Lütfen,” dedi Scrooge “bir kuruş eksik değil. Sizi temin ederim. Gecikmiş ödemeler de eklenecek buna. Bana bu iyiliği yapabilir misiniz?”

“Sevgili dostum,” dedi adam onunla el sıkışarak. “Ne diyeceğimi bilemiyorum, böylesi bir cö...”

“Lütfen hiçbir şey söylemeyin,” diye karşılık verdi Scrooge. “Beni görmeye gelin. Geleceksiniz, değil mi?”

“Elbette geleceğim!” diye bağırdı yaşlı adam. Gerçekten de geleceği belliydi.

“Teşekkür ederim,” dedi Scrooge. “Size borçluyum. Binlerce kez teşekkür ederim. Tanrı sizi korusun!”

Kiliseye gitti, sokaklarda dolaştı, oraya buraya koşuşturan insanları seyretti, çocukların başını okşadı, dilencilere sorular

sordu, evlerin aşağıdaki mutfaklarına ve yukarıdaki pencerelerine baktı ve her şeyin ona büyük bir keyif verdiğini fark etti. Bir yürüyüşün, hatta herhangi bir şeyin ona böylesi bir mutluluk vereceğini hiç aklına getirmemişti. Öğleden sonra adımlarını yeğeninin evine yöneltti.

Yukarı çıkıp kapıyı vurma cesaretini kendinde bulana kadar on kez evin önünden geçti. Sonunda ani bir hamle yapıp kapıyı vurdu.

"Ev sahibi evde mi canım?" diye sordu kapıyı açan kıza. Güzel kızdı, hem de çok.

"Evet, efendim."

"Nerede canım?" diye sordu Scrooge.

"Eşiyle yemek odasındalar. Dilerseniz size yolu göstereyim."

"Teşekkür ederim, o beni tanır. Ben kendim giderim hayatım," dedi Scrooge, elini çoktan yemek odasının kapısına uzatmıştı.

Tokmağı yavaşça çevirdi ve başını içeri uzattı. Fred ile eşi büyük bir dikkatle harika donatılmış masayı incelemekteydiler. Çünkü genç çiftler bu konuda pek hassastırlar, her şey kusursuz olsun isterler.

"Fred!" diye seslendi Scrooge.

Aman Tanrım! Gelini nasıl da sıçradı yerinden! Scrooge bir an için onun köşede ayaklarını pufa uzatıp oturduğunu unutmuştu, yoksa asla böyle bir şey yapmazdı.

"Hey Tanrım!" diye bağırdı Fred. "Bu da kim?"

"Benim. Dayın Scrooge. Yemeğe geldim. Beni içeri almayacak mısın, Fred?"

Almaz olur muydu? İçeri alırken az kalsın kolunu kopartacaktı. Beş dakika içinde kendini evindeymiş gibi hissetti Scrooge. Hiçbir şey daha içten olamazdı. Gelin aynıydı. Topper da öyle. Tombul baldız da, herkes aynıydı. Gölgelerindeki hallerinin aynısıydılar. Harika bir eğlence; harika oyunlar, harika bir birliktelik, harika bir mutluluk!

Yine de ertesi sabah erkenden yazıhanesindeydi. Erkenden oradaydı! Ah, bir oraya ilk giden kişi olup Bob Cratchit'i geç kalırken yakalayabilseydi! Bunu aklına koymuştu.

Ve başardı da! Evet, başardı! Saat dokuzu vurdu. Bob yok! Çeyrek geçti. Bob yok. Tam on sekiz buçuk dakika gecikti. Scrooge, onun sarnıca benzer odasına girişini görebilmek için kapısını ardına kadar açık bırakmıştı.

Daha kapıya varmadan şapkasını ve atkısını çıkarmıştı Bob. Saat dokuzu yakalayıp, önüne geçmek ister gibi bir dakika içinde taburesine oturup kalemine saldırdı.

"Merhaba!" diye kükredi Scrooge, her zamanki ses tonuna yakın bir ses tonu tutturmaya çalışarak. "Günün bu saatinde buraya gelmekle ne demeye çalışıyorsun sen!"

"Çok özür dilerim, efendim," dedi Bob. "Geciktim."

"Öyle mi!" dedi Scrooge. "Evet, sanırım geciktin! Bu tarafa buyurun bayım, lütfederseniz!"

Sarnıca benzer, izbe odasından çıkan Bob, "Yılda sadece bir gün, efendim!" dedi yalvaran sesiyle. "Bir daha olmayacak. Dün kutlamayı biraz fazla kaçırmışım, efendim."

"Bak sana ne diyeceğim dostum," dedi Scrooge. "Bundan böyle bu tür şeylere katlanmayacağım. Ve bu nedenle..." diyerek taburesinden yere atlayıp, Bob'un omzuna öyle bir yumruk attı ki, Bob neredeyse gerisin geriye hücresine düştü. "Bu nedenle de maaşına zam yapmayı düşünüyorum."

Bob titreyerek, cetveline yakın durmaya çalışıyordu. Bir an için aklından, onu kapıp Scrooge'u yere sermek, sonra da sokaktaki insanları yardıma çağırıp, deli gömleği istemek geçti.

Ama Scrooge sırtına vurup, "Mutlu Noeller, Bob!" dediğinde, içtenliğine inanmamak imkânsızdı. "Sana bugüne kadar verebildiğimden çok daha Mutlu Noeller, benim iyi dostum! Maaşını artıracağım ve zorluklarla mücadele eden aileni destekleyeceğim. Bu öğleden sonra, seninle Noel yemeğimizi yerken de senin sorunlarını konuşacağız. Haydi şu ateşleri yakıver. Doldur kovaları bakalım, Bob Cratchit."

Scrooge söylediklerinin fazlasını yaptı. Bütün sözlerini fazlasıyla tuttu. Ölümden dönen Küçük Tim'e ikinci bir baba oldu

Bu yaşlı ve iyi kentin, hatta başka herhangi bir yaşlı, iyi kentin hatta ve hatta bu yaşlı, kadim dünyadaki tüm yaşlı ve iyi kentlerin görüp göreceği, en iyi dost, en iyi patron ve en iyi adamlarından biri oldu. Ondaki bu değişimi görenlerden bazıları güldüler ona, ama o, bu dünyada şimdiye kadar olmuş olan bütün iyi şeylerin, başlangıçta hep şüpheyle karşılanıp, alay konusu olduğunu bilecek kadar bilge bir adam olduğu için gülmelerine izin verdi, onlara aldırış etmedi. Ve bu tür insanların herhangi bir şekilde ömür boyu kör olduklarını bildiğinden, hastalıklarını daha az göze çarpıcı bir şekilde göstermelerindense, gözlerinin etrafında sırıtmadan ötürü buruşuklar oluşmasının daha iyi olduğunu düşündü. Kendi kalbi ise gülüyordu ve bu ona yetip de artardı.

Ruhlarla bundan böyle ilişkisi olmadı, ama dünyadan tamamen el ayak çekme ilkesine uygun şekilde yaşadı. Ve ardından, Noel'i gerektiği gibi kutlayan biri varsa onun da Scrooge olduğu söylendi hep. Bizim için de umarız söylenir bu; hepimiz için! Bu nedenle küçük Tim'in söylediği gibi: "Tanrı korusun ve kutsasın; her birimizi!"

A CHRISTMAS CAROL

STAVE 1

MARLEY'S GHOST

Marley was dead: to begin with. There is no doubt whatever about that. The register of his burial was signed by the clergyman, the clerk, the undertaker, and the chief mourner. Scrooge signed it. And Scrooge's name was good upon Change, for anything he chose to put his hand to.

Old Marley was as dead as a door-nail.

Mind! I don't mean to say that I know, of my own knowledge, what there is particularly dead about a door-nail. I might have been inclined, myself, to regard a coffin-nail as the deadest piece of ironmongery in the trade. But the

wisdom of our ancestors is in the simile; and my unhallowed hands shall not disturb it, or the Country's done for. You will therefore permit me to repeat, emphatically, that Marley was as dead as a door-nail.

Scrooge knew he was dead? Of course he did. How could it be otherwise? Scrooge and he were partners for I don't know how many years. Scrooge was his sole executor, his sole administrator, his sole assign, his sole residuary legatee, his sole friend, and sole mourner. And even Scrooge was not so dreadfully cut up by the sad event, but that he was an excellent man of business on the very day of the funeral, and solemnised it with an undoubted bargain.

The mention of Marley's funeral brings me back to the point I started from. There is no doubt that Marley was dead. This must be distinctly understood, or nothing wonderful can come of the story I am going to relate. If we were not perfectly convinced that Hamlet's Father died before the play began, there would be nothing more remarkable in his taking a stroll at night, in an easterly wind, upon his own ramparts, than there would be in any other middle-aged gentleman rashly turning out after dark in a breezy spot –say Saint Paul's Churchyard for instance– literally to astonish his son's weak mind.

Scrooge never painted out Old Marley's name. There it stood, years afterwards, above the warehouse door: Scrooge and Marley. The firm was known as Scrooge and Marley. Sometimes people new to the business called Scrooge Scrooge, and sometimes Marley, but he answered to both names. It was all the same to him.

Oh! But he was a tight-fisted hand at the grind-stone, Scrooge! A squeezing, wrenching, grasping, scraping, clutching, covetous, old sinner! Hard and sharp as flint, from which no steel had ever struck out generous fire; secret, and self-contained, and solitary as an oyster. The cold within him froze his old features, nipped his pointed nose, shrivelled his cheek, stiffened his gait; made his eyes red, his thin lips blue; and spoke out shrewdly in his grating voice. A frosty rime was on his head, and on his eyebrows, and his wiry chin. He carried his own low temperature always about with him; he iced his office in the dogdays; and didn't thaw it one degree at Christmas.

External heat and cold had little influence on Scrooge. No warmth could warm, no wintry weather chill him. No wind that blew was bitterer than he, no falling snow was more intent upon its purpose, no pelting rain less open to entreaty. Foul weather didn't know where to have him. The heaviest rain, and snow, and hail, and sleet, could boast of the advantage over him in only one respect. They often 'came down' handsomely, and Scrooge never did.

Nobody ever stopped him in the street to say, with gladsome looks, "My dear Scrooge, how are you? When will you come to see me?" No beggars implored him to bestow a trifle, no children asked him what it was o'clock, no man or woman ever once in all his life inquired the way to such and such a place, of Scrooge. Even the blind men's dogs appeared to know him; and when they saw him coming on, would tug their owners into doorways and up courts; and then would wag their tails as though they said, "No eye at all is better than an evil eye, dark master!"

But what did Scrooge care! It was the very thing he liked. To edge his way along the crowded paths of life, warning all human sympathy to keep its distance, was what the knowing ones call 'nuts' to Scrooge.

Once upon a time –of all the good days in the year, on Christmas Eve– old Scrooge sat busy in his counting-house. It was cold, bleak, biting weather: foggy withal: and he could hear the people in the court outside, go wheezing up and down, beating their hands upon their breasts, and stamping their feet upon the pavement stones to warm them. The city clocks had only just gone three, but it was quite dark already –it had not been light all day– and candles were flaring in the windows of the neighbouring offices, like ruddy smears upon the palpable brown air. The fog came pouring in at every chink and keyhole, and was so dense without, that although the court was of the narrowest, the houses opposite were mere phantoms. To see the dingy cloud come drooping down, obscuring everything, one might have thought that Nature lived hard by, and was brewing on a large scale.

The door of Scrooge's counting-house was open that he might keep his eye upon his clerk, who in a dismal little cell beyond,

a sort of tank, was copying letters. Scrooge had a very small fire, but the clerk's fire was so very much smaller that it looked like one coal. But he couldn't replenish it, for Scrooge kept the coal-box in his own room; and so surely as the clerk came in with the shovel, the master predicted that it would be necessary for them to part. Wherefore the clerk put on his white comforter, and tried to warm himself at the candle; in which effort, not being a man of a strong imagination, he failed.

"A merry Christmas, uncle! God save you!" cried a cheerful voice. It was the voice of Scrooge's nephew, who came upon him so quickly that this was the first intimation he had of his approach.

"Bah!" said Scrooge, "Humbug!"

He had so heated himself with rapid walking in the fog and frost, this nephew of Scrooge's, that he was all in a glow; his face was ruddy and handsome; his eyes sparkled, and his breath smoked again. "Christmas a humbug, uncle!" said Scrooge's nephew. "You don't mean that, I am sure?"

"I do," said Scrooge. "Merry Christmas! What right have you to be merry? What reason have you to be merry? You're poor enough."

"Come, then," returned the nephew gaily. "What right have you to be dismal? What reason have you to be morose? You're rich enough."

Scrooge having no better answer ready on the spur of the moment, said "Bah!" again; and followed it up with "Humbug!"

"Don't be cross, uncle!" said the nephew.

"What else can I be," returned the uncle, "when I live in such a world of fools as this? Merry Christmas! Out upon merry Christmas! What's Christmas time to you but a time for paying bills without money; a time for finding yourself a year older, but not an hour richer; a time for balancing your books and having every item in 'em through a round dozen of months presented dead against you? If I could work my will," said Scrooge indignantly, "every idiot who goes about with 'Merry Christmas' on his lips, should be boiled with his own pudding, and buried with a stake of holly through his heart. He should!"

"Uncle!" pleaded the nephew.

"Nephew!" returned the uncle sternly, "Keep Christmas in your own way, and let me keep it in mine."

"Keep it!" repeated Scrooge's nephew. "But you don't keep it."

"Let me leave it alone, then," said Scrooge. "Much good may it do you! Much good it has ever done you!"

"There are many things from which I might have derived good, by which I have not profited, I dare say," returned the nephew. "Christmas among the rest. But I am sure I have always thought of Christmas time, when it has come round –apart from the veneration due to its sacred name and origin, if anything belonging to it can be apart from that– as a good time; a kind, forgiving, charitable, pleasant time: the only time I know of, in the long calendar of the year, when men and women seem by one consent to open their shut-up hearts freely, and to think of people below them as if they really were fellow-passengers to the grave, and not another race of creatures bound on other journeys. And therefore, uncle, though it has never put a scrap of gold or silver in my pocket, I believe that it has done me good, and will do me good; and I say, God bless it!"

The clerk in the Tank involuntarily applauded. Becoming immediately sensible of the impropriety, he poked the fire, and extinguished the last frail spark for ever.

"Let me hear another sound from you," said Scrooge, "and you'll keep your Christmas by losing your situation! You're quite a powerful speaker, sir," he added, turning to his nephew. "I wonder you don't go into Parliament."

"Don't be angry, uncle. Come! Dine with us tomorrow."

Scrooge said that he would see him –yes, indeed he did. He went the whole length of the expression, and said that he would see him in that extremity first.

"But why?" cried Scrooge's nephew. "Why?"

"Why did you get married?" said Scrooge.

"Because I fell in love."

"Because you fell in love!" growled Scrooge, as if that were the only one thing in the world more ridiculous than a merry

Christmas. “Good afternoon!”

“Nay, uncle, but you never came to see me before that happened. Why give it as a reason for not coming now?”

“Good afternoon,” said Scrooge.

“I want nothing from you; I ask nothing of you; why cannot we be friends?”

“Good afternoon,” said Scrooge.

“I am sorry, with all my heart, to find you so resolute. We have never had any quarrel, to which I have been a party. But I have made the trial in homage to Christmas, and I’ll keep my Christmas humour to the last. So A Merry Christmas, uncle!”

“Good afternoon,” said Scrooge.

“And A Happy New Year!”

“Good afternoon,” said Scrooge.

His nephew left the room without an angry word, notwithstanding. He stopped at the outer door to bestow the greetings of the season on the clerk, who cold as he was, was warmer than Scrooge; for he returned them cordially.

“There’s another fellow,” muttered Scrooge; who overheard him: “my clerk, with fifteen shillings a week, and a wife and family, talking about a merry Christmas. I’ll retire to Bedlam.[1]”

This lunatic, in letting Scrooge’s nephew out, had let two other people in. They were portly gentlemen, pleasant to behold, and now stood, with their hats off, in Scrooge’s office. They had books and papers in their hands, and bowed to him.

“Scrooge and Marley’s, I believe,” said one of the gentlemen, referring to his list. “Have I the pleasure of addressing Mr Scrooge, or Mr. Marley?”

“Mr. Marley has been dead these seven years,” Scrooge replied. “He died seven years ago, this very night.”

“We have no doubt his liberality is well represented by his surviving partner,” said the gentleman, presenting his credentials.

It certainly was; for they had been two kindred spirits. At the ominous word ‘liberality,’ Scrooge frowned, and shook his head, and handed the credentials back.

“At this festive season of the year, Mr. Scrooge,” said the gentleman, taking up a pen, “it is more than usually desirable that we should make some slight provision for the Poor and Destitute, who suffer greatly at the present time. Many thousands are in want of common necessaries; hundreds of thousands are in want of common comforts, sir.”

“Are there no prisons?” asked Scrooge.

“Plenty of prisons,” said the gentleman, laying down the pen again.

“And the Union workhouses?” demanded Scrooge. “Are they still in operation?”

“They are. Still,” returned the gentleman, “I wish I could say they were not.”

“The Treadmill and the Poor Law are in full vigour, then?” said Scrooge.

“Both very busy, sir.”

“Oh! I was afraid, from what you said at first, that something had occurred to stop them in their useful course,” said Scrooge. “I’m very glad to hear it.”

“Under the impression that they scarcely furnish Christian cheer of mind or body to the multitude,” returned the gentleman, “a few of us are endeavouring to raise a fund to buy the Poor some meat and drink. and means of warmth. We choose this time, because it is a time, of all others, when Want is keenly felt, and Abundance rejoices. What shall I put you down for?”

“Nothing!” Scrooge replied.

“You wish to be anonymous?”

“I wish to be left alone,” said Scrooge. “Since you ask me what I wish, gentlemen, that is my answer. I don’t make merry myself at Christmas and I can’t afford to make idle people merry. I help to support the establishments I have mentioned —they

cost enough; and those who are badly off must go there."

"Many can't go there; and many would rather die."

"If they would rather die," said Scrooge, "they had better do it, and decrease the surplus population. Besides –excuse me– I don't know that."

"But you might know it," observed the gentleman.

"It's not my business," Scrooge returned. "It's enough for a man to understand his own business, and not to interfere with other people's. Mine occupies me constantly. Good afternoon, gentlemen!"

Seeing clearly that it would be useless to pursue their point, the gentlemen withdrew. Scrooge returned his labours with an improved opinion of himself, and in a more facetious temper than was usual with him.

Meanwhile the fog and darkness thickened so, that people ran about with flaring links, proffering their services to go before horses in carriages, and conduct them on their way. The ancient tower of a church, whose gruff old bell was always peeping slily down at Scrooge out of a Gothic window in the wall, became invisible, and struck the hours and quarters in the clouds, with tremulous vibrations afterwards as if its teeth were chattering in its frozen head up there. The cold became intense. In the main street at the corner of the court, some labourers were repairing the gas-pipes, and had lighted a great fire in a brazier, round which a party of ragged men and boys were gathered: warming their hands and winking their eyes before the blaze in rapture. The water-plug being left in solitude, its overflowing sullenly congealed, and turned to misanthropic ice. The brightness of the shops where holly sprigs and berries crackled in the lamp heat of the windows, made pale faces ruddy as they passed. Poulterers' and grocers' trades became a splendid joke; a glorious pageant, with which it was next to impossible to believe that such dull principles as bargain and sale had anything to do. The Lord Mayor, in the stronghold of the mighty Mansion House, gave orders to his fifty cooks and butlers to keep Christmas as a Lord Mayor's household should; and even the little tailor, whom he had fined five shillings on the previous Monday for being drunk and bloodthirsty in the streets, stirred up tomorrow's pudding in his garret, while his lean wife and the baby sallied out to buy the beef.

Foggier yet, and colder! Piercing, searching, biting cold. If the good Saint Dunstan had but nipped the Evil Spirit's nose with a touch of such weather as that, instead of using his familiar weapons, then indeed he would have roared to lusty purpose. The owner of one scant young nose, gnawed and mumbled by the hungry cold as bones are gnawed by dogs, stooped down at Scrooge's keyhole to regale him with a Christmas carol: but at the first sound of *'God bless you, merry gentleman! May nothing you dismay!'* Scrooge seized the ruler with such energy of action, that the singer fled in terror, leaving the keyhole to the fog and even more congenial frost.

At length the hour of shutting up the counting-house arrived. With an ill-will Scrooge dismounted from his stool, and tacitly admitted the fact to the expectant clerk in the Tank, who instantly snuffed his candle out, and put on his hat.

"You'll want all day tomorrow, I suppose?" said Scrooge.

"If quite convenient, sir."

"It's not convenient," said Scrooge, "and it's not fair. If I was to stop half-a-crown for it, you'd think yourself ill-used, I'll be bound?"

The clerk smiled faintly.

"And yet," said Scrooge, "you don't think me ill-used, when I pay a day's wages for no work."

The clerk observed that it was only once a year.

"A poor excuse for picking a man's pocket every twenty-fifth of December!" said Scrooge, buttoning his great-coat to the chin. "But I suppose you must have the whole day. Be here all the earlier next morning."

The clerk promised that he would; and Scrooge walked out with a growl. The office was closed in a twinkling, and the clerk, with the long ends of his white comforter dangling below his waist (for he boasted no great-coat), went down a slide on Cornhill, at the end of a lane of boys, twenty times, in honour of its being Christmas Eve, and then ran home to Camden Town as hard as he could pelt, to play at blindman's-buff.

Scrooge took his melancholy dinner in his usual melancholy tavern; and having read all the newspapers, and beguiled the rest of the evening with his banker's-book, went home to bed. He lived in chambers which had once belonged to his deceased partner. They were a gloomy suite of rooms, in a lowering pile of building up a yard, where it had so little business to be, that

one could scarcely help fancying it must have run there when it was a young house, playing at hide-and-seek with other houses, and forgotten the way out again. It was old enough now, and dreary enough, for nobody lived in it but Scrooge, the other rooms being all let out as offices. The yard was so dark that even Scrooge, who knew

its every stone, was fain to grope with his hands. The fog and frost so hung about the black old gateway of the house, that it seemed as if the Genius of the Weather sat in mournful meditation on the threshold.

Now, it is a fact, that there was nothing at all particular about the knocker on the door, except that it was very large. It is also a fact, that Scrooge had seen it, night and morning, during his whole residence in that place; also that Scrooge had as little of what is called fancy about him as any man in the city of London, even including –which is a bold word– the corporation, aldermen, and livery. Let it also be borne in mind that Scrooge had not bestowed one thought on Marley, since his last mention of his seven years' dead partner that afternoon. And then let any man explain to me, if he can, how it happened that Scrooge, having his key in the lock of the door, saw in the knocker, without its undergoing any intermediate process of change—not a knocker, but Marley's face.

Marley's face. It was not in impenetrable shadow as the other objects in the yard were, but had a dismal light about it, like a bad lobster in a dark cellar. It was not angry or ferocious, but looked at Scrooge as Marley used to look: with ghostly spectacles turned up on its ghostly forehead. The hair was curiously stirred, as if by breath or hot air; and, though the eyes were wide open, they were perfectly motionless. That, and its livid colour, made it horrible; but its horror seemed to be in spite of the face and beyond its control, rather than a part or its own expression.

As Scrooge looked fixedly at this phenomenon, it was a knocker again.

To say that he was not startled, or that his blood was not conscious of a terrible sensation to which it had been a stranger from infancy, would be untrue. But he put his hand upon the key he had relinquished, turned it sturdily, walked in, and lighted his candle.

He did pause, with a moment's irresolution, before he shut the door; and he did look cautiously behind it first, as if he half-expected to be terrified with the sight of Marley's pigtail sticking out into the hall. But there was nothing on the back of the door, except the screws and nuts that held the knocker on, so he said "Pooh, pooh!" and closed it with a bang.

The sound resounded through the house like thunder. Every room above, and every cask in the wine-merchant's cellars below, appeared to have a separate peal of echoes of its own. Scrooge was not a man to be frightened by echoes. He fastened the door, and walked across the hall, and up the stairs; slowly too: trimming his candle as he went.

You may talk vaguely about driving a coach-and-six up a good old flight of stairs, or through a bad young Act of Parliament; but I mean to say you might have got a hearse up that staircase, and taken it broadwise, with the splinter-bar towards the wall and the door towards the balustrades: and done it easy. There was plenty of width for that, and room to spare; which is perhaps the reason why Scrooge thought he saw a locomotive hearse going on before him in the gloom. Half a dozen gas-lamps out of the street wouldn't have lighted the entry too well, so you may suppose that it was pretty dark with Scrooge's dip.

Up Scrooge went, not caring a button for that. Darkness is cheap, and Scrooge liked it. But before he shut his heavy door, he walked through his rooms to see that all was right. He had just enough recollection of the face to desire to do that.

Sitting-room, bedroom, lumber-room. All as they should be. Nobody under the table, nobody under the sofa; a small fire in the grate; spoon and basin ready; and the little saucepan of gruel (Scrooge had a cold in his head) upon the hob. Nobody under the bed; nobody in the closet; nobody in his dressing-gown, which was hanging up in a suspicious attitude against the wall. Lumber-room as usual. Old fire-guards, old shoes, two fish-baskets, washing-stand on three legs, and a poker.

Quite satisfied, he closed his door, and locked himself in; double-locked himself in, which was not his custom. Thus secured against surprise, he took off his cravat; put on his dressing-gown and slippers, and his nightcap; and sat down before the fire to take his gruel.

It was a very low fire indeed; nothing on such a bitter night. He was obliged to sit close to it, and brood over it, before he could extract the least sensation of warmth from such a handful of fuel. The fireplace was an old one, built by some Dutch merchant long ago, and paved all round with quaint Dutch tiles, designed to illustrate the Scriptures. There were Cains and Abels, Pharaohs' daughters; Queens of Sheba, Angelic messengers descending through the air on clouds like feather-beds, Abrahams, Belshazzars, Apostles putting off to sea in butter-boats, hundreds of figures to attract his thoughts –and yet that face of Marley, seven years dead, came like the ancient Prophet's rod, and swallowed up the whole. If each smooth tile had been a blank at first, with power to shape some picture on its surface from the disjointed fragments of his thoughts, there would have been a copy of old Marley's head on every one.

“Humbug!” said Scrooge; and walked across the room.

After several turns, he sat down again. As he threw his head back in the chair, his glance happened to rest upon a bell, a disused bell, that hung in the room, and communicated for some purpose now forgotten with a chamber in the highest story of the building. It was with great astonishment, and with a strange, inexplicable dread, that as he looked, he saw this bell begin to swing. It swung so softly in the outset that it scarcely made a sound; but soon it rang out loudly, and so did every bell in the house.

This might have lasted half a minute, or a minute, but it seemed an hour. The bells ceased as they had begun, together. They were succeeded by a clanking noise, deep down below; as if some person were dragging a heavy chain over the casks in the wine merchant’s cellar. Scrooge then remembered to have heard that ghosts in haunted houses were described as dragging chains.

The cellar-door flew open with a booming sound, and then he heard the noise much louder, on the floors below; then coming up the stairs; then coming straight towards his door.

“It’s humbug still!” said Scrooge. “I won’t believe it.”

His colour changed though, when, without a pause, it came on through the heavy door, and passed into the room before his eyes. Upon its coming in, the dying flame leaped up, as though it cried “I know him; Marley’s Ghost!” and fell again.

The same face: the very same. Marley in his pigtail, usual waistcoat, tights and boots; the tassels on the latter bristling, like his pigtail, and his coat-skirts, and the hair upon his head. The chain he drew was clasped about his middle. It was long, and wound about him like a tail; and it was made (for Scrooge observed it closely) of cash-boxes, keys, padlocks, ledgers, deeds, and heavy purses wrought in steel. His body was transparent; so that Scrooge, observing him, and looking through his waistcoat, could see the two buttons on his coat behind.

Scrooge had often heard it said that Marley had no bowels, but he had never believed it until now.

No, nor did he believe it even now. Though he looked the phantom through and through, and saw it standing before him; though he felt the chilling influence of its death-cold eyes; and marked the very texture of the folded kerchief bound about its head and chin, which wrapper he had not observed before; he was still incredulous, and fought against his senses.

“How now!” said Scrooge, caustic and cold as ever. “What do you want with me?”

“Much!” Marley’s voice, no doubt about it.

“Who are you?”

“Ask me who I was.”

“Who were you then?” said Scrooge, raising his voice. “You’re particular, for a shade.” He was going to say “to a shade,” but substituted this, as more appropriate.

“In life I was your partner, Jacob Marley.”

“Can you—can you sit down?” asked Scrooge, looking doubtfully at him.

“I can.”

“Do it, then.”

Scrooge asked the question, because he didn’t know whether a ghost so transparent might find himself in a condition to take a chair; and felt that in the event of its being impossible, it might involve the necessity of an embarrassing explanation. But the ghost sat down on the opposite side of the fireplace, as if he were quite used to it.

“You don’t believe in me,” observed the Ghost.

“I don’t,” said Scrooge.

“What evidence would you have of my reality beyond that of your senses?”

“I don’t know,” said Scrooge.

“Why do you doubt your senses?”

"Because," said Scrooge, "a little thing affects them. A slight disorder of the stomach makes them cheats. You may be an undigested bit of beef, a blot of mustard, a crumb of cheese, a fragment of an underdone potato. There's more of gravy than of grave about you, whatever you are!"

Scrooge was not much in the habit of cracking jokes, nor did he feel, in his heart, by any means waggish then. The truth is, that he tried to be smart, as a means of distracting his own attention, and keeping down his terror; for the spectre's voice disturbed the very marrow in his bones.

To sit, staring at those fixed glazed eyes, in silence for a moment, would play, Scrooge felt, the very deuce with him. There was something very awful, too, in the spectre's being provided with an infernal atmosphere of its own. Scrooge could not feel it himself, but this was clearly the case; for though the Ghost sat perfectly motionless, its hair, and skirts, and tassels, were still agitated as by the hot vapour from an oven.

"You see this toothpick?" said Scrooge, returning quickly to the charge, for the reason just assigned; and wishing, though it were only for a second, to divert the vision's stony gaze from himself.

"I do," replied the Ghost.

"You are not looking at it," said Scrooge.

"But I see it," said the Ghost, "notwithstanding."

"Well!" returned Scrooge, "I have but to swallow this, and be for the rest of my days persecuted by a legion of goblins, all of my own creation. Humbug, I tell you! Humbug!"

At this the spirit raised a frightful cry, and shook its chain with such a dismal and appalling noise, that Scrooge held on tight to his chair, to save himself from falling in a swoon. But how much greater was his horror, when the phantom taking off the bandage round its head, as if it were too warm to wear indoors, its lower jaw dropped down upon its breast!

Scrooge fell upon his knees, and clasped his hands before his face. "Mercy!" he said. "Dreadful apparition, why do you trouble me?"

"Man of the worldly mind!" replied the Ghost, "Do you believe in me or not?"

"I do," said Scrooge. "I must. But why do spirits walk the earth, and why do they come to me?"

"It is required of every man," the Ghost returned, "that the spirit within him should walk abroad among his fellowmen, and travel far and wide; and if that spirit goes not forth in life, it is condemned to do so after death. It is doomed to wander through the world –oh, woe is me!– and witness what it cannot share, but might have shared on earth, and turned to happiness!"

Again the spectre raised a cry, and shook its chain and wrung its shadowy hands.

"You are fettered," said Scrooge, trembling. "Tell me why?"

"I wear the chain I forged in life," replied the Ghost. "I made it link by link, and yard by yard; I girded it on of my own free will, and of my own free will I wore it. Is its pattern strange to you?"

Scrooge trembled more and more.

"Or would you know," pursued the Ghost, "the weight and length of the strong coil you bear yourself? It was full as heavy and as long as this, seven Christmas Eves ago. You have laboured on it, since. It is a ponderous chain!"

Scrooge glanced about him on the floor, in the expectation of finding himself surrounded by some fifty or sixty fathoms of iron cable: but he could see nothing.

"Jacob," he said, imploringly. "Old Jacob Marley, tell me more. Speak comfort to me, Jacob!"

"I have none to give," the Ghost replied. "It comes from other regions, Ebenezer Scrooge, and is conveyed by other ministers, to other kinds of men. Nor can I tell you what I would. A very little more, is all permitted to me. I cannot rest, I cannot stay, I cannot linger anywhere. My spirit never walked beyond our counting-house –mark me!– in life my spirit never roved beyond the narrow limits of our money-changing hole; and weary journeys lie before me!"

It was a habit with Scrooge, whenever he became thoughtful, to put his hands in his breeches pockets. Pondering on what the Ghost had said, he did so now, but without lifting up his eyes, or getting off his knees.

"You must have been very slow about it, Jacob," Scrooge observed, in a business-like manner, though with humility and deference.

"Slow!" the Ghost repeated.

"Seven years dead," mused Scrooge. "And travelling all the time!"

"The whole time," said the Ghost. "No rest, no peace. Incessant torture of remorse."

"You travel fast?" said Scrooge.

"On the wings of the wind," replied the Ghost.

"You might have got over a great quantity of ground in seven years," said Scrooge.

The Ghost, on hearing this, set up another cry, and clanked its chain so hideously in the dead silence of the night, that the Ward would have been justified in indicting it for a nuisance.

"Oh! Captive, bound, and double-ironed," cried the phantom, "not to know, that ages of incessant labour, by immortal creatures, for this earth must pass into eternity before the good of which it is susceptible is all developed. Not to know that any Christian spirit working kindly in its little sphere, whatever it may be, will find its mortal life too short for its vast means of usefulness. Not to know that no space of regret can make amends for one life's opportunity misused! Yet such was I! Oh! such was I!"

"But you were always a good man of business, Jacob," faltered Scrooge, who now began to apply this to himself.

"Business!" cried the Ghost, wringing its hands again. "Mankind was my business. The common welfare was my business charity, mercy, forbearance, and benevolence, were, all, my business. The dealings of my trade were but a drop of water in the comprehensive ocean of my business!"

It held up its chain at arm's length, as if that were the cause of all its unavailing grief, and flung it heavily upon the ground again.

"At this time of the rolling year," the spectre said "I suffer most. Why did I walk through crowds of fellow-beings with my eyes turned down, and never raise them to that blessed Star which led the Wise Men to a poor abode? Were there no poor homes to which its light would have conducted me?"

Scrooge was very much dismayed to hear the spectre going on at this rate, and began to quake exceedingly.

"Hear me!" cried the Ghost. "My time is nearly gone."

"I will," said Scrooge. "But don't be hard upon me! Don't be flowery, Jacob! Pray!"

"How it is that I appear before you in a shape that you can see, I may not tell. I have sat invisible beside you many and many a day."

It was not an agreeable idea. Scrooge shivered, and wiped the perspiration from his brow.

"That is no light part of my penance," pursued the Ghost. "I am here tonight to warn you, that you have yet a chance and hope of escaping my fate. A chance and hope of my procuring, Ebenezer."

"You were always a good friend to me," said Scrooge. "Thank 'ee!"

"You will be haunted," resumed the Ghost, "by Three Spirits."

Scrooge's countenance fell almost as low as the Ghost's had done.

"Is that the chance and hope you mentioned, Jacob?" he demanded, in a faltering voice.

"It is."

"I—I think I'd rather not," said Scrooge.

"Without their visits," said the Ghost, "you cannot hope to shun the path I tread. Expect the first tomorrow, when the bell tolls One."

“Couldn’t I take ‘em all at once, and have it over, Jacob?” hinted Scrooge.

“Expect the second on the next night at the same hour. The third upon the next night when the last stroke of Twelve has ceased to vibrate. Look to see me no more; and look that, for your own sake, you remember what has passed between us!”

When it had said these words, the spectre took its wrapper from the table, and bound it round its head, as before. Scrooge knew this, by the smart sound its teeth made, when the jaws were brought together by the bandage. He ventured to raise his eyes again, and found his supernatural visitor confronting him in an erect attitude, with its chain wound over and about its arm.

The apparition walked backward from him; and at every step it took, the window raised itself a little, so that when the spectre reached it, it was wide open. It beckoned Scrooge to approach, which he did. When they were within two paces of each other, Marley’s Ghost held up its hand, warning him to come no nearer. Scrooge stopped.

Not so much in obedience, as in surprise and fear: for on the raising of the hand, he became sensible of confused noises in the air; incoherent sounds of lamentation and regret; wailings inexpressibly sorrowful and self-accusatory. The spectre, after listening for a moment, joined in the mournful dirge; and floated out upon the bleak, dark night.

Scrooge followed to the window: desperate in his curiosity. He looked out.

The air was filled with phantoms, wandering hither and thither in restless haste, and moaning as they went. Every one of them wore chains like Marley’s Ghost; some few (they might be guilty governments) were linked together; none were free. Many had been personally known to Scrooge in their lives. He had been quite familiar with one old ghost, in a white waistcoat, with a monstrous iron safe attached to its ankle, who cried piteously at being unable to assist a wretched woman with an infant, whom it saw below, upon a door-step. The misery with them all was, clearly, that they sought to interfere, for good, in human matters, and had lost the power for ever.

Whether these creatures faded into mist, or mist enshrouded them, he could not tell. But they and their spirit voices faded together; and the night became as it had been when he walked home.

Scrooge closed the window, and examined the door by which the Ghost had entered. It was double-locked, as he had locked it with his own hands, and the bolts were undisturbed. He tried to say “Humbug!” but stopped at the first syllable. And being, from the emotion he had undergone, or the fatigues of the day, or his glimpse of the Invisible World, or the dull conversation of the Ghost, or the lateness of the hour, much in need of repose; went straight to bed, without undressing, and fell asleep upon the instant.

STAVE 2

THE FIRST OF THE SPIRITS

When Scrooge awoke, it was so dark, that looking out of bed, he could scarcely distinguish the transparent window from the opaque walls of his chamber. He was endeavouring to pierce the darkness with his ferret eyes, when the chimes of a neighbouring church struck the four quarters. So he listened for the hour.

To his great astonishment the heavy bell went on from six to seven, and from seven to eight, and regularly up to twelve; then stopped. Twelve. It was past two when he went to bed. The clock was wrong. An icicle must have got into the works. Twelve.

He touched the spring of his repeater, to correct this most preposterous clock. Its rapid little pulse beat twelve: and stopped.

"Why, it isn't possible," said Scrooge, "that I can have slept through a whole day and far into another night. It isn't possible that anything has happened to the sun, and this is twelve at noon."

The idea being an alarming one, he scrambled out of bed, and groped his way to the window. He was obliged to rub the frost off with the sleeve of his dressing-gown before he could see anything; and could see very little then. All he could make out was, that it was still very foggy and extremely cold, and that there was no noise of people running to and fro, and making a great stir, as there unquestionably would have been if night had beaten off bright day, and taken possession of the world. This was a great relief, because "Three days after sight of this First of Exchange pay to Mr. Ebenezer Scrooge on his order," and so forth, would have become a mere United States security if there were no days to count by.

Scrooge went to bed again, and thought, and thought, and thought it over and over, and could make nothing of it. The more he thought, the more perplexed he was; and, the more he endeavoured not to think, the more he thought. Marley's Ghost bothered him exceedingly. Every time he resolved within himself, after mature inquiry that it was all a dream, his mind flew back again, like a strong spring released, to its first position, andpresented the same problem to be worked all through, "Was it a dream or not?"

Scrooge lay in this state until the chime had gone three-quarters more, when he remembered, on a sudden, that the Ghost hadwarned him of a visitation when the bell tolled one. He resolved to lie awake until the hour was passed; and, considering that he could no more go to sleep than go to heaven, this was, perhaps, the wisest resolution in his power.

The quarter was so long, that he was more than once convinced he must have sunk into a doze unconsciously, and missed the clock. At length it broke upon his listening ear.

"Ding, dong!"

"A quarter past," said Scrooge, counting.

"Ding, dong!"

"Half past," said Scrooge.

"Ding, dong!"

"A quarter to it," said Scrooge. "Ding, dong!"

"The hour itself," said Scrooge triumphantly, "and nothing else!"

He spoke before the hour bell sounded, which it now did with a deep, dull, hollow, melancholy ONE. Light flashed up in the room upon the instant, and the curtains of his bed were drawn. The curtains of his bed were drawn aside, I tell you, by a hand. Not the curtains at his feet, nor the curtains at his back, but those to which his face was addressed. The curtains of his bed were drawn aside; and Scrooge, starting up into a half-recumbent attitude, found himself face to face with the unearthly visitor who drew them: as close to it as I am now to you, and I am standing in the spirit at your elbow.

It was a strange figure—like a child: yet not so like a child as like an old man, viewed through some supernatural medium, which gave him the appearance of having receded from the view, and being diminished to a child's proportions. Its hair, which hung about its neck and down its back, was white as if with age; and yet the face had not a wrinkle in it, and the tenderest bloom was on the skin. The arms were very long and muscular; the hands the same, as if its hold were of uncommon strength. Its legs and feet, most delicately formed, were, like those upper members, bare. It wore a tunic of the purest white, and round its waist was bound a lustrous belt, the sheen of which was beautiful. It held a branch of fresh green holly in its hand; and, in singular contradiction of that wintry emblem, had its dress trimmed with summer flowers. But the strangest thing about it was,

that from the crown of its head there sprung a bright clear jet of light, by which all this was visible; and which was doubtless the occasion of its using, in its duller moments, a great extinguisher for a cap, which it now held under its arm.

Even this, though, when Scrooge looked at it with increasing steadiness, was not its strangest quality. For as its belt sparkled and glittered now in one part and now in another, and what was light one instant, at another time was dark, so the figure itself fluctuated in its distinctness: being now a thing with one arm, now with one leg, now with twenty legs, now a pair of legs without a head, now a head without a body: of which dissolving parts, no outline would be visible in the dense gloom wherein they melted away. And in the very wonder of this, it would be itself again; distinct and clear as ever.

"Are you the Spirit, sir, whose coming was foretold to me?" asked Scrooge.

"I am."

The voice was soft and gentle. Singularly low, as if instead of being so close beside him, it were at a distance.

"Who, and what are you?" Scrooge demanded.

"I am the Ghost of Christmas Past."

"Long Past?" inquired Scrooge: observant of its dwarfish stature.

"No. Your past."

Perhaps, Scrooge could not have told anybody why, if anybody could have asked him; but he had a special desire to see the Spirit in his cap; and begged him to be covered.

"What!" exclaimed the Ghost, Would you so soon put out, with worldly hands, the light I give? Is it not enough that you are one of those whose passions made this cap, and force me through whole trains of years to wear it low upon my brow!"

Scrooge reverently disclaimed all intention to offend or any knowledge of having wilfully bonneted the Spirit at any period of his life. He then made bold to inquire what business brought him there.

"Your welfare," said the Ghost.

Scrooge expressed himself much obliged, but could not help thinking that a night of unbroken rest would have been more conducive to that end. The Spirit must have heard him thinking, for it said immediately:

"Your reclamation, then. Take heed."

It put out its strong hand as it spoke, and clasped him gently by the arm.

"Rise, and walk with me."

It would have been in vain for Scrooge to plead that the weather and the hour were not adapted to pedestrian purposes; that bed was warm, and the thermometer a long way below freezing; that he was clad but lightly in his slippers, dressing-gown, and nightcap; and that he had a cold upon him at that time. The grasp, though gentle as a woman's hand, was not to be resisted. He rose: but finding that the Spirit made towards the window, clasped his robe in supplication.

"I am mortal," Scrooge remonstrated, "and liable to fall."

"Bear but a touch of my hand there," said the Spirit, laying it upon his heart, "and you shall be upheld in more than this."

As the words were spoken, they passed through the wall, and stood upon an open country road, with fields on either hand. The city had entirely vanished. Not a vestige of it was to be seen. The darkness and the mist had vanished with it, for it was a clear, cold, winter day, with snow upon the ground.

"Good Heaven!" said Scrooge, clasping his hands together, as he looked about him. "I was bred in this place. I was a boy here."

The Spirit gazed upon him mildly. Its gentle touch, though it had been light and instantaneous, appeared still present to the old man's sense of feeling. He was conscious of a thousand odours floating in the air, each one connected with a thousand thoughts, and hopes, and joys, and cares long, long, forgotten.

"Your lip is trembling," said the Ghost. "And what is that upon your cheek."

Scrooge muttered, with an unusual catching in his voice, that it was a pimple; and begged the Ghost to lead him where he

would.

"You recollect the way," inquired the Spirit.

"Remember it," cried Scrooge with fervour; "I could walk it blindfold."

"Strange to have forgotten it for so many years," observed the Ghost. "Let us go on."

They walked along the road, Scrooge recognising every gate, and post, and tree; until a little market-town appeared in the distance, with its bridge, its church, and winding river. Some shaggy ponies now were seen trotting towards them with boys upon their backs, who called to other boys in country gigs and carts, driven by farmers. All these boys were in great spirits, and shouted to each other, until the broad fields were so full of merry music, that the crisp air laughed to hear it.

"These are but shadows of the things that have been," said the Ghost. "They have no consciousness of us."

The jocund travellers came on; and as they came, Scrooge knew and named them every one. Why was he rejoiced beyond all bounds to see them? Why did his cold eye glisten, and his heart leap up as they went past? Why was he filled with gladness when he heard them give each other Merry Christmas, as they parted at cross-roads and bye-ways, for their several homes? What was merry Christmas to Scrooge? Out upon merry Christmas. What good had it ever done to him?

"The school is not quite deserted," said the Ghost. "A solitary child, neglected by his friends, is left there still."

Scrooge said he knew it. And he sobbed.

They left the high-road, by a well-remembered lane, and soon approached a mansion of dull red brick, with a little weathercock-surmounted cupola, on the roof, and a bell hanging in it. It was a large house, but one of broken fortunes; for the spacious offices were little used, their walls were damp and mossy, their windows broken, and their gates decayed. Fowls clucked and strutted in the stables; and the coach-houses and sheds were over-run with grass. Nor was it more retentive of its ancient state, within; for entering the dreary hall, and glancing through the open doors of many rooms, they found them poorly furnished, cold, and vast. There was an earthy savour in the air, a chilly bareness in the place, which associated itself somehow with too much getting up by candle-light, and not too much to eat.

They went, the Ghost and Scrooge, across the hall, to a door at the back of the house. It opened before them, and disclosed a long, bare, melancholy room, made barer still by lines of plain deal forms and desks. At one of these a lonely boy was reading near a feeble fire; and Scrooge sat down upon a form, and wept to see his poor forgotten self as he used to be.

Not a latent echo in the house, not a squeak and scuffle from the mice behind the panelling, not a drip from the half-thawed water-spout in the dull yard behind, not a sigh among the leafless boughs of one despondent poplar, not the idle swinging of an empty store-house door, no, not a clicking in the fire, but fell upon the heart of Scrooge with a softening influence, and gave a freer passage to his tears.

The Spirit touched him on the arm, and pointed to his younger self, intent upon his reading. Suddenly a man, in foreign garments: wonderfully real and distinct to look at: stood outside the window, with an axe stuck in his belt, and leading by the bridle an ass laden with wood.

"Why, it's Ali Baba." Scrooge exclaimed in ecstasy. "It's dear old honest Ali Baba. Yes, yes, I know. One Christmas time, when yonder solitary child was left here all alone, he did come, for the first time, just like that. Poor boy. And Valentine," said Scrooge, "and his wild brother, Orson; there they go. And what's his name, who was put down in his drawers, asleep, at the Gate of Damascus; don't you see him. And the Sultan's Groom turned upside down by the Genii; there he is upon his head Serve him right. I'm glad of it. What business had he to be married to the Princess?"

To hear Scrooge expending all the earnestness of his nature on such subjects, in a most extraordinary voice between laughing and crying; and to see his heightened and excited face; would have been a surprise to his business friends in the city, indeed.

"There's the Parrot," cried Scrooge. "Green body and yellow tail, with a thing like a lettuce growing out of the top of his head; there he is. Poor Robin Crusoe, he called him, when he came home again after sailing round the island. 'Poor Robin Crusoe, where have you been, Robin Crusoe.' The man thought he was dreaming, but he wasn't. It was the Parrot, you know There goes Friday, running for his life to the little creek. Halloa. Hoop. Hallo."

Then, with a rapidity of transition very foreign to his usual character, he said, in pity for his former self, 'Poor boy,' and cried again.

"I wish," Scrooge muttered, putting his hand in his pocket, and looking about him, after drying his eyes with his cuff: "but it's

too late now."

"What is the matter?" asked the Spirit.

"Nothing," said Scrooge. "Nothing. There was a boy singing a Christmas Carol at my door last night. I should like to have given him something: that's all."

The Ghost smiled thoughtfully, and waved its hand: saying as it did so, "Let us see another Christmas."

Scrooge's former self grew larger at the words, and the room became a little darker and more dirty. The panels shrunk, the windows cracked; fragments of plaster fell out of the ceiling, and the naked laths were shown instead; but how all this was brought about, Scrooge knew no more than you do. He only knew that it was quite correct; that everything had happened so; that there he was, alone again, when all the other boys had gone home for the jolly holidays.

He was not reading now, but walking up and down despairingly.

Scrooge looked at the Ghost, and with a mournful shaking of his head, glanced anxiously towards the door.

It opened; and a little girl, much younger than the boy, came darting in, and putting her arms about his neck, and often kissing him, addressed him as her "Dear, dear brother."

"I have come to bring you home, dear brother," said the child, clapping her tiny hands, and bending down to laugh. "To bring you home, home, home."

"Home, little Fan?" returned the boy.

"Yes," said the child, brimful of glee. "Home, for good and all. Home, for ever and ever. Father is so much kinder than he used to be, that home's like Heaven. He spoke so gently to me one dear night when I was going to bed, that I was not afraid to ask him once more if you might come home; and he said Yes, you should; and sent me in a coach to bring you. And you're to be a man," said the child, opening her eyes, "and are never to come back here; but first, we're to be together all the Christmas long, and have the merriest time in all the world."

"You are quite a woman, little Fan," exclaimed the boy.

She clapped her hands and laughed, and tried to touch his head; but being too little, laughed again, and stood on tiptoe to embrace him. Then she began to drag him, in her childish eagerness, towards the door; and he, nothing loth to go, accompanied her.

A terrible voice in the hall cried. "Bring down Master Scrooge's box, there," and in the hall appeared the schoolmaster himself, who glared on Master Scrooge with a ferocious condescension, and threw him into a dreadful state of mind by shaking hands with him. He then conveyed him and his sister into the veriest old well of a shivering best-parlour that ever was seen, where the maps upon the wall, and the celestial and terrestrial globes in the windows, were waxy with cold. Here he produced a decanter of curiously light wine, and a block of curiously heavy cake, and administered instalments of those dainties to the young people: at the same time, sending out a meagre servant to offer a glass of something to the postboy, who answered that he thanked the gentleman, but if it was the same tap as he had tasted before, he had rather not. Master Scrooge's trunk being by this time tied on to the top of the chaise, the children bade the schoolmaster good-bye right willingly; and getting into it, drove gaily down the garden-sweep: the quick wheels dashing the hoar-frost and snow from off the dark leaves of the evergreens like spray.

"Always a delicate creature, whom a breath might have withered," said the Ghost. "But she had a large heart."

"So she had," cried Scrooge. "You're right. I will not gainsay it, Spirit. God forbid."

"She died a woman," said the Ghost, "and had, as I think, children."

"One child," Scrooge returned.

"True," said the Ghost. "Your nephew."

Scrooge seemed uneasy in his mind; and answered briefly, "Yes."

Although they had but that moment left the school behind them, they were now in the busy thoroughfares of a city, where shadowy passengers passed and repassed; where shadowy carts and coaches battle for the way, and all the strife and tumult of a real city were. It was made plain enough, by the dressing of the shops, that here too it was Christmas time again; but it was

evening, and the streets were lighted up.

The Ghost stopped at a certain warehouse door, and asked Scrooge if he knew it.

"Know it," said Scrooge. "I was apprenticed here."

They went in. At sight of an old gentleman in a Welsh wig, sitting behind such a high desk, that if he had been two inches taller he must have knocked his head against the ceiling, Scrooge cried in great excitement:

"Why, it's old Fezziwig. Bless his heart; it's Fezziwig alive again."

Old Fezziwig laid down his pen, and looked up at the clock, which pointed to the hour of seven. He rubbed his hands; adjusted his capacious waistcoat; laughed all over himself, from his shows to his organ of benevolence; and called out in a comfortable, oily, rich, fat, jovial voice:

"Yo ho, there. Ebenezer. Dick."

Scrooge's former self, now grown a young man, came briskly in, accompanied by his fellow-prentice.

"Dick Wilkins, to be sure," said Scrooge to the Ghost. "Bless me, yes. There he is. He was very much attached to me, was Dick. Poor Dick. Dear, dear."

"Yo ho, my boys," said Fezziwig. "No more work to-night. Christmas Eve, Dick. Christmas, Ebenezer. Let's have the shutters up," cried old Fezziwig, with a sharp clap of his hands, "before a man can say Jack Robinson."

You wouldn't believe how those two fellows went at it. They charged into the street with the shutters –one, two, three– had them up in their places –four, five, six– barred them and pinned then –seven, eight, nine– and came back before you could have got to twelve, panting like race-horses.

"Hilli-ho!" cried old Fezziwig, skipping down from the high desk, with wonderful agility. "Clear away, my lads, and let's have lots of room here. Hilli-ho, Dick. Chirrup, Ebenezer."

Clear away. There was nothing they wouldn't have cleared away, or couldn't have cleared away, with old Fezziwig looking on. It was done in a minute. Every movable was packed off, as if it were dismissed from public life for evermore; the floor was swept and watered, the lamps were trimmed, fuel was heaped upon the fire; and the warehouse was as snug, and warm, and dry, and bright a ball-room, as you would desire to see upon a winter's night.

In came a fiddler with a music-book, and went up to the lofty desk, and made an orchestra of it, and tuned like fifty stomach-aches. In came Mrs Fezziwig, one vast substantial smile. In came the three Miss Fezziwigs, beaming and lovable. In came the six young followers whose hearts they broke. In came all the young men and women employed in the business. In came the housemaid, with her cousin, the baker. In came the cook, with her brother's particular friend, the milkman. In came the boy from over the way, who was suspected of not having board enough from his master; trying to hide himself behind the girl from next door but one, who was proved to have had her ears pulled by her mistress. In they all came, one after another; some shyly, some boldly, some gracefully, some awkwardly, some pushing, some pulling; in they all came, anyhow and everyhow. Away they all went, twenty couples at once; hands half round and back again the other way; down the middle and up again; round and round in various stages of affectionate grouping; old top couple always turning up in the wrong place; new top couple starting off again, as soon as they got there; all top couples at last, and not a bottom one to help them. When this result was brought about, old Fezziwig, clapping his hands to stop the dance, cried out, "Well done," and the fiddler plunged his hot face into a pot of porter, especially provided for that purpose. But scorning rest, upon his reappearance, he instantly began again, though there were no dancers yet, as if the other fiddler had been carried home, exhausted, on a shutter, and he were a bran-new man resolved to beat him out of sight, or perish.

There were more dances, and there were forfeits, and more dances, and there was cake, and there was negus, and there was a great piece of Cold Roast, and there was a great piece of Cold Boiled, and there were mince-pies, and plenty of beer. But the great effect of the evening came after the Roast and Boiled, when the fiddler (an artful dog, mind. The sort of man who knew his business better than you or I could have told it him.) struck up 'Sir Roger de Coverley'. Then old Fezziwig stood out to dance with Mrs Fezziwig. Top couple, too; with a good stiff piece of work cut out for them; three or four and twenty pair of partners; people who were not to be trifled with; people who would dance, and had no notion of walking.

But if they had been twice as many –ah, four times– old Fezziwig would have been a match for them, and so would Mrs Fezziwig. As to her, she was worthy to be his partner in every sense of the term. If that's not high praise, tell me higher, and I'll use it. A positive light appeared to issue from Fezziwig's calves. They shone in every part of the dance like moons. You

couldn't have predicted, at any given time, what would have become of them next. And when old Fezziwig and Mrs Fezziwig had gone all through the dance; advance and retire, both hands to your partner, bow and curtsey, corkscrew, thread-the-needle, and back again to your place; Fezziwig cut –cut so deftly, that he appeared to wink with his legs, and came upon his feet again without a stagger.

When the clock struck eleven, this domestic ball broke up. Mr and Mrs Fezziwig took their stations, one on either side of the door, and shaking hands with every person individually as he or she went out, wished him or her a Merry Christmas. When everybody had retired but the two prentices, they did the same to them; and thus the cheerful voices died away, and the lads were left to their beds; which were under a counter in the back-shop.

During the whole of this time, Scrooge had acted like a man out of his wits. His heart and soul were in the scene, and with his former self. He corroborated everything, remembered everything, enjoyed everything, and underwent the strangest agitation. It was not until now, when the bright faces of his former self and Dick were turned from them, that he remembered the Ghost, and became conscious that it was looking full upon him, while the light upon its head burnt very clear.

"A small matter," said the Ghost, "to make these silly folks so full of gratitude."

"Small," echoed Scrooge.

The Spirit signed to him to listen to the two

apprentices, who were pouring out their hearts in praise of Fezziwig: and when he had done so, said,

"Why, is it not? He has spent but a few pounds of your mortal money: three or four perhaps. Is that so much that he deserves this praise?"

"It isn't that," said Scrooge, heated by the remark, and speaking unconsciously like his former, not his latter, self. "It isn't that, Spirit. He has the power to render us happy or unhappy; to make our service light or burdensome; a pleasure or a toil. Say that his power lies in words and looks; in things so slight and insignificant that it is impossible to add and count them up: what then. The happiness he gives, is quite as great as if it cost a fortune."

He felt the Spirit's glance, and stopped.

"What is the matter?" asked the Ghost.

"Nothing in particular," said Scrooge.

"Something, I think," the Ghost insisted.

"No," said Scrooge, "No. I should like to be able to say a word or two to my clerk just now. That's all."

His former self turned down the lamps as he gave utterance to the wish; and Scrooge and the Ghost again stood side by side in the open air.

"My time grows short," observed the Spirit. "Quick."

This was not addressed to Scrooge, or to any one whom he could see, but it produced an immediate effect. For again Scrooge saw himself. He was older now; a man in the prime of life. His face had not the harsh and rigid lines of later years; but it had begun to wear the signs of care and avarice. There was an eager, greedy, restless motion in the eye, which showed the passion that had taken root, and where the shadow of the growing tree would fall.

He was not alone, but sat by the side of a fair young girl in a mourning-dress: in whose eyes there were tears, which sparkled in the light that shone out of the Ghost of Christmas Past.

"It matters little," she said, softly. "To you, very little. Another idol has displaced me; and if it can cheer and comfort you in time to come, as I would have tried to do, I have no just cause to grieve."

"What Idol has displaced you?" he rejoined.

"A golden one."

"This is the even-handed dealing of the world," he said. "There is nothing on which it is so hard as poverty; and there is nothing it professes to condemn with such severity as the pursuit of wealth."

"You fear the world too much," she answered, gently. "All your other hopes have merged into the hope of being beyond the

chance of its sordid reproach. I have seen your nobler aspirations fall off one by one, until the master-passion, Gain, engrosses you. Have I not."

"What then?" he retorted. "Even if I have grown so much wiser, what then? I am not changed towards you."

She shook her head.

"Am I?"

"Our contract is an old one. It was made when we were both poor and content to be so, until, in good season, we could improve our worldly fortune by our patient industry. You are changed. When it was made, you were another man."

"I was a boy," he said impatiently.

"Your own feeling tells you that you were not what you are," she returned. "I am. That which promised happiness when we were one in heart, is fraught with misery now that we are two. How often and how keenly I have thought of this, I will not say. It is enough that I have thought of it, and can release you."

"Have I ever sought release?"

"In words. No. Never."

"In what, then?"

"In a changed nature; in an altered spirit; in another atmosphere of life; another Hope as its great end. In everything that made my love of any worth or value in your sight. If this had never been between us," said the girl, looking mildly, but with steadiness, upon him; "tell me, would you seek me out and try to win me now? Ah, no."

He seemed to yield to the justice of this supposition, in spite of himself. But he said with a struggle, "You think not?"

"I would gladly think otherwise if I could," she answered, "Heaven knows. When I have learned a Truth like this, I know how strong and irresistible it must be. But if you were free today, tomorrow, yesterday, can even I believe that you would choose a dowerless girl —you who, in your very confidence with her, weigh everything by Gain: or, choosing her, if for a moment you were false enough to your one guiding principle to do so, do I not know that your repentance and regret would surely follow? I do; and I release you. With a full heart, for the love of him you once were."

He was about to speak; but with her head turned from him, she resumed.

"You may –the memory of what is past half makes me hope you will– have pain in this. A very, very brief time, and you will dismiss the recollection of it, gladly, as an unprofitable dream, from which it happened well that you awoke. May you be happy in the life you have chosen."

She left him, and they parted.

"Spirit," said Scrooge, "show me no more. Conduct me home. Why do you delight to torture me?"

"One shadow more," exclaimed the Ghost.

"No more," cried Scrooge. "No more, I don't wish to see it. Show me no more."

But the relentless Ghost pinioned him in both his arms, and forced him to observe what happened next.

They were in another scene and place; a room, not very large or handsome, but full of comfort. Near to the winter fire sat a beautiful young girl, so like that last that Scrooge believed it was the same, until he saw her, now a comely matron, sitting opposite her daughter. The noise in this room was perfectly tumultuous, for there were more children there, than Scrooge in his agitated state of mind could count; and, unlike the celebrated herd in the poem, they were not forty children conducting themselves like one, but every child was conducting itself like forty. The consequences were uproarious beyond belief; but no one seemed to care; on the contrary, the mother and daughter laughed heartily, and enjoyed it very much; and the latter, soon beginning to mingle in the sports, got pillaged by the young brigands most ruthlessly. What would I not have given to one of them. Though I never could have been so rude, no, no. I wouldn't for the wealth of all the world have crushed that braided hair, and torn it down; and for the precious little shoe, I wouldn't have plucked it off, God bless my soul. to save my life. As to measuring her waist in sport, as they did, bold young brood, I couldn't have done it; I should have expected my arm to have grown round it for a punishment, and never come straight again. And yet I should have dearly liked, I own, to have touched her lips; to have questioned her, that she might have opened them; to have looked upon the lashes of her downcast eyes, and never

raised a blush; to have let loose waves of hair, an inch of which would be a keepsake beyond price: in short, I should have liked, I do confess, to have had the lightest licence of a child, and yet to have been man enough to know its value.

But now a knocking at the door was heard, and such a rush immediately ensued that she with laughing face and plundered dress was borne towards it the centre of a flushed and boisterous group, just in time to greet the father, who came home attended by a man laden with Christmas toys and presents. Then the shouting and the struggling, and the onslaught that was made on the defenceless porter. The scaling him with chairs for ladders to dive into his pockets, despoil him of brown-paper parcels, hold on tight by his cravat, hug him round his neck, pommel his back, and kick his legs in irrepressible affection. The shouts of wonder and delight with which the development of every package was received. The terrible announcement that the baby had been taken in the act of putting a doll's frying-pan into his mouth, and was more than suspected of having swallowed a fictitious turkey, glued on a wooden platter. The immense relief of finding this a false alarm. The joy, and gratitude, and ecstasy. They are all indescribable alike. It is enough that by degrees the children and their emotions got out of the parlour, and by one stair at a time, up to the top of the house; where they went to bed, and so subsided.

And now Scrooge looked on more attentively than ever, when the master of the house, having his daughter leaning fondly on him, sat down with her and her mother at his own fireside; and when he thought that such another creature, quite as graceful and as full of promise, might have called him father, and been a spring-time in the haggard winter of his life, his sight grew very dim indeed.

"Belle," said the husband, turning to his wife with a smile, "I saw an old friend of yours this afternoon."

"Who was it?"

"Guess."

"How can I? Tut, don't I know?" she added in the same breath, laughing as he laughed. "Mr. Scrooge."

"Mr. Scrooge it was. I passed his office window; and as it was not shut up, and he had a candle inside, I could scarcely help seeing him. His partner lies upon the point of death, I hear; and there he sat alone. Quite alone in the world, I do believe."

"Spirit," said Scrooge in a broken voice, "remove me from this place."

"I told you these were shadows of the things that have been," said the Ghost. "That they are what they are, do not blame me."

"Remove me," Scrooge exclaimed, "I cannot bear it."

He turned upon the Ghost, and seeing that it looked upon him with a face, in which in some strange way there were fragments of all the faces it had shown him, wrestled with it.

"Leave me. Take me back. Haunt me no longer."

In the struggle, if that can be called a struggle in which the Ghost with no visible resistance on its own part was undisturbed by any effort of its adversary, Scrooge observed that its light was burning high and bright; and dimly connecting that with its influence over him, he seized the extinguisher-cap, and by a sudden action pressed it down upon its head.

The Spirit dropped beneath it, so that the extinguisher covered its whole form; but though Scrooge pressed it down with all his force, he could not hide the light, which streamed from under it, in an unbroken flood upon the ground.

He was conscious of being exhausted, and overcome by an irresistible drowsiness; and, further, of being in his own bedroom. He gave the cap a parting squeeze, in which his hand relaxed; and had barely time to reel to bed, before he sank into a heavy sleep.

STAVE 3

THE SECOND OF THE SPIRITS

Awaking in the middle of a prodigiously tough snore, and sitting up in bed to get his thoughts together, Scrooge had no occasion to be told that the bell was again upon the stroke of One. He felt that he was restored to consciousness in the right nick of time, for the especial purpose of holding a conference with the second messenger despatched to him through Jacob Marley's intervention. But, finding that he turned uncomfortably cold when he began to wonder which of his curtains this new spectre would draw back, he put them every one aside with his own hands, and lying down again, established a sharp look-out all round the bed. For, he wished to challenge the Spirit on the moment of its appearance, and did not wish to be taken by surprise, and made nervous.

Gentlemen of the free-and-easy sort, who plume themselves on being acquainted with a move or two, and being usually equal to the time-of-day, express the wide range of their capacity for adventure by observing that they are good for anything from pitch-and-toss to manslaughter; between which opposite extremes, no doubt, there lies a tolerably wide and comprehensive range of subjects. Without venturing for Scrooge quite as hardily as this, I don't mind calling on you to believe that he was ready for a good broad field of strange appearances, and that nothing between a baby and rhinoceros would have astonished him very much.

Now, being prepared for almost anything, he was not by any means prepared for nothing; and, consequently, when the Bell struck One, and no shape appeared, he was taken with a violent fit of trembling. Five minutes, ten minutes, a quarter of an hour went by, yet nothing came. All this time, he lay upon his bed, the very core and centre of a blaze of ruddy light, which streamed upon it when the clock proclaimed the hour; and which, being only light, was more alarming than a dozen ghosts, as he was powerless to make out what it meant, or would be at; and was sometimes apprehensive that he might be at that very moment an interesting case of spontaneous combustion, without having the consolation of knowing it. At last, however, he began to think—as you or I would have thought at first; for it is always the person not in the predicament who knows what ought to have been done in it, and would unquestionably have done it too –at last, I say, he began to think that the source and secret of this ghostly light might be in the adjoining room, from whence, on further tracing it, it seemed to shine. This idea taking full possession of his mind, he got up softly and shuffled in his slippers to the door.

The moment Scrooge's hand was on the lock, a strange voice called him by his name, and bade him enter. He obeyed.

It was his own room. There was no doubt about that. But it had undergone a surprising transformation. The walls and ceiling were so hung with living green, that it looked a perfect grove; from every part of which, bright gleaming berries glistened. The crisp leaves of holly, mistletoe, and ivy reflected back the light, as if so many little mirrors had been scattered there; and such a mighty blaze went roaring up the chimney, as that dull petrification of a hearth had never known in Scrooge's time, or Marley's, or for

many and many a winter season gone. Heaped up on the floor, to form a kind of throne, were turkeys, geese, game, poultry, brawn, great joints of meat, sucking-pigs, long wreaths of sausages, mince-pies, plum-puddings, barrels of oysters, red-hot chestnuts, cherry-cheeked apples, juicy oranges, luscious pears, immense twelfth-cakes, and seething bowls of punch, that made the chamber dim with their delicious steam. In easy state upon this couch, there sat a jolly Giant, glorious to see, who bore a glowing torch, in shape not unlike Plenty's horn, and held it up, high up, to shed its light on Scrooge, as he came peeping round the door.

"Come in," exclaimed the Ghost. "Come in, and know me better, man."

Scrooge entered timidly, and hung his head before this Spirit. He was not the dogged Scrooge he had been; and though the Spirit's eyes were clear and kind, he did not like to meet them.

"I am the Ghost of Christmas Present," said the Spirit. "Look upon me."

Scrooge reverently did so. It was clothed in one simple green robe, or mantle, bordered with white fur. This garment hung so loosely on the figure, that its capacious breast was bare, as if disdaining to be warded or concealed by any artifice. Its feet, observable beneath the ample folds of the garment, were also bare; and on its head it wore no other covering than a holly wreath, set here and there with shining icicles. Its dark brown curls were long and free; free as its genial face, its sparkling eye, its open hand, its cheery voice, its unconstrained demeanour, and its joyful air. Girded round its middle was an antique scabbard; but no sword was in it, and the ancient sheath was eaten up with rust.

"You have never seen the like of me before," exclaimed the Spirit.

"Never," Scrooge made answer to it.

"Have never walked forth with the younger members of my family; meaning (for I am very young) my elder brothers born in these later years," pursued the Phantom.

"I don't think I have," said Scrooge. "I am afraid I have not. Have you had many brothers, Spirit?"

"More than eighteen hundred," said the Ghost.

"A tremendous family to provide for," muttered Scrooge.

The Ghost of Christmas Present rose.

"Spirit," said Scrooge submissively, "conduct me where you will. I went forth last night on compulsion, and I learnt a lesson which is working now. Tonight, if you have aught to teach me, let me profit by it."

"Touch my robe."

Scrooge did as he was told, and held it fast.

Holly, mistletoe, red berries, ivy, turkeys, geese, game, poultry, brawn, meat, pigs, sausages, oysters, pies, puddings, fruit, and punch, all vanished instantly. So did the room, the fire, the ruddy glow, the hour of night, and they stood in the city streets on Christmas morning, where (for the weather was severe) the people made a rough, but brisk and not unpleasant kind of music, in scraping the snow from the pavement in front of their dwellings, and from the tops of their houses, whence it was mad delight to the boys to see it come plumping down into the road below, and splitting into artificial little snow-storms.

The house fronts looked black enough, and the windows blacker, contrasting with the smooth white sheet of snow upon the roofs, and with the dirtier snow upon the ground; which last deposit had been ploughed up in deep furrows by the heavy wheels of carts and waggons; furrows that crossed and recrossed each other hundreds of times where the great streets branched off; and made intricate channels, hard to trace in the thick yellow mud and icy water. The sky was gloomy, and the shortest streets were choked up with a dingy mist, half thawed, half frozen, whose heavier particles descended in shower of sooty atoms, as if all the chimneys in Great Britain had, by one consent, caught fire, and were blazing away to their dear hearts' content. There was nothing very cheerful in the climate or the town, and yet was there an air of cheerfulness abroad that the clearest summer air and brightest summer sun might have endeavoured to diffuse in vain.

For, the people who were shovelling away on the housetops were jovial and full of glee; calling out to one another from the parapets, and now and then exchanging a facetious snowball –better-natured missile far than many a wordy jest– laughing heartily if it went right and not less heartily if it went wrong. The poulterers' shops were still half open, and the fruiterers' were radiant in their glory. There were great, round, round, pot-bellied baskets of chestnuts, shaped like the waistcoats of jolly old gentlemen, lolling at the doors, and tumbling out into the street in their apoplectic opulence. There were ruddy, brown-faced, broad-girthed Spanish Friars, and winking from their shelves in wanton slyness at the girls as they went by, and glanced demurely at the hung-up mistletoe. There were pears and apples, clustered high in blooming pyramids; there were bunches of grapes, made, in the shopkeepers' benevolence to dangle from conspicuous hooks, that people's mouths might water gratis as they passed; there were piles of filberts, mossy and brown, recalling, in their fragrance, ancient walks among the woods, and pleasant shufflings ankle deep through withered leaves; there were Norfolk Biffins, squab and swarthy, setting off the yellow of the oranges and lemons, and, in the great compactness of their juicy persons, urgently entreating and beseeching to be carried home in paper bags and eaten after dinner. The very gold and silver fish, set forth among these choice fruits in a bowl, though members of a dull and stagnant-blooded race, appeared to know that there was something going on; and, to a fish, went gasping round and round their little world in slow and passionless excitement.

The Grocers'! Oh the Grocers'! Nearly closed, with perhaps two shutters down, or one; but through those gaps such glimpses. It was not alone that the scales descending on the counter made a merry sound, or that the twine and roller parted company so briskly, or that the canisters were rattled up and down like juggling tricks, or even that the blended scents of tea and coffee were so grateful to the nose, or even that the raisins were so plentiful and rare, the almonds so extremely white, the sticks of cinnamon so long and straight, the other spices so delicious, the candied fruits so caked and spotted with molten sugar as to make the coldest lookers-on feel faint and subsequently bilious. Nor was it that the figs were moist and pulpy, or that the French plums blushed in modest tartness from their highly-decorated boxes, or that everything was good to eat and in its Christmas dress; but the customers were all so hurried and so eager in the hopeful promise of the day, that they tumbled up against each other at the door, crashing their wicker baskets wildly, and left their purchases upon the counter, and came running back to fetch them, and committed hundreds of the like mistakes, in the best humour possible; while the Grocer and his people were so frank and fresh that the polished hearts with which they fastened their aprons behind might have been their own, worn

outside for general inspection, and for Christmas daws to peck at if they chose.

But soon the steeples called good people all, to church and chapel, and away they came, flocking through the streets in their best clothes, and with their gayest faces. And at the same time there emerged from scores of bye-streets, lanes, and nameless turnings, innumerable people, carrying their dinners to the baker' shops. The sight of these poor revellers appeared to interest the Spirit very much, for he stood with Scrooge beside him in a baker's doorway, and taking off the covers as their bearers passed, sprinkled incense on their dinners from his torch. And it was a very uncommon kind of torch, for once or twice when there were angry words between some dinner-carriers who had jostled each other, he shed a few drops of water on them from it, and their good humour was restored directly. For they said, it was a shame to quarrel upon Christmas Day. And so it was. God love it, so it was.

In time the bells ceased, and the bakers were shut up; and yet there was a genial shadowing forth of all these dinners and the progress of their cooking, in the thawed blotch of wet above each baker's oven; where the pavement smoked as if its stones were cooking too.

"Is there a peculiar flavour in what you sprinkle from your torch?" asked Scrooge.

"There is. My own."

"Would it apply to any kind of dinner on this day?" asked Scrooge.

"To any kindly given. To a poor one most."

"Why to a poor one most?" asked Scrooge.

"Because it needs it most."

"Spirit," said Scrooge, after a moment's thought, "I wonder you, of all the beings in the many worlds about us, should desire to cramp these people's opportunities of innocent enjoyment."

"I!" cried the Spirit.

"You would deprive them of their means of dining every seventh day, often the only day on which they can be said to dine at all," said Scrooge. "Wouldn't you?"

"I," cried the Spirit.

"You seek to close these places on the Seventh Day," said Scrooge. "And it comes to the same thing."

"I seek," exclaimed the Spirit.

"Forgive me if I am wrong. It has been done in your name, or at least in that of your family," said Scrooge.

"There are some upon this earth of yours," returned the Spirit, "who lay claim to know us, and who do their deeds of passion, pride, ill-will, hatred, envy, bigotry, and selfishness in our name, who are as strange to us and all our kith and kin, as if they had never lived. Remember that, and charge their doings on themselves, not us."

Scrooge promised that he would; and they went on, invisible, as they had been before, into the suburbs of the town. It was a remarkable quality of the Ghost (which Scrooge had observed at the baker's), that notwithstanding his gigantic size, he could accommodate himself to any place with ease; and that he stood beneath a low roof quite as gracefully and like a supernatural creature, as it was possible he could have done in any lofty hall.

And perhaps it was the pleasure the good Spirit had in showing off this power of his, or else it was his own kind, generous, hearty nature, and his sympathy with all poor men, that led him straight to Scrooge's clerk's; for there he went, and took Scrooge with him, holding to his robe; and on the threshold of the door the Spirit smiled, and stopped to bless Bob Cratchit's dwelling with the sprinkling of his torch. Think of that. Bob had but fifteen bob a-week himself; he pocketed on Saturdays but fifteen copies of his Christian name; and yet the Ghost of Christmas Present blessed his four-roomed house.

Then up rose Mrs. Cratchit, Cratchit's wife, dressed out but poorly in a twice-turned gown, but brave in ribbons, which are cheap and make a goodly show for sixpence; and she laid the cloth, assisted by Belinda Cratchit, second of her daughters, also brave in ribbons; while Master Peter Cratchit plunged a fork into the saucepan of potatoes, and getting the corners of his monstrous shirt collar (Bob's private property, conferred upon his son and heir in honour of the day) into his mouth, rejoiced to find himself so gallantly attired, and yearned to show his linen in the fashionable Parks. And now two smaller Cratchits, boy and girl, came tearing in, screaming that outside the baker's they had smelt the goose, and known it for their own; and basking

in luxurious thoughts of sage and onion, these young Cratchits danced about the table, and exalted Master Peter Cratchit to the skies, while he (not proud, although his collars nearly choked him) blew the fire, until the slow potatoes bubbling up, knocked loudly at the saucepan-lid to be let out and peeled.

"What has ever got your precious father then?" said Mrs Cratchit. "And your brother, Tiny Tim? And Martha warn't as late last Christmas Day by half-an-hour."

"Here's Martha, mother," said a girl, appearing as she spoke.

"Here's Martha, mother," cried the two young Cratchits. "Hurrah. There's such a goose, Martha."

"Why, bless your heart alive, my dear, how late you are," said Mrs Cratchit, kissing her a dozen times, and taking off her shawl and bonnet for her with officious zeal.

"We'd a deal of work to finish up last night," replied the girl, "and had to clear away this morning, mother."

"Well. Never mind so long as you are come," said Mrs Cratchit. "Sit ye down before the fire, my dear, and have a warm, Lord bless ye."

"No, no. There's father coming," cried the two young Cratchits, who were everywhere at once. "Hide, Martha, hide."

So Martha hid herself, and in came little Bob, the father, with at least three feet of comforter exclusive of the fringe, hanging down before him; and his threadbare clothes darned up and brushed, to look seasonable; and Tiny Tim upon his shoulder. Alas for Tiny Tim, he bore a little crutch, and had his limbs supported by an iron frame.

"Why, where's our Martha?" cried Bob Cratchit, looking round.

"Not coming," said Mrs Cratchit.

"Not coming?" said Bob, with a sudden declension in his high spirits; for he had been Tim's blood horse all the way from church, and had come home rampant. "Not coming upon Christmas Day."

Martha didn't like to see him disappointed, if it were only in joke; so she came out prematurely from behind the closet door, and ran into his arms, while the two young Cratchits hustled Tiny Tim, and bore him off into the wash-house, that he might hear the pudding singing in the copper.

"And how did little Tim behave?" asked Mrs Cratchit, when she had rallied Bob on his credulity, and Bob had hugged his daughter to his heart's content.

"As good as gold," said Bob, "and better. Somehow he gets thoughtful, sitting by himself so much, and thinks the strangest things you ever heard. He told me, coming home, that he hoped the people saw him in the church, because he was a cripple, and it might be pleasant to them to remember upon Christmas Day, who made lame beggars walk, and blind men see."

Bob's voice was tremulous when he told them this, and trembled more when he said that Tiny Tim was growing strong and hearty.

His active little crutch was heard upon the floor, and back came Tiny Tim before another word was spoken, escorted by his brother and sister to his stool before the fire; and while Bob, turning up his cuffs –as if, poor fellow, they were capable of being made more shabby– compounded some hot mixture in a jug with gin and lemons, and stirred it round and round and put it on the hob to simmer; Master Peter, and the two ubiquitous young Cratchits went to fetch the goose, with which they soon returned in high procession.

Such a bustle ensued that you might have thought a goose the rarest of all birds; a feathered phenomenon, to which a black swan was a matter of course –and in truth it was something very like it in that house. Mrs Cratchit made the gravy (ready beforehand in a little saucepan) hissing hot; Master Peter mashed the potatoes with incredible vigour; Miss Belinda sweetened up the apple-sauce; Martha dusted the hot plates; Bob took Tiny Tim beside him in a tiny corner at the table; the two young Cratchits set chairs for everybody, not forgetting themselves, and mounting guard upon their posts, crammed spoons into their mouths, lest they should shriek for goose before their turn came to be helped. At last the dishes were set on, and grace was said. It was succeeded by a breathless pause, as Mrs Cratchit, looking slowly all along the carving-knife, prepared to plunge it in the breast; but when she did, and when the long expected gush of stuffing issued forth, one murmur of delight arose all round the board, and even Tiny Tim, excited by the two young Cratchits, beat on the table with the handle of his knife, and feebly cried Hurrah.

There never was such a goose. Bob said he didn't believe there ever was such a goose cooked. Its tenderness and flavour, size and cheapness, were the themes of universal admiration. Eked out by apple-sauce and mashed potatoes, it was a sufficient dinner for the whole family; indeed, as Mrs Cratchit said with great delight (surveying one small atom of a bone upon the dish), they hadn't ate it all at last. Yet every one had had enough, and the youngest Cratchits in particular, were steeped in sage and onion to the eyebrows. But now, the plates being changed by Miss Belinda, Mrs Cratchit left the room alone –too nervous to bear witnesses– to take the pudding up and bring it in.

Suppose it should not be done enough. Suppose it should break in turning out. Suppose somebody should have got over the wall of the back-yard, and stolen it, while they were merry with the goose –a supposition at which the two young Cratchits became livid. All sorts of horrors were supposed.

Hallo. A great deal of steam. The pudding was out of the copper. A smell like a washing-day. That was the cloth. A smell like an eating-house and a pastrycook's next door to each other, with a laundress's next door to that. That was the pudding. In half a minute Mrs Cratchit entered –flushed, but smiling proudly– with the pudding, like a speckled cannon-ball, so hard and firm, blazing in half of half-a-quartern of ignited brandy, and bedight with Christmas holly stuck into the top.

Oh, a wonderful pudding. Bob Cratchit said, and calmly too, that he regarded it as the greatest success achieved by Mrs Cratchit since their marriage. Mrs Cratchit said that now the weight was off her mind, she would confess she had had her doubts about the quantity of flour. Everybody had something to say about it, but nobody said or thought it was at all a small pudding for a large family. It would have been flat heresy to do so. Any Cratchit would have blushed to hint at such a thing.

At last the dinner was all done, the cloth was cleared, the hearth swept, and the fire made up. The compound in the jug being tasted, and considered perfect, apples and oranges were put upon the table, and a shovel-full of chestnuts on the fire. Then all the Cratchit family drew round the hearth, in what Bob Cratchit called a circle, meaning half a one; and at Bob Cratchit's elbow stood the family display of glass. Two tumblers, and a custard-cup without a handle. These held the hot stuff from the jug, however, as well as golden goblets would have done; and Bob served it out with beaming looks, while the chestnuts on the fire sputtered and cracked noisily. Then Bob proposed:

"A Merry Christmas to us all, my dears. God bless us."

Which all the family re-echoed.

"God bless us every one," said Tiny Tim, the last of all.

He sat very close to his father's side upon his little stool. Bob held his withered little hand in his, as if he loved the child, and wished to keep him by his side, and dreaded that he might be taken from him.

"Spirit," said Scrooge, with an interest he had never felt before, "tell me if Tiny Tim will live."

"I see a vacant seat," replied the Ghost, "in the poor chimney-corner, and a crutch without an owner, carefully preserved. If these shadows remain unaltered by the Future, the child will die."

"No, no," said Scrooge. "Oh, no, kind Spirit. say he will be spared."

"If these shadows remain unaltered by the Future, none other of my race," returned the Ghost, "will find him here. What then If he be like to die, he had better do it, and decrease the surplus population."

Scrooge hung his head to hear his own words quoted by the Spirit, and was overcome with penitence and grief.

"Man," said the Ghost, "if man you be in heart, not adamant, forbear that wicked cant until you have discovered What the surplus is, and Where it is. Will you decide what men shall live, what men shall die? It may be, that in the sight of Heaven, you are more worthless and less fit to live than millions like this poor man's child. Oh God. to hear the Insect on the leaf pronouncing on the too much life among his hungry brothers in the dust."

Scrooge bent before the Ghost's rebuke, and trembling cast his eyes upon the ground. But he raised them speedily, on hearing his own name.

"Mr Scrooge," said Bob; "I'll give you Mr Scrooge, the Founder of the Feast."

"The Founder of the Feast indeed," cried Mrs Cratchit, reddening. "I wish I had him here. I'd give him a piece of my mind to feast upon, and I hope he'd have a good appetite for it."

"My dear," said Bob, "the children. Christmas Day."

"It should be Christmas Day, I am sure," said she, "on which one drinks the health of such an odious, stingy, hard, unfeeling man as Mr Scrooge. You know he is, Robert. Nobody knows it better than you do, poor fellow."

"My dear," was Bob's mild answer, "Christmas Day."

"I'll drink his health for your sake and the Day's," said Mrs Cratchit, "not for his. Long life to him. A merry Christmas and a happy new year. He'll be very merry and very happy, I have no doubt."

The children drank the toast after her. It was the first of their proceedings which had no heartiness. Tiny Tim drank it last of all, but he didn't care twopence for it. Scrooge was the Ogre of the family. The mention of his name cast a dark shadow on the party, which was not dispelled for full five minutes.

After it had passed away, they were ten times merrier than before, from the mere relief of Scrooge the Baleful being done with.

Bob Cratchit told them how he had a situation in his eye for Master Peter, which would bring in, if obtained, full five-and-sixpence weekly. The two young Cratchits laughed tremendously at the idea of Peter's being a man of business; and Peter himself looked thoughtfully at the fire from between his collars, as if he were deliberating what particular investments he should favour when he came into the receipt of that bewildering income. Martha, who was a poor apprentice at a milliner's, then told them what kind of work she had to do, and how many hours she worked at a stretch, and how she meant to lie abed tomorrow morning for a good long rest; tomorrow being a holiday she passed at home. Also how she had seen a countess and a lord some days before, and how the lord was much about as tall as Peter; at which Peter pulled up his collars so high that you couldn't have seen his head if you had been there. All this time the chestnuts and the jug went round and round; and by-and-bye they had a song, about a lost child travelling in the snow, from Tiny Tim, who had a plaintive little voice, and sang it very well indeed.

There was nothing of high mark in this. They were not a handsome family; they were not well dressed; their shoes were far from being water-proof; their clothes were scanty; and Peter might have known, and very likely did, the inside of a pawnbroker's. But, they were happy, grateful, pleased with one another, and contented with the time; and when they faded, and looked happier yet in the bright sprinklings of the Spirit's torch at parting, Scrooge had his eye upon them, and especially on Tiny Tim, until the last.

By this time it was getting dark, and snowing pretty heavily; and as Scrooge and the Spirit went along the streets, the brightness of the roaring fires in kitchens, parlours, and all sorts of rooms, was wonderful. Here, the flickering of the blaze showed preparations for a cosy dinner, with hot plates baking through and through before the fire, and deep red curtains, ready to be drawn to shut out cold and darkness. There all the children of the house were running out into the snow to meet their married sisters, brothers, cousins, uncles, aunts, and be the first to greet them. Here, again, were shadows on the window-blind of guests assembling; and there a group of handsome girls, all hooded and fur-booted, and all chattering at once, tripped lightly off to some near neighbour's house; where, woe upon the single man who saw them enter –artful witches, well they knew it– in a glow.

But, if you had judged from the numbers of people on their way to friendly gatherings, you might have thought that no one was at home to give them welcome when they got there, instead of every house expecting company, and piling up its fires half-chimney high. Blessings on it, how the Ghost exulted. How it bared its breadth of breast, and opened its capacious palm, and floated on, outpouring, with a generous hand, its bright and harmless mirth on everything within its reach. The very lamplighter, who ran on before, dotting the dusky street with specks of light, and who was dressed to spend the evening somewhere, laughed out loudly as the Spirit passed, though little kenned the lamplighter that he had any company but Christmas.

And now, without a word of warning from the Ghost, they stood upon a bleak and desert moor, where monstrous masses of rude stone were cast about, as though it were the burial-place of giants; and water spread itself wheresoever it listed, or would have done so, but for the frost that held it prisoner; and nothing grew but moss and furze, and coarse rank grass. Down in the west the setting sun had left a streak of fiery red, which glared upon the desolation for an instant, like a sullen eye, and frowning lower, lower, lower yet, was lost in the thick gloom of darkest night.

"What place is this?" asked Scrooge.

"A place where Miners live, who labour in the bowels of the earth," returned the Spirit. "But they know me. See."

A light shone from the window of a hut, and swiftly they advanced towards it. Passing through the wall of mud and stone, they found a cheerful company assembled round a glowing fire. An old, old man and woman, with their children and their children's children, and another generation beyond that, all decked out gaily in their holiday attire. The old man, in a voice that

seldom rose above the howling of the wind upon the barren waste, was singing them a Christmas song –it had been a very old song when he was a boy– and from time to time they all joined in the chorus. So surely as they raised their voices, the old man got quite blithe and loud; and so surely as they stopped, his vigour sank again.

The Spirit did not tarry here, but bade Scrooge hold his robe, and passing on above the moor, sped—whither. Not to sea. To sea. To Scrooge's horror, looking back, he saw the last of the land, a frightful range of rocks, behind them; and his ears were deafened by the thundering of water, as it rolled and roared, and raged among the dreadful caverns it had worn, and fiercely tried to undermine the earth.

Built upon a dismal reef of sunken rocks, some league or so from shore, on which the waters chafed and dashed, the wild year through, there stood a solitary lighthouse. Great heaps of sea-weed clung to its base, and storm-birds –born of the wind one might suppose, as sea-weed of the water– rose and fell about it, like the waves they skimmed.

But even here, two men who watched the light had made a fire, that through the loophole in the thick stone wall shed out a ray of brightness on the awful sea. Joining their horny hands over the rough table at which they sat, they wished each other Merry Christmas in their can of grog; and one of them: the elder, too, with his face all damaged and scarred with hard weather, as the figure-head of an old ship might be: struck up a sturdy song that was like a Gale in itself.

Again the Ghost sped on, above the black and heaving sea –on, on– until, being far away, as he told Scrooge, from any shore, they lighted on a ship. They stood beside the helmsman at the wheel, the look-out in the bow, the officers who had the watch; dark, ghostly figures in their several stations; but every man among them hummed a Christmas tune, or had a Christmas thought, or spoke below his breath to his companion of some bygone Christmas Day, with homeward hopes belonging to it. And every man on board, waking or sleeping, good or bad, had had a kinder word for another on that day than on any day in the year; and had shared to some extent in its festivities; and had remembered those he cared for at a distance, and had known that they delighted to remember him.

It was a great surprise to Scrooge, while listening to the moaning of the wind, and thinking what a solemn thing it was to move on through the lonely darkness over an unknown abyss, whose depths were secrets as profound as Death: it was a great surprise to Scrooge, while thus engaged, to hear a hearty laugh. It was a much greater surprise to Scrooge to recognise it as his own nephew's and to find himself in a bright, dry, gleaming room, with the Spirit standing smiling by his side, and looking at that same nephew with approving affability.

"Ha, ha," laughed Scrooge's nephew. "Ha, ha, ha."

If you should happen, by any unlikely chance, to know a man more blest in a laugh than Scrooge's nephew, all I can say is, I should like to know him too. Introduce him to me, and I'll cultivate his acquaintance.

It is a fair, even-handed, noble adjustment of things, that while there is infection in disease and sorrow, there is nothing in the world so irresistibly contagious as laughter and good-humour. When Scrooge's nephew laughed in this way: holding his sides, rolling his head, and twisting his face into the most extravagant contortions: Scrooge's niece, by marriage, laughed as heartily as he. And their assembled friends being not a bit behindhand, roared out lustily.

"Ha, ha. Ha, ha, ha, ha."

"He said that Christmas was a humbug, as I live," cried Scrooge's nephew. "He believed it too."

"More shame for him, Fred," said Scrooge's niece, indignantly. Bless those women; they never do anything by halves. They are always in earnest.

She was very pretty: exceedingly pretty. With a dimpled, surprised-looking, capital face; a ripe little mouth, that seemed made to be kissed –as no doubt it was; all kinds of good little dots about her chin, that melted into one another when she laughed; and the sunniest pair of eyes you ever saw in any little creature's head. Altogether she was what you would have called provoking, you know; but satisfactory.

"He's a comical old fellow," said Scrooge's nephew, "that's the truth: and not so pleasant as he might be. However, his offences carry their own punishment, and I have nothing to say against him."

"I'm sure he is very rich, Fred," hinted Scrooge's niece. "At least you always tell me so."

"What of that, my dear," said Scrooge's nephew. "His wealth is of no use to him. He don't do any good with it. He don't make himself comfortable with it. He hasn't the satisfaction of thinking –ha, ha, ha– that he is ever going to benefit us with it."

"I have no patience with him," observed Scrooge's niece. Scrooge's niece's sisters, and all the other ladies, expressed the

same opinion.

"Oh, I have," said Scrooge's nephew. "I am sorry for him; I couldn't be angry with him if I tried. Who suffers by his il whims. Himself, always. Here, he takes it into his head to dislike us, and he won't come and dine with us. What's the consequence. He don't lose much of a dinner."

"Indeed, I think he loses a very good dinner," interrupted Scrooge's niece. Everybody else said the same, and they must be allowed to have been competent judges, because they had just had dinner; and, with the dessert upon the table, were clustered round the fire, by lamplight.

"Well. I'm very glad to hear it," said Scrooge's nephew, "because I haven't great faith in these young housekeepers. What do you say, Topper?"

Topper had clearly got his eye upon one of Scrooge's niece's sisters, for he answered that a bachelor was a wretched outcast, who had no right to express an opinion on the subject. Whereat Scrooge's niece's sister –the plump one with the lace tucker: not the one with the roses –blushed.

"Do go on, Fred," said Scrooge's niece, clapping her hands. "He never finishes what he begins to say. He is such a ridiculous fellow."

Scrooge's nephew revelled in another laugh, and as it was impossible to keep the infection off; though the plump sister tried hard to do it with aromatic vinegar; his example was unanimously followed.

"I was only going to say," said Scrooge's nephew, "that the consequence of his taking a dislike to us, and not making merry with us, is, as I think, that he loses some pleasant moments, which could do him no harm. I am sure he loses pleasanter companions than he can find in his own thoughts, either in his mouldy old office, or his dusty chambers. I mean to give him the same chance every year, whether he likes it or not, for I pity him. He may rail at Christmas till he dies, but he can't help thinking better of it –I defy him– if he finds me going there, in good temper, year after year, and saying Uncle Scrooge, how are you. If it only puts him in the vein to leave his poor clerk fifty pounds, that's something; and I think I shook him yesterday."

It was their turn to laugh now at the notion of his shaking Scrooge. But being thoroughly good-natured, and not much caring what they laughed at, so that they laughed at any rate, he encouraged them in their merriment, and passed the bottle joyously.

After tea they had some music. For they were a musical family, and knew what they were about, when they sung a Glee or Catch, I can assure you: especially Topper, who could growl away in the bass like a good one, and never swell the large veins in his forehead, or get red in the face over it. Scrooge's niece played well upon the harp; and played among other tunes a simple little air (a mere nothing: you might learn to whistle it in two minutes), which had been familiar to the child who fetched Scrooge from the boarding-school, as he had been reminded by the Ghost of Christmas Past. When this strain of music sounded, all the things that Ghost had shown him, came upon his mind; he softened more and more; and thought that if he could have listened to it often, years ago, he might have cultivated the kindnesses of life for his own happiness with his own hands, without resorting to the sexton's spade that buried Jacob Marley.

But they didn't devote the whole evening to music. After a while they played at forfeits; for it is good to be children sometimes, and never better than at Christmas, when its mighty Founder was a child himself. Stop. There was first a game a blind-man's buff. Of course there was. And I no more believe Topper was really blind than I believe he had eyes in his boots. My opinion is, that it was a done thing between him and Scrooge's nephew; and that the Ghost of Christmas Present knew it The way he went after that plump sister in the lace tucker, was an outrage on the credulity of human nature. Knocking down the fire-irons, tumbling over the chairs, bumping against the piano, smothering himself among the curtains, wherever she went, there went he. He always knew where the plump sister was. He wouldn't catch anybody else. If you had fallen up against him (as some of them did), on purpose, he would have made a feint of endeavouring to seize you, which would have been an affront to your understanding, and would instantly have sidled off in the direction of the plump sister. She often cried out that it wasn't fair; and it really was not. But when at last, he caught her; when, in spite of all her silken rustlings, and her rapid flutterings past him, he got her into a corner whence there was no escape; then his conduct was the most execrable. For his pretending not to know her; his pretending that it was necessary to touch her head-dress, and further to assure himself of her identity by pressing a certain ring upon her finger, and a certain chain about her neck; was vile, monstrous. No doubt she told him her opinion of it, when, another blind-man being in office, they were so very confidential together, behind the curtains.

Scrooge's niece was not one of the blind-man's buff party, but was made comfortable with a large chair and a footstool, in a snug corner, where the Ghost and Scrooge were close behind her. But she joined in the forfeits, and loved her love to admiration with all the letters of the alphabet. Likewise at the game of How, When, and Where, she was very great, and to the secret joy of Scrooge's nephew, beat her sisters hollow: though they were sharp girls too, as could have told you. There might

have been twenty people there, young and old, but they all played, and so did Scrooge, for, wholly forgetting the interest he had in what was going on, that his voice made no sound in their ears, he sometimes came out with his guess quite loud, and very often guessed quite right, too; for the sharpest needle, best Whitechapel, warranted not to cut in the eye, was not sharper than Scrooge; blunt as he took it in his head to be.

The Ghost was greatly pleased to find him in this mood, and looked upon him with such favour, that he begged like a boy to be allowed to stay until the guests departed. But this the Spirit said could not be done.

"Here is a new game," said Scrooge. "One half hour, Spirit, only one."

It was a Game called Yes and No, where Scrooge's nephew had to think of something, and the rest must find out what; he only answering to their questions yes or no, as the case was. The brisk fire of questioning to which he was exposed, elicited from him that he was thinking of an animal, a live animal, rather a disagreeable animal, a savage animal, an animal that growled and grunted sometimes, and talked sometimes, and lived in London, and walked about the streets, and wasn't made a show of, and wasn't led by anybody, and didn't live in a menagerie, and was never killed in a market, and was not a horse, or an ass, or a cow, or a bull, or a tiger, or a dog, or a pig, or a cat, or a bear. At every fresh question that was put to him, this nephew burst into a fresh roar of laughter; and was so inexpressibly tickled, that he was obliged to get up off the sofa and stamp. At last the plump sister, falling into a similar state, cried out:

"I have found it out. I know what it is, Fred. I know what it is."

"What is it?" cried Fred.

"It's your Uncle Scrooge."

Which it certainly was. Admiration was the universal sentiment, though some objected that the reply to "Is it a bear?" ought to have been "Yes;" inasmuch as an answer in the negative was sufficient to have diverted their thoughts from Mr Scrooge, supposing they had ever had any tendency that way.

"He has given us plenty of merriment, I am sure," said Fred, "and it would be ungrateful not to drink his health. Here is a glass of mulled wine ready to our hand at the moment; and I say, 'Uncle Scrooge.'"

"Well. Uncle Scrooge," they cried.

"A Merry Christmas and a Happy New Year to the old man, whatever he is," said Scrooge's nephew. "He wouldn't take it from me, but may he have it, nevertheless. Uncle Scrooge."

Uncle Scrooge had imperceptibly become so gay and light of heart, that he would have pledged the unconscious company in return, and thanked them in an inaudible speech, if the Ghost had given him time. But the whole scene passed off in the breath of the last word spoken by his nephew; and he and the Spirit were again upon their travels.

Much they saw, and far they went, and many homes they visited, but always with a happy end. The Spirit stood beside sick beds, and they were cheerful; on foreign lands, and they were close at home; by struggling men, and they were patient in their greater hope; by poverty, and it was rich. In almshouse, hospital, and jail, in misery's every refuge, where vain man in his little brief authority had not made fast the door and barred the Spirit out, he left his blessing, and taught Scrooge his precepts.

It was a long night, if it were only a night; but Scrooge had his doubts of this, because the Christmas Holidays appeared to be condensed into the space of time they passed together. It was strange, too, that while Scrooge remained unaltered in his outward form, the Ghost grew older, clearly older. Scrooge had observed this change, but never spoke of it, until they left a children's Twelfth Night party, when, looking at the Spirit as they stood together in an open place, he noticed that its hair was grey.

"Are spirits' lives so short?" asked Scrooge.

"My life upon this globe, is very brief," replied the Ghost. "It ends tonight."

"Tonight," cried Scrooge.

"Tonight at midnight. Hark. The time is drawing near."

The chimes were ringing the three quarters past eleven at that moment.

"Forgive me if I am not justified in what I ask," said Scrooge, looking intently at the Spirit's robe, "but I see something strange, and not belonging to yourself, protruding from your skirts. Is it a foot or a claw?"

“It might be a claw, for the flesh there is upon it,” was the Spirit’s sorrowful reply. “Look here.”

From the foldings of its robe, it brought two children; wretched, abject, frightful, hideous, miserable. They knelt down at its feet, and clung upon the outside of its garment.

“Oh, Man. look here. Look, look, down here,” exclaimed the Ghost.

They were a boy and a girl. Yellow, meagre, ragged, scowling, wolfish; but prostrate, too, in their humility. Where graceful youth should have filled their features out, and touched them with its freshest tints, a stale and shrivelled hand, like that of age, had pinched, and twisted them, and pulled them into shreds. Where angels might have sat enthroned, devils lurked, and glared out menacing. No change, no degradation, no perversion of humanity, in any grade, through all the mysteries of wonderful creation, has monsters half so horrible and dread.

Scrooge started back, appalled. Having them shown to him in this way, he tried to say they were fine children, but the words choked themselves, rather than be parties to a lie of such enormous magnitude.

“Spirit, are they yours?” Scrooge could say no more.

“They are Man’s,” said the Spirit, looking down upon them. “And they cling to me, appealing from their fathers. This boy is Ignorance. This girl is Want. Beware them both, and all of their degree, but most of all beware this boy, for on his brow I see that written which is Doom, unless the writing be erased. Deny it,” cried the Spirit, stretching out its hand towards the city. “Slander those who tell it ye. Admit it for your factious purposes, and make it worse. And abide the end.”

“Have they no refuge or resource?” cried Scrooge.

“Are there no prisons?” said the Spirit, turning on him for the last time with his own words. “Are there no workhouses?”

The bell struck twelve.

Scrooge looked about him for the Ghost, and saw it not. As the last stroke ceased to vibrate, he remembered the prediction of old Jacob Marley, and lifting up his eyes, beheld a solemn Phantom, draped and hooded, coming, like a mist along the ground, towards him.

STAVE 4

THE LAST OF THE SPIRITS

The Phantom slowly, gravely, silently approached. When it came, Scrooge bent down upon his knee; for in the very air through which this Spirit moved it seemed to scatter gloom and mystery.

It was shrouded in a deep black garment, which concealed its head, its face, its form, and left nothing of it visible save one outstretched hand. But for this it would have been difficult to detach its figure from the night, and separate it from the darkness by which it was surrounded.

He felt that it was tall and stately when it came beside him, and that its mysterious presence filled him with a solemn dread. He knew no more, for the Spirit neither spoke nor moved.

"I am in the presence of the Ghost of Christmas Yet To Come?" said Scrooge.

The Spirit answered not, but pointed onward with its hand.

"You are about to show me shadows of the things that have not happened, but will happen in the time before us?" Scrooge pursued. "Is that so, Spirit?"

The upper portion of the garment was contracted for an instant in its folds, as if the Spirit had inclined its head. That was the only answer he received.

Although well used to ghostly company by this time, Scrooge feared the silent shape so much that his legs trembled beneath him, and he found that he could hardly stand when he prepared to follow it. The Spirit pauses a moment, as observing his condition, and giving him time to recover.

But Scrooge was all the worse for this. It thrilled him with a vague uncertain horror, to know that behind the dusky shroud, there were ghostly eyes intently fixed upon him, while he, though he stretched his own to the utmost, could see nothing but a spectral hand and one great heap of black.

"Ghost of the Future," he exclaimed, "I fear you more than any spectre I have seen. But as I know your purpose is to do me good, and as I hope to live to be another man from what I was, I am prepared to bear you company, and do it with a thankful heart. Will you not speak to me?"

It gave him no reply. The hand was pointed straight before them.

"Lead on," said Scrooge. "Lead on. The night is waning fast, and it is precious time to me, I know. Lead on, Spirit."

The Phantom moved away as it had come towards him. Scrooge followed in the shadow of its dress, which bore him up, he thought, and carried him along.

They scarcely seemed to enter the city; for the city rather seemed to spring up about them, and encompass them of its own act. But there they were, in the heart of it; on Change, amongst the merchants; who hurried up and down, and chinked the money in their pockets, and conversed in groups, and looked at their watches, and trifled thoughtfully with their great gold seals; and so forth, as Scrooge had seen them often.

The Spirit stopped beside one little knot of business men. Observing that the hand was pointed to them, Scrooge advanced to listen to their talk.

"No," said a great fat man with a monstrous chin, "I don't know much about it, either way. I only know he's dead."

"When did he die?" inquired another.

"Last night, I believe."

"Why, what was the matter with him?" asked a third, taking a vast quantity of snuff out of a very large snuff-box. "I thought he'd never die."

"God knows," said the first, with a yawn.

"What has he done with his money?" asked a red-faced gentleman with a pendulous excrescence on the end of his nose, that shook like the gills of a turkey-cock.

"I haven't heard," said the man with the large chin, yawning again. "Left it to his company, perhaps. He hasn't left it to me. That's all I know."

This pleasantry was received with a general laugh.

"It's likely to be a very cheap funeral," said the same speaker; "for upon my life I don't know of anybody to go to it. Suppose we make up a party and volunteer."

"I don't mind going if a lunch is provided," observed the gentleman with the excrescence on his nose. "But I must be fed, if I make one."

Another laugh.

"Well, I am the most disinterested among you, after all, 'said the first speaker,' for I never wear black gloves, and I never eat lunch. But I'll offer to go, if anybody else will. When I come to think of it, I'm not at all sure that I wasn't his most particular friend; for we used to stop and speak whenever we met. Bye, bye."

Speakers and listeners strolled away, and mixed with other groups. Scrooge knew the men, and looked towards the Spirit for an explanation.

The Phantom glided on into a street. Its finger pointed to two persons meeting. Scrooge listened again, thinking that the explanation might lie

here.

He knew these men, also, perfectly. They were men of aye business: very wealthy, and of great importance. He had made a point always of standing well in their esteem: in a business point of view, that is; strictly in a business point of view.

"How are you?" said one.

"How are you?" returned the other.

"Well," said the first. "Old Scratch has got his own at last, hey."

"So I am told," returned the second. "Cold, isn't it."

"Seasonable for Christmas time. You're not a skater, I suppose."

"No. No. Something else to think of. Good morning."

Not another word. That was their meeting, their conversation, and their parting.

Scrooge was at first inclined to be surprised that the Spirit should attach importance to conversations apparently so trivial; but feeling assured that they must have some hidden purpose, he set himself to consider what it was likely to be. They could scarcely be supposed to have any bearing on the death of Jacob, his old partner, for that was Past, and this Ghost's province was the Future. Nor could he think of any one immediately connected with himself, to whom he could apply them. But nothing doubting that to whomsoever they applied they had some latent moral for his own improvement, he resolved to treasure up every word he heard, and everything he saw; and especially to observe the shadow of himself when it appeared. For he had an expectation that the conduct of his future self would give him the clue he missed, and would render the solution of these riddles easy.

He looked about in that very place for his own image; but another man stood in his accustomed corner, and though the clock pointed to his usual time of day for being there, he saw no likeness of himself among the multitudes that poured in through the Porch. It gave him little surprise, however; for he had been revolving in his mind a change of life, and thought and hoped he saw his new-born resolutions carried out in this.

Quiet and dark, beside him stood the Phantom, with its outstretched hand. When he roused himself from his thoughtful quest, he fancied from the turn of the hand, and its situation in reference to himself, that the Unseen Eyes were looking at him keenly. It made him shudder, and feel very cold.

They left the busy scene, and went into an obscure part of the town, where Scrooge had never penetrated before, although he recognised its situation, and its bad repute. The ways were foul and narrow; the shops and houses wretched; the people half-naked, drunken, slipshod, ugly. Alleys and archways, like so many cesspools, disgorged their offences of smell, and dirt, and life, upon the straggling streets; and the whole quarter reeked with crime, with filth, and misery.

Far in this den of infamous resort, there was a low-browed, beetling shop, below a pent-house roof, where iron, old rags, bottles, bones, and greasy offal, were bought. Upon the floor within, were piled up heaps of rusty keys, nails, chains, hinges, files, scales, weights, and refuse iron of all kinds. Secrets that few would like to scrutinise were bred and hidden in mountains of unseemly rags, masses of corrupted fat, and sepulchres of bones. Sitting in among the wares he dealt in, by a charcoal stove, made of old bricks, was a grey-haired rascal, nearly seventy years of age; who had screened himself from the cold air without, by a frousy curtaining of miscellaneous tatters, hung upon a line; and smoked his pipe in all the luxury of calm retirement.

Scrooge and the Phantom came into the presence of this man, just as a woman with a heavy bundle slunk into the shop. But she had scarcely entered, when another woman, similarly laden, came in too; and she was closely followed by a man in faded black, who was no less startled by the sight of them, than they had been upon the recognition of each other. After a short period of blank astonishment, in which the old man with the pipe had joined them, they all three burst into a laugh.

"Let the charwoman alone to be the first," cried she who had entered first. "Let the laundress alone to be the second; and let the undertaker's man alone to be the third. Look here, old Joe, here's a chance. If we haven't all three met here without meaning it."

"You couldn't have met in a better place," said old Joe, removing his pipe from his mouth. "Come into the parlour. You were made free of it long ago, you know; and the other two an't strangers. Stop till I shut the door of the shop. Ah. How it skreeks. There an't such a rusty bit of metal in the place as its own hinges, I believe; and I'm sure there's no such old bones here, as mine. Ha, ha. We're all suitable to our calling, we're well matched. Come into the parlour. Come into the parlour."

The parlour was the space behind the screen of rags. The old man raked the fire together with an old stair-rod, and having trimmed his smoky lamp (for it was night), with the stem of his pipe, put it in his mouth again.

While he did this, the woman who had already spoken threw her bundle on the floor, and sat down in a flaunting manner on a stool; crossing her elbows on her knees, and looking with a bold defiance at the other two.

"What odds then. What odds, Mrs Dilber," said the woman. "Every person has a right to take care of themselves. He always did."

"That's true, indeed," said the laundress. "No man more so."

"Why then, don't stand staring as if you was afraid, woman; who's the wiser? We're not going to pick holes in each other's coats, I suppose."

"No, indeed," said Mrs Dilber and the man together. "We should hope not."

"Very well, then," cried the woman. "That's enough. Who's the worse for the loss of a few things like these? Not a dead man, I suppose."

"No, indeed," said Mrs Dilber, laughing.

"If he wanted to keep them after he was dead, a wicked old screw," pursued the woman, "why wasn't he natural in his lifetime? If he had been, he'd have had somebody to look after him when he was struck with Death, instead of lying gasping out his last there, alone by himself."

"It's the truest word that ever was spoke," said Mrs Dilber. "It's a judgment on him."

"I wish it was a little heavier judgment," replied the woman; "and it should have been, you may depend upon it, if I could have laid my hands on anything else. Open that bundle, old Joe, and let me know the value of it. Speak out plain. I'm not afraid to be the first, nor afraid for them to see it. We know pretty well that we were helping ourselves, before we met here, I believe. It's no sin. Open the bundle, Joe."

But the gallantry of her friends would not allow of this; and the man in faded black, mounting the breach first, produced his plunder. It was not extensive. A seal or two, a pencil-case, a pair of sleeve-buttons, and a brooch of no great value, were all. They were severally examined and appraised by old Joe, who chalked the sums he was disposed to give for each, upon the wall, and added them up into a total when he found there was nothing more to come.

"That's your account," said Joe, "and I wouldn't give another sixpence, if I was to be boiled for not doing it. Who's next."

Mrs Dilber was next. Sheets and towels, a little wearing apparel, two old-fashioned silver teaspoons, a pair of sugar-tongs, and a few boots. Her account was stated on the wall in the same manner.

"I always give too much to ladies. It's a weakness of mine, and that's the way I ruin myself," said old Joe. "That's your account. If you asked me for another penny, and made it an open question, I'd repent of being so liberal and knock off half-a-crown."

"And now undo my bundle, Joe," said the first woman.

Joe went down on his knees for the greater convenience of opening it, and having unfastened a great many knots, dragged out a large and heavy roll of some dark stuff.

"What do you call this?" said Joe. "Bed- curtains."

"Ah," returned the woman, laughing and leaning forward on her crossed arms. "Bed- curtains."

"You don't mean to say you took them down, rings and all, with him lying there," said Joe.

"Yes I do," replied the woman. "Why not."

"You were born to make your fortune," said Joe, "and you'll certainly do it."

"I certainly shan't hold my hand, when I can get anything in it by reaching it out, for the sake of such a man as he was, I promise you, Joe," returned the woman coolly. "Don't drop that oil upon the blankets, now."

"His blankets?" asked Joe.

"Whose else's do you think?" replied the woman. "He isn't likely to take cold without them, I dare say."

"I hope he didn't die of any thing catching. Eh," said old Joe, stopping in his work, and looking up.

"Don't you be afraid of that," returned the woman. "I an't so fond of his company that I'd loiter about him for such things, if he did. Ah. you may look through that shirt till your eyes ache; but you won't find a hole in it, nor a threadbare place. It's the best he had, and a fine one too. They'd have wasted it, if it hadn't been for me."

"What do you call wasting of it?" asked old Joe.

"Putting it on him to be buried in, to be sure," replied the woman with a laugh. "Somebody was fool enough to do it, but I took it off again. If calico an't good enough for such a purpose, it isn't good enough for anything. It's quite as becoming to the body. He can't look uglier than he did in that one."

Scrooge listened to this dialogue in horror. As they sat grouped about their spoil, in the scanty light afforded by the old man's lamp, he viewed them with a detestation and disgust, which could hardly have been greater, though the demons, marketing the corpse itself.

"Ha, ha," laughed the same woman, when old Joe, producing a flannel bag with money in it, told out their several gains upon the ground. "This is the end of it, you see. He frightened every one away from him when he was alive, to profit us when he was dead. Ha, ha, ha."

"Spirit," said Scrooge, shuddering from head to foot. "I see, I see. The case of this unhappy man might be my own. My life tends that way, now. Merciful Heaven, what is this?"

He recoiled in terror, for the scene had changed, and now he almost touched a bed: a bare, uncurtained bed: on which, beneath a ragged sheet, there lay a something covered up, which, though it was dumb, announced itself in awful language.

The room was very dark, too dark to be observed with any accuracy, though Scrooge glanced round it in obedience to a secret impulse, anxious to know what kind of room it was. A pale light, rising in the outer air, fell straight upon the bed; and on it, plundered and bereft, unwatched, unwept, uncared for, was the body of this man.

Scrooge glanced towards the Phantom. Its steady hand was pointed to the head. The cover was so carelessly adjusted that the slightest raising of it, the motion of a finger upon Scrooge's part, would have disclosed the face. He thought of it, felt how easy it would be to do, and longed to do it; but had no more power to withdraw the veil than to dismiss the spectre at his side.

Oh cold, cold, rigid, dreadful Death, set up thine altar here, and dress it with such terrors as thou hast at thy command: for this is thy dominion. But of the loved, revered, and honoured head, thou canst not turn one hair to thy dread purposes, or make one feature odious. It is not that the hand is heavy and will fall down when released; it is not that the heart and pulse are still; but that the hand was open, generous, and true; the heart brave, warm, and tender; and the pulse a man's. Strike, Shadow, strike.

And see his good deeds springing from the wound, to sow the world with life immortal.

No voice pronounced these words in Scrooge's ears, and yet he heard them when he looked upon the bed. He thought, if this man could be raised up now, what would be his foremost thoughts. Avarice, hard-dealing, griping cares. They have brought him to a rich end, truly.

He lay, in the dark empty house, with not a man, a woman, or a child, to say that he was kind to me in this or that, and for the memory of one kind word I will be kind to him. A cat was tearing at the door, and there was a sound of gnawing rats beneath the hearth-stone. What they wanted in the room of death, and why they were so restless and disturbed, Scrooge did not dare to think.

"Spirit," he said, "this is a fearful place. In leaving it, I shall not leave its lesson, trust me. Let us go."

Still the Ghost pointed with an unmoved finger to the head.

"I understand you," Scrooge returned, "and I would do it, if I could. But I have not the power, Spirit. I have not the power."

Again it seemed to look upon him.

"If there is any person in the town, who feels emotion caused by this man's death," said Scrooge quite agonised, "show that person to me, Spirit, I beseech you."

The Phantom spread its dark robe before him for a moment, like a wing; and withdrawing it, revealed a room by daylight, where a mother and her children were.

She was expecting some one, and with anxious eagerness; for she walked up and down the room; started at every sound; looked out from the window; glanced at the clock; tried, but in vain, to work with her needle; and could hardly bear the voices of the children in their play.

At length the long-expected knock was heard. She hurried to the door, and met her husband; a man whose face was careworn and depressed, though he was young. There was a remarkable expression in it now; a kind of serious delight of which he felt ashamed, and which he struggled to repress.

He sat down to the dinner that had been boarding for him by the fire; and when she asked him faintly what news (which was not until after a long silence), he appeared embarrassed how to answer.

"Is it good?" she said, "or bad?"

"Bad," he answered.

"We are quite ruined."

"No. There is hope yet, Caroline."

"If he relents," she said, amazed, "there is. Nothing is past hope, if such a miracle has happened."

"He is past relenting," said her husband. "He is dead."

She was a mild and patient creature if her face spoke truth; but she was thankful in her soul to hear it, and she said so, with clasped hands. She prayed forgiveness the next moment, and was sorry; but the first was the emotion of her heart.

"What the half-drunken woman whom I told you of last night, said to me, when I tried to see him and obtain a week's delay; and what I thought was a mere excuse to avoid me; turns out to have been quite true. He was not only very ill, but dying, then."

"To whom will our debt be transferred?"

"I don't know. But before that time we shall be ready with the money; and even though we were not, it would be a bad fortune indeed to find so merciless a creditor in his successor. We may sleep to night with light hearts, Caroline."

Yes. Soften it as they would, their hearts were lighter. The children's faces, hushed and clustered round to hear what they so little understood, were brighter; and it was a happier house for this man's death. The only emotion that the Ghost could show him, caused by the event, was one of pleasure.

"Let me see some tenderness connected with a death," said Scrooge; "or that dark chamber, Spirit, which we left just now, will be for ever present to me."

The Ghost conducted him through several streets familiar to his feet; and as they went along, Scrooge looked here and there to find himself, but nowhere was he to be seen. They entered poor Bob Cratchit's house; the dwelling he had visited before; and found the mother and the children seated round the fire.

Quiet. Very quiet. The noisy little Cratchits were as still as statues in one corner, and sat looking up at Peter, who had a book before him. The mother and her daughters were engaged in sewing. But surely they were very quiet.

"And he took a child, and set him in the midst of them."

Where had Scrooge heard those words? He had not dreamed them. The boy must have read them out, as he and the Spiri crossed the threshold. Why did he not go on.

The mother laid her work upon the table, and put her hand up to her face.

"The colour hurts my eyes," she said.

The colour. Ah, poor Tiny Tim.

"They're better now again," said Cratchit's wife. "It makes them weak by candle-light; and I wouldn't show weak eyes to your father when he comes home, for the world. It must be near his time."

"Past it rather," Peter answered, shutting up his book. "But I think he has walked a little slower than he used, these few last evenings, mother."

They were very quiet again. At last she said, and in a steady, cheerful voice, that only faltered once:

"I have known him walk with –I have known him walk with Tiny Tim upon his shoulder, very fast indeed."

"And so have I," cried Peter. "Often."

"And so have I," exclaimed another. So had all.

"But he was very light to carry," she resumed, intent upon her work, "and his father loved him so, that it was no trouble: no trouble. And there is your father at the door."

She hurried out to meet him; and little Bob in his comforter –he had need of it, poor fellow– came in. His tea was ready for him on the hob, and they all tried who should help him to it most. Then the two young Cratchits got upon his knees and laid, each child a little cheek, against his face, as if they said, "Don't mind it, father. Don't be grieved."

Bob was very cheerful with them, and spoke pleasantly to all the family. He looked at the work upon the table, and praised the industry and speed of Mrs Cratchit and the girls. They would be done long before Sunday, he said.

"Sunday? You went today, then, Robert?" said his wife.

"Yes, my dear," returned Bob. "I wish you could have gone. It would have done you good to see how green a place it is. But you'll see it often. I promised him that I would walk there on a Sunday. My little, little child," cried Bob. "My little child."

He broke down all at once. He couldn't help it. If he could have helped it, he and his child would have been farther apart perhaps than they were.

He left the room, and went up-stairs into the room above, which was lighted cheerfully, and hung with Christmas. There was a chair set close beside the child, and there were signs of some one having been there, lately. Poor Bob sat down in it, and when he had thought a little and composed himself, he kissed the little face. He was reconciled to what had happened, and went down again quite happy.

They drew about the fire, and talked; the girls and mother working still. Bob told them of the extraordinary kindness of Mr Scrooge's nephew, whom he had scarcely seen but once, and who, meeting him in the street that day, and seeing that he looked a little—"just a little down you know," said Bob, inquired what had happened to distress him. "On which," said Bob, "for he is the pleasantest-spoken gentleman you ever heard, I told him. 'I am heartily sorry for it, Mr Cratchit,' he said," and heartily sorry for your good wife. "By the bye, how he ever knew that, I don't know."

"Knew what, my dear?"

"Why, that you were a good wife," replied Bob.

"Everybody knows that," said Peter.

"Very well observed, my boy," cried Bob. "I hope they do. 'Heartily sorry,' he said, 'for your good wife. If I can be of service to you in any way,' he said, giving me his card, 'that's where I live. Pray come to me.' Now, it wasn't, cried Bob, for the sake of anything he might be able to do for us, so much as for his kind way, that this was quite delightful. It really seemed as if he had known our Tiny Tim, and felt with us."

"I'm sure he's a good soul," said Mrs Cratchit.

"You would be surer of it, my dear," returned Bob, "if you saw and spoke to him. I shouldn't be at all surprised –mark what I say– if he got Peter a better situation."

"Only hear that, Peter," said Mrs Cratchit.

"And then," cried one of the girls, "Peter will be keeping company with some one, and setting up for himself."

"Get along with you," retorted Peter, grinning.

"It's just as likely as not," said Bob, "one of these days; though there's plenty of time for that, my dear. But however and when ever we part from one another, I am sure we shall none of us forget poor Tiny Tim –shall we– or this first parting that there was among us."

"Never, father," cried they all.

"And I know," said Bob, "I know, my dears, that when we recollect how patient and how mild he was; although he was a little, little child; we shall not quarrel easily among ourselves, and forget poor Tiny Tim in doing it."

"No, never, father," they all cried again.

"I am very happy," said little Bob, "I am very happy."

Mrs. Cratchit kissed him, his daughters kissed him, the two young Cratchits kissed him, and Peter and himself shook hands Spirit of Tiny Tim, thy childish essence was from God.

"Spectre," said Scrooge, "something informs me that our parting moment is at hand. I know it, but I know not how. Tell me what man that was whom we saw lying dead."

The Ghost of Christmas Yet To Come conveyed him, as before –though at a different time, he thought, indeed, there seemed no order in these latter visions, save that they were in the Future– into the resorts of business men, but showed him not himself. Indeed, the Spirit did not stay for anything, but went straight on, as to the end just now desired, until besought by Scrooge to tarry for a moment.

"This courts," said Scrooge, "through which we hurry now, is where my place of occupation is, and has been for a length of time. I see the house. Let me behold what I shall be, in days to come."

The Spirit stopped; the hand was pointed elsewhere.

"The house is yonder," Scrooge exclaimed. "Why do you point away?"

The inexorable finger underwent no change.

Scrooge hastened to the window of his office, and looked in. It was an office still, but not his. The furniture was not the same, and the figure in the chair was not himself. The Phantom pointed as before.

He joined it once again, and wondering why and whither he had gone, accompanied it until they reached an iron gate. He paused to look round before entering.

A churchyard. Here, then, the wretched man whose name he had now to learn, lay underneath the ground. It was a worthy place. Walled in by houses; overrun by grass and weeds, the growth of vegetation's death, not life; choked up with too much burying; fat with repleted appetite. A worthy place.

The Spirit stood among the graves, and pointed down to One. He advanced towards it trembling. The Phantom was exactly as it had been, but he dreaded that he saw new meaning in its solemn shape.

"Before I draw nearer to that stone to which you point," said Scrooge, "answer me one question. Are these the shadows of

the things that Will be, or are they shadows of things that May be, only?"

Still the Ghost pointed downward to the grave by which it stood.

"Men's courses will foreshadow certain ends, to which, if persevered in, they must lead," said Scrooge. "But if the courses be departed from, the ends will change. Say it is thus with what you show me."

The Spirit was immovable as ever.

Scrooge crept towards it, trembling as he went; and following the finger, read upon the stone of the neglected grave his own name, EBENEZER SCROOGE.

"Am I that man who lay upon the bed?" he cried, upon his knees.

The finger pointed from the grave to him, and back again.

"No, Spirit. Oh no, no."

The finger still was there.

"Spirit," he cried, tight clutching at its robe, "hear me. I am not the man I was. I will not be the man I must have been but for this intercourse. Why show me this, if I am past all hope?"

For the first time the hand appeared to shake.

"Good Spirit," he pursued, as down upon the ground he fell before it: "Your nature intercedes for me, and pities me. Assure me that I yet may change these shadows you have shown me, by an altered life."

The kind hand trembled.

"I will honour Christmas in my heart, and try to keep it all the year. I will live in the Past, the Present, and the Future. The Spirits of all Three shall strive within me. I will not shut out the lessons that they teach. Oh, tell me I may sponge away the writing on this stone."

In his agony, he caught the spectral hand. It sought to free itself, but he was strong in his entreaty, and detained it. The Spirit, stronger yet, repulsed him.

Holding up his hands in a last prayer to have his fate aye reversed, he saw an alteration in the Phantom's hood and dress. It shrunk, collapsed, and dwindled down into a bedpost.

STAVE 5

THE END OF IT

Yes! and the bedpost was his own. The bed was his own, the room was his own. Best and happiest of all, the Time before him was his own, to make amends in!

"I will live in the Past, the Present, and the Future." Scrooge repeated, as he scrambled out of bed. "The Spirits of all Three shall strive within me. Oh Jacob Marley. Heaven, and the Christmas Time be praised for this. I say it on my knees, old Jacob on my knees."

He was so fluttered and so glowing with his good intentions, that his broken voice would scarcely answer to his call. He had been sobbing violently in his conflict with the Spirit, and his face was wet with tears.

"They are not torn down," cried Scrooge, folding one of his bed-curtains in his arms, "they are not torn down, rings and all. They are here –I am here– the shadows of the things that would have been, may be dispelled. They will be. I know they will."

His hands were busy with his garments all this time; turning them inside out, putting them on upside down, tearing them, mislaying them, making them parties to every kind of extravagance.

"I don't know what to do," cried Scrooge, laughing and crying in the same breath; and making a perfect Laocoon of himself with his stockings. "I am as light as a feather, I am as happy as an angel, I am as merry as a schoolboy. I am as giddy as a drunken man. A merry Christmas to everybody. A happy New Year to all the world. Hallo here. Whoop. Hallo."

He had frisked into the sitting-room, and was now standing there: perfectly winded.

"There's the saucepan that the gruel was in," cried Scrooge, starting off again, and going round the fireplace. "There's the door, by which the Ghost of Jacob Marley entered. There's the corner where the Ghost of Christmas Present, sat. There's the window where I saw the wandering Spirits. It's all right, it's all true, it all happened. Ha ha ha."

Really, for a man who had been out of practice for so many years, it was a splendid laugh, a most illustrious laugh. The father of a long, long line of brilliant laughs.

"I don't know what day of the month it is," said Scrooge. "I don't know how long I've been among the Spirits. I don't know anything. I'm quite a baby. Never mind. I don't care. I'd rather be a baby. Hallo. Whoop. Hallo here."

He was checked in his transports by the churches ringing out the lustiest peals he had ever heard. Clash, clang, hammer; ding, dong, bell. Bell, dong, ding; hammer, clang, clash. Oh, glorious, glorious.

Running to the window, he opened it, and put out his head. No fog, no mist; clear, bright, jovial, stirring, cold; cold, piping for the blood to dance to; Golden sunlight; Heavenly sky; sweet fresh air; merry bells. Oh, glorious. Glorious.

"What's today?" cried Scrooge, calling downward to a boy in Sunday clothes, who perhaps had loitered in to look about him.

"Eh," returned the boy, with all his might of wonder.

"What's today, my fine fellow?" said Scrooge.

"Today," replied the boy. "Why, Christmas Day."

"It's Christmas Day," said Scrooge to himself. "I haven't missed it. The Spirits have done it all in one night. They can do anything they like. Of course they can. Of course they can. Hallo, my fine fellow."

"Hallo," returned the boy.

"Do you know the Poulterer's, in the next street but one, at the corner?" Scrooge inquired.

"I should hope I did," replied the lad.

"An intelligent boy," said Scrooge. "A remarkable boy. Do you know whether they've sold the prize Turkey that was hanging up there —Not the little prize Turkey: the big one?"

"The one as big as me?" returned the boy.

"What a delightful boy," said Scrooge. "It's a pleasure to talk to him. Yes, my buck."

"It's hanging there now," replied the boy.

"Is it?" said Scrooge. "Go and buy it."

"Walk-er," exclaimed the boy.

"No, no," said Scrooge, "I am in earnest. Go and buy it, and tell them to bring it here, that I may give them the direction where to take it. Come back with the man, and I'll give you a shilling. Come back with him in less than five minutes and I'll give you half-a-crown."

The boy was off like a shot. He must have had a steady hand at a trigger who could have got a shot off half so fast.

"I'll send it to Bon Cratchit's," whispered Scrooge, rubbing his hands, and splitting with a laugh. "He shan't know who sends it. It's twice the size of Tiny Tim. Joe Miller never made such a joke as sending it to Bob's will be."

The hand in which he wrote the address was not a steady one, but write it he did, somehow, and went down-stairs to open the street door, ready for the coming of the poulterer's man. As he stood there, waiting his arrival, the knocker caught his eye.

"I shall love it, as long as I live," cried Scrooge, patting it with his hand. "I scarcely ever looked at it before. What an honest expression it has in its face. It's a wonderful knocker. Here's the Turkey. Hallo. Whoop. How are you. Merry Christmas."

It was a Turkey. He never could have stood upon his legs, that bird. He would have snapped them short off in a minute, like sticks of sealing-wax.

"Why, it's impossible to carry that to Camden Town," said Scrooge. "You must have a cab."

The chuckle with which he said this, and the chuckle with which he paid for the Turkey, and the chuckle with which he paid for the cab, and the chuckle with which he recompensed the boy, were only to be exceeded by the chuckle with which he sat down breathless in his chair again, and chuckled till he cried.

Shaving was not an easy task, for his hand continued to shake very much; and shaving requires attention, even when you don't dance while you are at it. But if he had cut the end of his nose off, he would have put a piece of sticking-plaster over it, and been quite satisfied.

He dressed himself all in his best, and at last got out into the streets. The people were by this time pouring forth, as he had seen them with the Ghost of Christmas Present; and walking with his hands behind him, Scrooge regarded every one with a delighted smile. He looked so irresistibly pleasant, in a word, that three or four good-humoured fellows said, "Good morning, sir. A merry Christmas to you." And Scrooge said often afterwards, that of all the blithe sounds he had ever heard, those were the blithest in his ears.

He had not gone far, when coming on towards him he beheld the portly gentleman, who had walked into his counting-house the day before, and said, "Scrooge and Marley's, I believe." It sent a pang across his heart to think how this old gentleman would look upon him when they met; but he knew what path lay straight before him, and he took it.

"My dear sir," said Scrooge, quickening his pace, and taking the old gentleman by both his hands. "How do you do? I hope you succeeded yesterday. It was very kind of you. A merry Christmas to you, sir."

"Mr Scrooge."

"Yes," said Scrooge. "That is my name, and I fear it may not be pleasant to you. Allow me to ask your pardon. And will you have the goodness," –here Scrooge whispered in his ear.

"Lord bless me," cried the gentleman, as if his breath were taken away. "My dear Mr. Scrooge, are you serious."

"If you please," said Scrooge. "Not a farthing less. A great many back-payments are included in it, I assure you. Will you do me that favour?"

"My dear sir," said the other, shaking hands with him. "I don't know what to say to such munificence."

"Don't say anything please," retorted Scrooge. "Come and see me. Will you come and see me?"

"I will," cried the old gentleman. And it was clear he meant to do it.

"Thank you," said Scrooge. "I am much obliged to you. I thank you fifty times. Bless you."

He went to church, and walked about the streets, and watched the people hurrying to and fro, and patted children on the head, and questioned beggars, and looked down into the kitchens of houses, and up to the windows, and found that everything could yield him pleasure. He had never dreamed that any walk –that anything– could give him so much happiness. In the afternoon he turned his steps towards his nephew's house.

He passed the door a dozen times, before he had the courage to go up and knock. But he made a dash, and did it:

"Is your master at home, my dear?" said Scrooge to the girl. Nice girl. Very.

"Yes, sir."

"Where is he, my love?" said Scrooge.

"He's in the dining-room, sir, along with mistress. I'll show you up-stairs, if you please."

"Thank you. He knows me," said Scrooge, with his hand already on the dining-room lock. "I'll go in here, my dear."

He turned it gently, and sidled his face in, round the door. They were looking at the table (which was spread out in great array); for these young housekeepers are always nervous on such points, and like to see that everything is right.

"Fred," said Scrooge.

Dear heart alive, how his niece by marriage started. Scrooge had forgotten, for the moment, about her sitting in the corner with the footstool, or he wouldn't have done it, on any account.

"Why bless my soul," cried Fred, "who's that?"

"It's I. Your uncle Scrooge. I have come to dinner. Will you let me in, Fred?"

Let him in. It is a mercy he didn't shake his arm off. He was at home in five minutes. Nothing could be heartier. His niece looked just the same. So did Topper when he came. So did the plump sister when she came. So did every one when they came. Wonderful party, wonderful games, wonderful unanimity, wonderful happiness.

But he was early at the office next morning. Oh, he was early there. If he could only be there first, and catch Bob Cratchit coming late. That was the thing he had set his heart upon.

And he did it; yes, he did. The clock struck nine. No Bob. A quarter past. No Bob. He was full eighteen minutes and a half behind his time. Scrooge sat with his door wide open, that he might see him come into the Tank.

His hat was off, before he opened the door; his comforter too. He was on his stool in a jiffy; driving away with his pen, as if he were trying to overtake nine o'clock.

"Hallo," growled Scrooge, in his accustomed voice, as near as he could feign it. "What do you mean by coming here at this time of day?"

"I am very sorry, sir," said Bob. "I am behind my time."

"You are," repeated Scrooge. "Yes. I think you are. Step this way, sir, if you please."

"It's only once a year, sir," pleaded Bob, appearing from the Tank. "It shall not be repeated. I was making rather merry yesterday, sir."

"Now, I'll tell you what, my friend," said Scrooge, "I am not going to stand this sort of thing any longer. And therefore," he continued, leaping from his stool, and giving Bob such a dig in the waistcoat that he staggered back into the Tank again; "and therefore I am about to raise your salary."

Bob trembled, and got a little nearer to the ruler. He had a momentary idea of knocking Scrooge down with it, holding him, and calling to the people in the court for help and a strait-waistcoat.

"A merry Christmas, Bob," said Scrooge, with an earnestness that could not be mistaken, as he clapped him on the back. "A merrier Christmas, Bob, my good fellow, than I have given you for many a year. I'll raise your salary, and endeavour to assist your struggling family, and we will discuss your affairs this very afternoon, over a Christmas bowl of smoking bishop, Bob. Make up the fires, and buy another coal-scuttle before you dot another, Bob Cratchit."

Scrooge was better than his word. He did it all, and infinitely more; and to Tiny Tim, who did not die, he was a second

father. He became as good a friend, as good a master, and as good a man, as the good old city knew, or any other good old city, town, or borough, in the good old world. Some people laughed to see the alteration in him, but he let them laugh, and little heeded them; for he was wise enough to know that nothing ever happened on this globe, for good, at which some people did not have their fill of laughter in the outset; and knowing that such as these would be blind anyway, he thought it quite as well that they should wrinkle up their eyes in grins, as have the malady in less attractive forms. His own heart laughed: and that was quite enough for him.

He had no further intercourse with Spirits, but lived upon the Total Abstinence Principle, ever afterwards; and it was always said of him, that he knew how to keep Christmas well, if any man alive possessed the knowledge. May that be truly said of us, and all of us! And so, as Tiny Tim observed, God bless Us, Every One!

BİR NOEL ŞARKISI ÜZERİNE...

Dickens *Martin Chuzzlewit* romanını yazarken aklına "Bir Noel Şarkısı" öyküsünü yazmak gelir. Gelir gelmez de, öyküyü planlamasıyla yazmaya girişmesi bir olur. Öykü onu öylesine kapıp götürmüştür ki, kimileyin gülerek kimileyin de ağlayarak bu çalışmanın başında saatler geçirmekle kalmaz, öykünün heyecanı çalışmasını aksatacak boyutlara ulaştığında, kimileyin Londra sokaklarında, yolunu şaşırmışcasına, evinden yirmi otuz kilometre uzaklara bile gittiği olur.

Dickens'ın bu metinde dile getirmeye çalıştığı sosyal duygular en başta Malthuscu teorinin nüfus artışı ve fazlasıyla ilgili görüşleridir. Dickens bu görüşleri kardan soğuk, demirden katı, duygudan en ufak nasibini almamış Scrooge'un ağzından dile getirir. Çağdaşları, Dickens'ın sosyal duygularını, bu öykü bağlamında duygusal ve maksatlı bir "Noel felsefesi" olarak tanımlamışlardır. Yaşlı cimrinin öykü içinde o masallardakine özgü dönüşümünü, dönemin pozitivist eleştirisi, metni inandırıcılıktan uzaklaştıran bir zaaf olarak değerlendirmiştir.

Günümüzde ise en başta o derin dinsel-ahlaksal içeriği ve usta anlatımı, metnin değerini artıran başlıca özellikler olarak belirmektedir. Dickens gündelik hayatın en küçük ayrıntısını bile müthiş bir titizlikle, elle tutulur, gözle görülür hale getirmekle kalmayıp duyarlıklarımızı harekete geçirerek dokunaklı ve yüreğimizi ısıtan bir anlatımla sunar.

"Böyle bir kitap karşısında itirazlar kimin umurunda!" demiştir yazar William Thackeray. "Bana ulusal bir iyilik gibi görünüyor bu ve okuyan herkese kişisel olarak sunulan bir sevgi gösterisi."

Dostu Thackeray'nin ve öteki arkadaşlarının övgülerinin, metnin ilk basımının yazarda yarattığı hayal kırıklığını fazlasıyla telafi ettiğini öğreniyoruz. Özellikle Batı dünyasında "Bir Noel Şarkısı" zamanla en sevilen ve vazgeçilmez "Noel öyküleri" arasındaki yerini almıştır.

Veysel Atayman

2004, İstanbul

DİPNOTLAR

[1] Londra’da bir akıl hastanesi.

FOOTNOTES

[1] A psychiatric hospital in Londra.